

2017

Sporządzone na dzień 31 grudnia
2017 roku i za rok obrotowy
zakończony tego dnia

SPRAWOZDANIE
O WYPŁACALNOŚCI
I KONDYCJI
FINANSOWEJ
PKO TOWARZYSTWA
UBEZPIECZEŃ S.A.

Ubezpieczenia

Spis treści

Podsumowanie	10
Podstawa sporządzenia	11
Streszczenie zarządcze.	12
A. Działalność i wyniki operacyjne	14
A.1 Działalność.	15
A.1.1 Informacje ogólne.	15
A.1.2 Istotne linie biznesowe zakładu, obszary geograficzne oraz istotne zdarzenia gospodarcze	17
A.2 Wynik z działalności ubezpieczeniowej.	19
A.3 Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej).	23
A.4 Wynik z pozostałych rodzajów działalności	25
A.5 Wszelkie inne informacje	26
B. System Zarządzania	27
B.1 Informacje ogólne o systemie zarządzania	28
B.1.1 Prezentacja organów zarządzających i nadzorujących, komitetów i kluczowych funkcji	28
B.1.2 Informacja na temat zasad i praktyk dotyczących wynagrodzeń	38
B.1.3 Informacja dotycząca istotnych transakcji z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład oraz z członkami organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego.	39
B.1.4 Ocena adekwatności systemu zarządzania	39
B.2 Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji	40
B.2.1 kompetencje Prezesa i Członków Zarządu	40
B.2.2. Kompetencje osób nadzorujących inne kluczowe funkcje.	41

B.2.3. Badanie reputacji Prezesa i Członków Zarządu oraz pozostałych osób pełniących inne kluczowe funkcje . . .	41
B.3 System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności	42
B.3.1 System zarządzania ryzykiem	42
B.3.2. Ocena własna ryzyka i wypłacalności	46
B.4 System kontroli wewnętrznej	49
B.4.1 Opis systemu kontroli wewnętrznej	49
B.4.2. Opis realizacji funkcji zgodności z przepisami	50
B.5 Funkcja audytu wewnętrznego	52
B.6 Funkcja aktuarialna	53
B.7 Outsourcing	54
B.7.1 Zasady outsourcingu	54
B.7.2 Opis outsourcingu istotnych funkcji	55
B.8 Wszelkie inne informacje	56
C. Profil ryzyka	57
C.1 Ryzyko aktuarialne	59
C.2 Ryzyko rynkowe	61
C.3 Ryzyko kredytowe	63
C.4 Ryzyko płynności	64
C.5 Ryzyko operacyjne	65
C.6 Pozostałe istotne ryzyka	66
C.7 Wszelkie inne informacje	67

C.7.1 Zasada „ostrożnego inwestora”	.67
C.7.2. Ekspozycje wynikające z pozycji pozabilansowych	.68
C.7.3. Testy warunków skrajnych i analiza wrażliwości	.68
C.7.4 Inne informacje	.69
D. Wycena do celów wypłacalności	70
D.1 Aktywa	.72
D.1.1 Aktywowane koszty akwizycji	.73
D.1.2 Wartości niematerialne i prawne	.73
D.1.3 Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	.73
D.1.4 Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	.74
D.1.4.1 Dłużne papiery wartościowe.	.74
D.1.4.2 Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	.74
D.1.5 Kwoty należne z umów reasekuracji.	.74
D.1.6 Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych.	.74
D.2 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	.75
D.2.1 Wycena rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	.75
D.2.2 Opis poziomu niepewności związanej z wartością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	.76
D.2.3 Różnice pomiędzy metodologią wyceny rezerw do celów wypłacalności a metodologią wyceny rezerw na potrzeby sprawozdań finansowych.	.77
D.2.4 Kwoty należne z umów reasekuracji.	.79

D.2.5 Istotne zmiany w założeniach	79
D.3 Inne zobowiązania.	81
D.3.1 Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	81
D.3.2 Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych.	83
D.3.3 Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	83
D.3.4 Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	83
D.3.5 Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	84
D.4 Alternatywne metody wyceny	85
D.5 Wszelkie inne informacje	88
E. Zarządzanie kapitałem	89
E.1 Środki własne	90
E.1.1 Zasady zarządzania środkami własnymi.	90
E.1.2 Informacja dotycząca struktury środków własnych	91
E.1.3 Różnice w wartości kapitału dla celów statutowych a celów wypłacalności.	91
E.1.4 Podsumowanie uzupełniających środków własnych	92
E.1.5 Wyjaśnienie rezerwy uzgodnieniowej	92
E.2 Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy	93
E.2.1 Kapitałowy wymóg wypłacalności.	93
E.2.2 Minimalny wymóg kapitałowy	94
E.3 Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności	95

E.4 Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym	.96
E.5 Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności . . .	.97
E.6 Wszelkie inne informacje	.98
Załączniki – Roczne dane i informacje ilościowe	.100
1. S.02.01.02 – Pozycje bilansowe	101
2. S.05.01.02 – Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg linii biznesowych	105
3. S.17.01.02 – Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	111
4. S.19.01.21 – Odszkodowania i świadczenia z tytułu pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych	117
5. S.23.01.01 – Środki własne.	120
6. S.25.01.21 – Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla podmiotów stosujących formułę standardową.	124
7. S.28.01.01 – Minimalny wymóg kapitałowy – działalność ubezpieczeniowa lub reasekuracyjna prowadzona jedynie w zakresie ubezpieczeń na życie lub jedynie w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	125

Słownik użytych pojęć i skrótów:

	Pojęcie	Definicja
1	PKO TU, Spółka, Towarzystwo, Zakład	PKO Towarzystwo Ubezpieczeń Spółka Akcyjna
2	Bank, PKO Bank Polski S.A, PKO BP	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna
3	Solvency II, Wyłączalność II	System zarządzania ryzykiem i kapitałem określony przez zestaw dokumentów opracowanych przez EIOPA, Komisję Europejską i KNF obejmujący dyrektywę (Dyrektywa 2009/138/WE wraz z dyrektywą zmieniającą Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/51/UE), Akt Delegowany (Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r.), specyfikację techniczną i wytyczne, zarówno docelowe jak i na okres przejściowy.
4	Ustawa	Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1170, 1089, 1926, 2102, 2486 z 2018 r. poz. 8, 106 z późn. zm.).
5	Akt Delegowany	Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014.
6	Dyrektywa	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłączalność II).
7	Wytyczne	EIOPA-BoS-15/109 PL: Wytyczne z dnia 14 września 2015 r. dotyczące sprawozdawczości i publicznego ujawniania informacji.
8	Rozporządzenie wykonawcze	Rozporządzenie wykonawcze komisji (UE) 2015/2452 z dnia 2 grudnia 2015 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w odniesieniu do procedur, formatów i wzorów formularzy dotyczących sprawozdania na temat wyłączalności i kondycji finansowej zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE.
9	PSR	Polskie Standardy Rachunkowości. Odwołania do PSR oznaczają odwołania do statutowego sprawozdania finansowego sporządzonego zgodnie z Ustawą o Rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 395, 398 z późn. zm.).
10	Bilans/Sprawozdanie statutowe/Sprawozdanie finansowe	Bilans/Sprawozdanie sporządzone wg PSR
11	ALM	Asset Liability Management – Zarządzanie Aktywami i Pasywami.
12	SCR	Solvency Capital Requirement – Kapitałowy wymóg wyłączalności w ramach systemu Wyłączalność II.
13	MCR	Minimal Capital Requirement – Minimalny kapitałowy wymóg wyłączalności w ramach systemu Wyłączalność II.
14	Współczynniki wyłączalności, wskaźniki wyłączalności	Iloraz dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR do wartości SCR i iloraz dopuszczonych środków własnych na pokrycie MCR do wartości MCR.

	Pojęcie	Definicja
15	Formuła Standardowa, FS	Zdefiniowany w systemie Solvency II sposób wyliczenia wymogu kapitałowego. Kapitałowy wymóg wypłacalności obliczany według formuły standardowej stanowi sumę: 1) podstawowego kapitałowego wymogu wypłacalności; 2) wymogu kapitałowego dla ryzyka operacyjnego; 3) korekty z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i odroczonej podatku dochodowego do pokrywania strat.
16	Środki własne	Fundusze własne w rozumieniu systemu Wypłacalność II.
17	PEST	Analiza czynników zewnętrznych: polityczno-regulacyjnych, ekonomicznych, społecznych i technologicznych mających wpływ na Spółkę.
18	Testy stresu, Testy warunków skrajnych	Narzędzie zarządzania ryzykiem służące do oceny potencjalnego wpływu na sytuację Towarzystwa określonego zdarzenia lub zmian parametrów, które nie są standardowo opisane za pomocą miar statystycznych.
19	Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	Rezerwy przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z działalności ubezpieczeniowej. Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności stanowi sumę najlepszego oszacowania oraz marginesu ryzyka.
20	BEL (Best Estimate of Liabilities) – najlepsze oszacowanie	Najlepsze oszacowanie jest równe oczekiwanej wartości obecnej przyszłych przepływów pieniężnych (wpływów i wypływów pieniężnych wymaganych do rozliczenia zobowiązań z tytułu zawartych umów ubezpieczenia lub umów reasekuracji w okresie trwania tych zobowiązań) ważonych prawdopodobieństwem ich realizacji, obliczonej przy zastosowaniu odpowiedniej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka.
21	Margines ryzyka	Kwota zapewniająca, że wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności odpowiada kwocie, której zakład ubezpieczeń lub zakład reasekuracji zażądałyby za przejście zobowiązań z tytułu zawartych umów ubezpieczenia lub umów reasekuracji i wywiązanie się ze zobowiązań.
22	Profil ryzyka	Wskazuje na zidentyfikowane typy ryzyka oraz ocenę ich poziomu w PKO TU.
23	ORSA, ocena własna ryzyka i wypłacalności	Proces, który obejmuje co najmniej ocenę: 1) ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności przy uwzględnieniu specyficznego profilu ryzyka, zatwierdzonych limitów tolerancji ryzyka oraz strategii działalności zakładu; 2) ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności i minimalnym wymogiem kapitałowym oraz wymogami odnoszącymi się do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności; 3) stopnia odchylenia profilu ryzyka danego zakładu od założeń stanowiących podstawę kapitałowego wymogu wypłacalności obliczonego według formuły standardowej lub przy zastosowaniu częściowego albo pełnego modelu wewnętrznego zakładu.
24	Strategiczny limit tolerancji na ryzyko	Dopuszczalny poziom ryzyka określony przez Zarząd, zaakceptowany przez Radę Nadzorczą.

	Pojęcie	Definicja
25	Alternatywne metody wyceny	Oznaczają metody wyceny zgodne z art. 75 Dyrektywy 2009/138/WE, inne niż te, które zakładają jedynie stosowanie notowanych cen rynkowych tych samych lub podobnych aktywów lub zobowiązań.
26	Outsourcing	Korzystanie z zasobów zewnętrznych.
27	EPIFP	Oczekiwane zyski w przyszłych składkach (Expected Profits in Future Premiums).
28	EIOPA	Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych (ang. <i>European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA</i>).
29	FATCA	Ustawa o ujawnianiu informacji o rachunkach zagranicznych dla celów podatkowych (ang. <i>Foreign Account Tax Compliance Act</i>). Jej celem jest zobowiązanie zagranicznych instytucji finansowych (ang. <i>FFIs - Foreign Financial Institutions</i>) do przekazywania do USA danych o saldach rachunków oraz informacji o ich właścicielach – podatnikach USA.
30	CRS	CRS (z ang. <i>Common Reporting Standard</i>) to jednolity standard w zakresie przekazywania przez poszczególne państwa informacji na temat klientów instytucji finansowych będących rezydentami podatkowymi innego państwa. CRS opracowany został przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) oraz został przyjęty jako dyrektywa Unii Europejskiej.
31	Akcja fantomowa	Instrument finansowy, do którego instrumentem bazowym jest akcja PKO Banku Polskiego S.A., służy jedynie wypłacie ww. części wynagrodzenia zmiennego w wysokości powiązanej z kursem akcji PKO Banku Polskiego S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie. Akcja fantomowa nie jest papierem wartościowym ani akcją w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych, w szczególności nie daje prawa głosu ani nie upoważnia do pobierania dywidendy.
32	KSH	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. 2018 poz. 398 z późn. zm.)
33	KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
34	UoR	Ustawa o Rachunkowości z dnia 29 września 1994 r., (Dz. U. 2018 poz. 395, 398 z późn. zm.)
35	PKO Leasing	PKO Leasing Spółka Akcyjna
36	Grupa Kapitałowa PKO BP	Struktura łącząca Spółki powiązane kapitałowo z PKO Bankiem Polskim S.A. jako Spółką dominującą.

Podsumowanie

Podstawa sporządzenia

Sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej PKO Towarzystwa Ubezpieczeń S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz za rok obrotowy zakończony tego dnia, zwane dalej „Sprawozdaniem” zostały przygotowane w celu wypełnienia wymogów art. 284 Ustawy. Sprawozdanie zostało przygotowane zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami Ustawy, Aktu Delegowanego, Rozporządzenia wykonawczego oraz Wytycznymi EIOPA.

Wycena aktywów i zobowiązań (w tym rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) została wykonana w oparciu o przepisy Ustawy, Aktu Delegowanego oraz Wytycznych EIOPA, a przyjęte zasady zostały opisane w części D Sprawozdania.

Wartość środków własnych została ustalona na podstawie Ustawy, Aktu Delegowanego oraz Wytycznych EIOPA w sprawie klasyfikacji środków własnych.

SCR obliczany jest na podstawie formuły standardowej w oparciu o zasady opisane w Ustawie, Akcie Delegowanym oraz Wytycznych EIOPA. Wszystkie obliczenia dotyczące poszczególnych modułów i podmodułów ryzyka oparto na metodach określonych w Akcie Delegowanym.

Sprawozdanie obejmuje rok 2017 i prezentuje dane według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Sprawozdanie zostało przygotowane z uwzględnieniem wszystkich dostępnych danych według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku, przy czym opisano istotne zmiany, które nastąpiły w działalności PKO Towarzystwa Ubezpieczeń S.A. do daty sporządzenia Sprawozdania.

W Sprawozdaniu zostały zaprezentowane dane Towarzystwa w tysiącach złotych. W raporcie odniesiono się do wymagań regulacji opisanych powyżej, w takim zakresie, w jakim dotyczą one Towarzystwa. W przypadku braku odniesienia do konkretnego artykułu oznacza to, że ujawnienia w jego zakresie nie mają zastosowania.

Sprawozdanie składa się z następujących części:

- Podsumowanie
- A. Działalność i wyniki operacyjne
- B. System zarządzania
- C. Profil ryzyka
- D. Wycena dla celów wypłacalności
- E. Zarządzanie kapitałem
- Załączniki – roczne dane i informacje ilościowe.

Niniejsze Sprawozdanie było przedmiotem badania przez podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych.

Streszczenie zarządcze

PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. jest spółką Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A., który jest jej jedynym akcjonariuszem. Towarzystwo prowadzi działalność operacyjną na terenie Polski od 2016 roku w ramach zezwolenia KNF w grupach 1, 2, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17 i 18 Działu II (ubezpieczenia majątkowe), koncentrując się na segmencie bancassurance. Główne linie biznesowe obejmują:

- Ubezpieczenia różnych strat finansowych
- Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów
- Ubezpieczenia pokrycia świadczeń medycznych
- Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych

Rok 2017 był drugim rokiem działalności operacyjnej Towarzystwa. Spółka koncentrowała się na rozwoju oferty produktów ubezpieczeniowych, w tym ubezpieczeń mieszkań i turystycznych w kanale zdalnym. Spółka PKO TU objęła ochroną ubezpieczeń również klientów PKO Leasing. W ofercie Towarzystwa znalazły się, poza produktami powiązаныmi z produktami bankowymi, również GAP (ubezpieczenie od straty finansowej) i ubezpieczenie mienia w leasingu. Spółka osiągnęła w 2017 roku dodatni wynik finansowy (netto) w wysokości 9 032 tys. zł (wg polskich standardów rachunkowości), co oznacza wynik lepszy od ubiegłego roku o 15 674 tys. zł. Pozytywna zmiana wynika głównie ze wzrostu skali działalności Towarzystwa.

Portfel lokat Towarzystwa składał się przede wszystkim z obligacji Skarbu Państwa (dominująca pozycja) oraz depozytów bankowych. Spółka lokuje środki własne oraz stanowiące pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, kierując się strategią inwestycyjną i limitami wewnętrznymi.

System zarządzania w PKO TU zapewnia prawidłowe i bezpieczne zarządzanie prowadzoną działalnością poprzez posiadanie przejrzystej struktury organizacyjnej, odpowiednio podzielone zakresy odpowiedzialności, efektywne ścieżki raportowania, sprawne kanały

informacyjne, ciągłe doskonalenie organizacji i eliminację nieefektywności oraz ryzyk wykraczających poza tolerancję Spółki, a także kompletność i aktualność regulacji wewnętrznych.

Towarzystwo zapewnia, że osoby pełniące funkcję Prezesa Zarządu, Członków Zarządu lub wykonujące czynności w ramach innych kluczowych funkcji mają odpowiedni poziom kompetencji, biorąc pod uwagę obowiązki przypisane do poszczególnych osób. Celem Towarzystwa jest zapewnienie odpowiedniego poziomu zróżnicowania kwalifikacji, wiedzy i odpowiedniego doświadczenia poszczególnych osób, by zagwarantować, że Towarzystwo jest właściwie zarządzane i nadzorowane.

W przypadku outsourcingu podstawowych lub ważnych funkcji Towarzystwo przeprowadza staranną selekcję partnerów oraz przeprowadza analizę ryzyka, która dodatkowo wymaga zaopiniowania przez Komitet Zarządzania Ryzykami przed podjęciem finalnej decyzji przez Zarząd. Wszystkie firmy, którym zlecono wykonywanie czynności, są podmiotami działającymi w Polsce, a umowy zawarte z nimi poddane są polskiej jurysdykcji.

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych. Celem zarządzania ryzykiem jest realizacja kluczowych celów Spółki przy zapewnieniu kontroli poziomu ryzyka i jego utrzymaniu w ramach przyjętej tolerancji na ryzyko i systemu limitów, w zmieniającym się otoczeniu makroekonomicznym i prawnym. Podział odpowiedzialności w ramach systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej został określony zgodnie z zasadą Trzech Linii Obrony.

Celem własnej oceny ryzyka i wypłacalności w PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. jest utrzymanie optymalnego poziomu środków własnych, zapewniającego bezpieczeństwo działalności przy uwzględnieniu zmian profilu ryzyka i skali działalności oraz niekorzystnych warunków skrajnych. Proces ORSA jest zintegrowany

z bieżącym zarządzaniem, planowaniem finansowym oraz strategią biznesową Towarzystwa. W szczególności decyzje dotyczące wdrażania nowych produktów, kształtowania programów reasekuracji oraz strategii inwestycyjnej Spółki są podejmowane po przeprowadzeniu dogłębnej analizy sytuacji kapitałowej oraz z uwzględnieniem zidentyfikowanych ryzyk, po ocenie istniejących mitygacji oraz mając na uwadze wdrożenie ewentualnych dodatkowych mechanizmów kontrolnych. Analizy w zakresie dopasowania profilu ryzyka Spółki do założeń leżących u podstaw formuły standardowej oraz oszacowanie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności pokazują, że ogólne potrzeby w zakresie wypłacalności Spółki nie przekraczają wymogów kapitałowych kalkulowanych zgodnie z formułą standardową.

W Spółce zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka, które objęte są adekwatnymi procesami zarządzania ryzykiem:

- ryzyko aktuarialne,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko kredytowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko kapitałowe,
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko biznesowe (w tym ryzyko strategiczne),
- ryzyko modeli,
- ryzyko utraty reputacji.

Dla wszystkich mierzalnych kategorii ryzyka uznanych za istotne Spółka zdefiniowała i monitorowała strategiczne limity tolerancji na ryzyko.

Profil ryzyka Spółki nie uległ istotnej modyfikacji, przy czym skala ryzyka zwiększyła się ze względu na przyrost portfela ubezpieczeniowego.

W celu ochrony kapitału, Zarząd PKO TU zawarł umowy

reasekuracji proporcjonalnej dla portfela ubezpieczeń do pożyczki gotówkowej oraz kredytu hipotecznego, efektywnej od początku sprzedaży, oraz umowy katastroficznej dla portfela ubezpieczeń nieruchomości. Dodatkowo Spółka zarządza ekspozycją na ryzyko stopy procentowej poprzez techniki ALM.

Spółka kalkuluje wymóg kapitałowy z zastosowaniem Formuły Standardowej. Współczynnik wypłacalności PKO TU wg stanu na koniec roku 2017 wyniósł 159,61% w porównaniu do 323,53% w roku 2016. Środki własne w systemie Solwency II w całości należą do Kategorii 1. Jak wskazują wyniki przeprowadzonych testów warunków skrajnych, Spółka zachowuje pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi nawet w przypadku zaistnienia niekorzystnych scenariuszy.

Wymóg kapitałowy Towarzystwa na koniec 2017 roku wzrósł zgodnie z planem, ze względu na rozwój portfela ubezpieczeń, co zaskutkowało niższym poziomem współczynnika wypłacalności w relacji do stanu na koniec 2016 roku. Największą dynamikę przyrostu wymogu kapitałowego odnotowano dla modułu ryzyka aktuarialnego.

Spółka dąży do wyceny aktywów i zobowiązań wg wartości godziwej, w szczególności dla rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz istotnej większości aktywów finansowych. Tam, gdzie jest to niemożliwe, Towarzystwo zastosowało alternatywne metody wyceny, jednocześnie zapewniając minimalizację niepewności niniejszej wyceny, co zostało szczegółowo opisane w głównej części raportu. Metody wyceny nie zmieniły się w istotny sposób w stosunku do poprzedniego roku.

W okresie sprawozdawczym wprowadzono kilka istotnych zmian w zakresie systemu zarządzania:

- zmiana struktury organizacyjnej,
- zmiana w zakresie funkcjonowania Komitetów w Spółce.

A. Działalność i wyniki operacyjne

A.1 Działalność

A.1.1 Informacje ogólne

Tabela A.1.1. Informacje ogólne

Nazwa i forma prawna zakładu	<p>PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. jest spółką wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000551487, NIP 527-273-41-44, REGON 361272718, o kapitale zakładowym w wysokości 25 000 tys. zł, w pełni opłaconym.</p> <p>Adres ul. Chłodna 52 00-872 Warszawa Polska</p>
Nazwa i dane kontaktowe organu nadzoru odpowiedzialnego za nadzór finansowy nad zakładem	<p>PKO TU podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego,</p> <p>Adres Plac Powstańców Warszawy 1 00-030 Warszawa Polska</p>
Imię i nazwisko oraz dane kontaktowe biegłego rewidenta zakładu	<p>Justyna Zań, biegły rewident nr 12750 Artur Chądzyński, biegły rewident nr 11541 działający w imieniu KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. nr ewidencyjny 3546</p> <p>Adres ul. Inflancka 4A 00-189 Warszawa</p>
Informacje dotyczące udziałowców posiadających znaczne pakiety akcji zakładu	<p>Właścicielem PKO TU jest PKO Bank Polski S.A. posiadający 100% akcji Spółki i 100% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.</p> <p>Adres ul. Puławska 15 02-515 Warszawa Polska</p>
Wykaz istotnych zakładów powiązanych	<p>PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. i PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. są podmiotami zależnymi od PKO Banku Polskiego S.A., który jest jedynym akcjonariuszem obu Towarzystw. PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. (dalej Spółka) jest spółką wpisaną do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000031094, NIP 521-04-19-914, REGON 010630940, o kapitale zakładowym w wysokości 89 309 tys. zł, w pełni opłaconym.</p>

Skład Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. na dzień 31 grudnia 2017 roku stanowił Bank jako jednostka dominująca oraz 42 spółki zależne bezpośrednio lub pośrednio. Uproszczona struktura organizacyjna Grupy

Kapitałowej PKO Banku Polskiego, uwzględniająca jednostki organizacyjne zależne bezpośrednio od PKO Banku Polskiego, w tym PKO TU znajduje się na schemacie nr A.1.1.

Schemat A.1.1 Struktura Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego z uwzględnieniem PKO TU.

GRUPA KAPITAŁOWA PKO BANKU POLSKIEGO S.A. Jednostki bezpośrednio zależne*

* ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. metodą pełną

A.1.2 Istotne linie biznesowe zakładu, obszary geograficzne oraz istotne zdarzenia gospodarcze

Spółka PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. powstała zgodnie ze strategią PKO Banku Polskiego w zakresie rozwoju bancassurance w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego. Prace związane z tworzeniem nowej spółki rozpoczęły się w 2014 roku. W marcu 2015 Towarzystwo otrzymało zezwolenie KNF na prowadzenie działalności w grupach 1, 2, 7, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17 i 18, działalność ubezpieczeniową i reasekuracyjną w zakresie ubezpieczeń Działu II (ubezpieczenia majątkowe) załącznika do Ustawy.

Rok 2017 był drugim rokiem działalności operacyjnej Towarzystwa. Spółka koncentrowała się na rozwoju oferty produktów ubezpieczeniowych, w tym ubezpieczeń mieszkaniowych i turystycznych w kanale internetowym. Spółka PKO TU objęła ochroną ubezpieczeniową również klientów PKO Leasing. W ofercie Towarzystwa znalazły się, poza produktami powiązаныmi z produktami bankowymi, również GAP (ubezpieczenie od straty finansowej) i mienie w leasingu.

Na koniec 2017 roku rzeczowy zakres działalności Spółki obejmował polisy we wszystkich grupach, które mieszczą się w przedmiocie jej licencji.

Produkty ubezpieczeniowe w ofercie Spółki dzielą się również na następujące grupy wg klasyfikacji linii biznesowych Solvency II:

- ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów,
- ubezpieczenia pokrycia świadczeń medycznych,
- ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe,
- ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych,
- ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej,
- ubezpieczenia kredytów i poręczeń,
- ubezpieczenia różnych strat finansowych,
- ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej,
- ubezpieczenia świadczenia pomocy.

Spółka identyfikuje 4 istotne linie biznesu obejmujące 99,45% składki przypisanej ogółem:

- ubezpieczenia różnych strat finansowych,
- ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów,
- ubezpieczenia pokrycia świadczeń medycznych,
- ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych.

Produkty ubezpieczeniowe Spółki w 2017 roku były oferowane klientom głównie za pośrednictwem PKO Banku Polskiego na podstawie zawartej umowy agencyjnej. Ponadto, w związku z wdrożeniem oferty produktowej dla klientów PKO Leasing, sprzedaż ubezpieczeń prowadzona była również za pośrednictwem innych podmiotów będących częścią Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego.

Składka przypisana brutto PKO TU w 2017 roku wyniosła 450 714 tys. zł, co oznacza wzrost w stosunku do 2016 roku o 23,3%. Wyższa składka wynika przede wszystkim z istotnie wyższych wolumenów biznesu w ubezpieczeniu do kredytów hipotecznych (ubezpieczenie utraty pracy, mieszkań) oraz wprowadzenia do oferty produktów ubezpieczeń dla klientów firmy PKO Leasing (GAP, mienie, ochrona prawna).

Najwyższy udział w strukturze składki przypisanej w 2017 (58%) stanowiły ubezpieczenia różnych strat finansowych, w tym głównie ubezpieczenie spłaty kredytu hipotecznego i pożyczki gotówkowej na wypadek utraty źródła dochodu dla klientów PKO Banku Polskiego.

Struktura poziomu biznesu Spółki mierzona składką przypisaną w 2017 przedstawia się następująco:

Tabela A.1.2. Struktura poziomu biznesu Spółki (w tys. zł)

Linia biznesu	Wartość	Udział %
Ubezpieczenia różnych strat finansowych	262 001	58,13
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	88 604	19,66
Ubezpieczenia pokrycia świadczeń medycznych	74 341	16,49
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	23 295	5,17
Pozostałe	2 473	0,55
SUMA	450 714	100,00

Spółka nie prowadziła działalności poza granicami Polski.

W 2017 roku w Towarzystwie trwały prace nad rozwojem oferty produktów ubezpieczeniowych. Spółka kontynuowała sprzedaż produktów ochronnych powiązanych z produktami bankowymi, uruchomiła sprzedaż pierwszego produktu ochronnego w zdalnych kanałach sprzedaży skierowanego do Klientów PKO Banku Polskiego S.A.

W zakresie działań rozwojowych, w Towarzystwie kontynuowano proces budowy i rozszerzenia systemów IT pod kątem zapewnienia środowiska dla wdrożenia nowych produktów.

Istotnym elementem działalności Spółki była również współpraca z firmami reasekuracyjnymi wybranymi dla celów reasekuracji proporcjonalnej ubezpieczeń finansowych oraz reasekuracji katastroficznej.

Zgodnie z założeniem strategii Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego, w 2017 roku Spółka PKO TU przeszła szereg zmian mających na celu budowę nowego modelu operacyjnego. Na koniec 2017 roku Towarzystwo osiągnęło oczekiwany przez właściciela kształt modelu operacyjnego i struktury organizacyjnej.

A.2 Wynik z działalności ubezpieczeniowej

Spółka osiągnęła w 2017 roku dodatni wynik finansowy (netto) w wysokości 9 032 tys. zł (wg polskich standardów rachunkowości), co oznacza wynik lepszy od ubiegłego roku o 15 674 tys. zł. Pozytywna zmiana wynika głównie ze wzrostu skali działalności Towarzystwa (nowe produkty w ofercie sprzedaży, wyższy stan portfela ubezpieczeń w ekspozycji, wyższy stan aktywów finansowych w związku z dodatnimi przepływami operacyjnymi).

W 2016 roku, w związku z krótkim okresem działalności (rozpoczęcie sprzedaży w 1Q 2016), PKO TU nie osiągnęło dodatniego poziomu wyniku technicznego. Wynik techniczny ubezpieczeń w 2017 r. (10 757 tys. zł) wzrósł w porównaniu do ubiegłego roku we wszystkich liniach biznesowych. Głównym źródłem wzrostu był poziom składki zarobionej w okresie w związku ze wzrostem liczby polis w portfelu.

Wyniki finansowe brutto i netto oraz wynik techniczny ubezpieczeń w latach 2016-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela A.2.1. Wyniki finansowe brutto i netto oraz wyniki techniczne (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Wynik techniczny ubezpieczeń	-9 563	10 757	20 320
Wynik finansowy brutto	-8 738	12 662	21 400
Wynik finansowy netto	-6 642	9 032	15 674

Na poziom wyniku technicznego Spółki w 2017 roku wpływ miały m.in. następujące elementy:

Tabela A.2.2. Informacja o wynikach z działalności operacyjnej łącznie (w tys. zł)

	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Składka przypisana brutto	365 676	450 714	85 038
Odszkodowania i świadczenia brutto	2 034	5 854	3 820
Koszty działalności ubezpieczeniowej	15 211	25 369	10 158

W porównaniu do roku 2016, Spółka odnotowała istotny wzrost wszystkich pozycji rachunku wyników, co było efektem zwiększenia skali działalności oraz dojrzałości portfela ubezpieczeń. Składka przypisana brutto wzrosła o 85 038 tys. zł (o 23,3%).

Odszkodowania i świadczenia brutto wypłacone w 2017 roku (5 854 tys. zł) prawie potroiły swą wartość w stosunku do roku 2016. Poziom szkód wypłaconych w relacji do składki przypisanej brutto kształtował się na poziomie 1,3%, co oznacza wzrost w stosunku do roku ubiegłego o 0,7 pp.

Relatywnie niski współczynnik odszkodowań wynika głównie z pozytywnej sytuacji makroekonomicznej na rynku polskim w ostatnim roku (większość ryzyka w portfelu dotyczy ryzyka utraty pracy). Ponadto, na obniżenie współczynnika ma wpływ przypis składki rejestrowanej na okres dłuższy niż 1 rok (polisy wieloletnie w portfelu), w związku z czym powyższy wskaźnik nie obrazuje wszystkich spodziewanych szkód dla portfela.

Wyższy poziom kosztów działalności ubezpieczeniowej

w 2017 roku w porównaniu do 2016 roku wynika przede wszystkim z odpowiednio wyższych poziomów składki przypisanej brutto.

Wyniki z działalności przedstawione w dalszej części dokumentu zostały zaprezentowane w podziale na linie biznesowe Solvency II, spójnie z danymi finansowymi wykazanymi w sprawozdaniu finansowym zakładu. Mapa definiująca produkt wg systematyki Solvency II w podziale na grupy KNF przedstawia poniższa tabela:

Tabela A.2.3. Mapa definiująca produkt

Linie biznesowe (Solvency II)	Grupa (KNF)	Nazwa (KNF)
UBEZPIECZENIA ZDROWOTNE		
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	01	Ubezpieczenia wypadku, w tym wypadku przy pracy i choroby zawodowej
Ubezpieczenia pokrycia świadczeń medycznych	02	Ubezpieczenia choroby
UBEZPIECZENIA POZOSTAŁE, INNE NIŻ NA ŻYCIE		
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	07	Ubezpieczenia przedmiotów w transporcie, obejmujące szkody na transportowanych przedmiotach, niezależnie od każdorazowo stosowanych środków transportu
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	08	Ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami, obejmujące szkody rzeczowe nieujęte w grupach 3-7
	09	Ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	13	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej ogólnej)
Ubezpieczenia kredytów i poręczeń	14	Ubezpieczenia kredytu
	15	Gwarancja ubezpieczeniowa
Ubezpieczenia różnych strat finansowych	16	Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych
Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	17	Ubezpieczenia ochrony prawnej
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	18	Ubezpieczenia assistance w podróży lub podczas nieobecności w miejscu zamieszkania

Informację o wynikach z działalności operacyjnej w istotnych liniach biznesowych w kolejności udziału składki przypisanej w portfelu ubezpieczeń przedstawiono poniżej.

Tabela A.2.4. Informacja o wynikach z działalności operacyjnej w istotnych liniach biznesowych (w tys. zł)

Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Składka przypisana brutto	235 585	262 001	26 416
Odszkodowania i świadczenia brutto	75	716	641
Koszty działalności ubezpieczeniowej	5 110	10 808	5 698
Wynik techniczny ubezpieczeń	-1 980	8 598	10 578

Najwyższy wynik techniczny Towarzystwo odnotowało w 2017 roku w linii Ubezpieczenia różnych strat finansowych (8 598 tys. zł), gdzie realizowana jest również największa część przychodowa Spółki (58,1% biznesu).

Istotny wzrost w stosunku do roku ubiegłego (o 10 578 tys. zł) to wpływ wzrostu liczby polis zarabiających oraz pozytywnej sytuacji makroekonomicznej na rynku polskim (ryzyko utraty pracy).

Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Składka przypisana brutto	69 778	88 604	18 826
Odszkodowania i świadczenia brutto	0	26	26
Koszty działalności ubezpieczeniowej	1 548	1 337	-211
Wynik techniczny ubezpieczeń	-636	3 533	4 169

W linii ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów Spółka zrealizowała zysk techniczny na poziomie 3 533 tys. zł, co oznacza wynik lepszy od poziomu z 2016 roku o 4 169 tys. zł. Głównym źródłem wzrostu była liczba polis zarabiających.

Ubezpieczenia pokrycia świadczeń medycznych	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Składka przypisana brutto	51 190	74 341	23 151
Odszkodowania i świadczenia brutto	1	25	24
Koszty działalności ubezpieczeniowej	1 151	301	-850
Wynik techniczny ubezpieczeń	-495	2 934	3 429

Zysk techniczny w ubezpieczeniach pokrycia świadczeń medycznych wyniósł 2 934 tys. zł, co oznacza wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 3 429 tys. zł. Głównym

źródłem wzrostu w analizowanej linii biznesowej była, podobnie jak w powyższych, liczba polis zarabiających.

Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Składka przypisana brutto	8 313	23 295	14 982
Odszkodowania i świadczenia brutto	1 877	4 878	3 001
Koszty działalności ubezpieczeniowej	6 803	11 628	4 825
Wynik techniczny ubezpieczeń	-6 026	-4 381	1 645

Portfel ubezpieczeń od ognia i innych szkód rzeczowych składa się z polis jednorocznych, w odróżnieniu od polis z dłuższym okresem ubezpieczenia w pozostałych liniach biznesu.

Ujemny wynik z działalności technicznej w Ubezpieczeniach od ognia i innych szkód rzeczowych (-4 381 tys. zł) zmniejszył się o 1 645 tys. zł w stosunku do roku 2016. Poziom straty oznacza brak odpowiedniej skali biznesu na pokrycie pełnych kosztów administracyjnych alokowanych do linii biznesowych strukturą składki zarobionej na udziale własnym. Współczynnik udziału kosztów w składce przypisanej brutto uległ istotnemu zmniejszeniu (z 82%

w 2016 do 50% w 2017), niemniej jednak uzyskany poziom kosztów nie pozwolił zrealizować dodatniego wyniku technicznego w analizowanej linii biznesowej.

Wzrost poziomu odszkodowań i świadczeń związany był ze wzrostem skali biznesu. Współczynnik udziału odszkodowań i świadczeń brutto w składce przypisanej brutto w 2017 na poziomie 21% oznacza niewielki spadek w stosunku do roku 2016 (2 pp), co wynikało z relatywnie wysokich wypłaconych odszkodowań z ryzyka opadów deszczu w 2016 w stosunku do niskiego poziomu składki przypisanej brutto w pierwszym roku działalności.

A.3 Wynik z działalności lokacyjnej (inwestycyjnej)

W 2017 roku Towarzystwo inwestowało w dwie kategorie lokat: bezpieczne papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa (obligacje Skarbu Państwa) – 96% portfela lokat oraz depozyty renomowanych banków – 4% portfela lokat. W 2017 roku, w związku z rozwojem działalności operacyjnej, zaobserwować można istotny wzrost

wolumenu aktywów inwestycyjnych (o 97 303 tys. zł do 245 030 tys. zł).

Źródła przychodów i kosztów związanych z działalnością inwestycyjną zostały przedstawione w poniższych tabelach.

Tabela A.3.1. Przychody z działalności lokacyjnej PKO TU (w tys. zł)

Przychody	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Przychody z lokat*	1 985	4 023	2 038
Obligacje państwowe	1 925	3 795	1 870
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	60	228	168
Niezrealizowane zyski	0	0	0
Obligacje państwowe	0	0	0
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	0	0	0
Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny	0	2 694	2 694
Obligacje państwowe	0	2 694	2 694
Razem	1 985	6 717	4 732

*w tym wynik dodatni z realizacji lokat

Tabela A.3.2. Koszty działalności lokacyjnej PKO TU (w tys. zł)

Koszty	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Koszty działalności lokacyjnej*	298	758	460
Obligacje państwowe	293	739	446
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	5	19	14
Niezrealizowane straty	321	0	-321
Obligacje państwowe	321	0	-321

Koszty	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	0	0	0
Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny	1 190	0	-1 190
Obligacje państwowe	1 190	0	-1 190
Razem	1 809	758	-1 051

*w tym wynik ujemny z realizacji lokat

Tabela A.3.3. Wynik na działalności lokacyjnej PKO TU (w tys. zł)

Wynik na działalności lokacyjnej	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Przychody z działalności lokacyjnej razem	1 985	6 717	4 732
Koszty działalności lokacyjnej razem	1 809	758	-1 051
Wynik	176	5 959	5 783

Istotny wzrost wyniku z działalności lokacyjnej (+5 783 tys. zł) to głównie efekt cen rynkowych obligacji Skarbu Państwa, które w sprawozdaniu finansowym Spółki prezentowane są w kapitałach z aktualizacji wyceny, jak również wyższego stanu portfela w 2017 roku w związku z rozwojem biznesu.

Stopa zwrotu z inwestycji (z uwzględnieniem zmian w kapitale z aktualizacji wyceny) wyniosła w 2017 roku 3,0%.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku Spółka nie posiadała inwestycji związanych z sekurytyzacją.

A.4 Wynik z pozostałych rodzajów działalności

Strata z pozostałych rodzajów działalności PKO TU w 2017 roku w wysokości 1 360 tys. zł to przede wszystkim wpływ obciążenia wynikającego z Ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o podatku od niektórych instytucji finansowych (wartość

podatku od aktywów za rok 2017 to 1 317 tys. zł). Istotny wzrost kosztu w stosunku do 2016 roku to efekt wyższej podstawy opodatkowania (aktywa brutto) w związku z rozwojem działalności operacyjnej Spółki.

Tabela A.4.1. Strata z pozostałych rodzajów działalności PKO TU (w tys. zł)

Pozostałe przychody i koszty	Wartość w okresie 01.-12.2016	Wartość w okresie 01.-12.2017	Zmiana
Pozostałe przychody operacyjne	49	22	-27
Pozostałe koszty operacyjne	590	1 382	792
w tym podatek od niektórych instytucji finansowych	521	1 317	796
Wynik z pozostałej działalności operacyjnej	-541	-1 360	-819

Spółka PKO TU nie posiada istotnych umów leasingowych.

A.5 Wszelkie inne informacje

Spółka nie posiada innych, poza wykazanymi w powyższych rozdziałach, istotnych informacji dotyczących działalności i wyników operacyjnych w analizowanym okresie sprawozdawczym.

B. System Zarządzania

B.1 Informacje ogólne o systemie zarządzania

B.1.1 Prezentacja organów zarządzających i nadzorujących, komitetów i kluczowych funkcji

System zarządzania w PKO TU zapewnia prawidłowe i bezpieczne zarządzanie prowadzoną działalnością poprzez posiadanie przejrzystej struktury organizacyjnej, odpowiednio podzielone zakresy odpowiedzialności, efektywne ścieżki raportowania, sprawne kanały informacyjne, ciągłe doskonalenie organizacji i eliminację nieefektywności oraz ryzyk wykraczających poza tolerancję Spółki, a także kompletność i aktualność regulacji wewnętrznych.

Organami Spółki są Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, Rada Nadzorcza oraz Zarząd.

Skład Zarządu na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Pan Sławomir Łopalewski – Prezes Zarządu, odpowiedzialny za obszar HR, prawny, administracji, zgodności, kontrolę wewnętrzną, audyt wewnętrzny, zarządzanie ryzykiem,
Pan Tomasz Mańko – Członek Zarządu odpowiedzialny za obszar sprzedaży i produktów,
Pan Leszek Skop – Członek Zarządu, odpowiedzialny za obszar finansów, aktuariat i reasekuracji, operacji i likwidacji szkód, IT.

Zmiany w Zarządzie Spółki w trakcie 2017 roku:

1. Z dniem 31 stycznia 2017 roku rezygnację złożył Członek Zarządu – Pani Danuta Gołaszewska
2. Z dniem 1 lutego 2017 roku w skład Zarządu Spółki powołany został Pan Tomasz Mańko.

W 2018 roku nie nastąpiły żadne zmiany w składzie osobowym Zarządu Spółki.

Skład Rady Nadzorczej na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Pan Jan Emeryk Rościszewski – Przewodniczący Rady Nadzorczej, odpowiedzialny za kierowanie pracami Rady Nad-

zorczej, koordynację tych prac, zwoływanie posiedzeń Rady Nadzorczej i przewodniczenie posiedzeniom Rady Nadzorczej,
Pan Szymon Wałach – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej, wykonuje obowiązki Przewodniczącego Rady Nadzorczej pod jego nieobecność,
Pan Mieczysław Król – Członek Rady Nadzorczej,
Pan Tomasz Belka – Członek Rady Nadzorczej,
Pan Paweł Metrycki – Członek Rady Nadzorczej,
Pan Józef Puzyra – Członek Rady Nadzorczej,
Pan Artur Kluczny – Członek Rady Nadzorczej,
Pan Rafał Roszkowski – Członek Rady Nadzorczej.

Zmiany w składzie Rady Nadzorczej Spółki w trakcie 2017 r.

Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna w Warszawie wskazała na Członków Rady Nadzorczej Spółki:

1. Pana Józefa Puzyrę – ze skutkiem na dzień 17 lutego 2017 r.,
2. Pana Artura Klucznego – ze skutkiem na dzień 17 lutego 2017 roku,
3. Pana Rafała Roszkowskiego – ze skutkiem na dzień 17 października 2017 roku.

Dodatkowo, z dniem 13 kwietnia 2017 roku, rezygnację z zasiadania w Radzie Nadzorczej złożył Pan Adrian Adamowicz.

W 2018 roku nie nastąpiły żadne zmiany w składzie osobowym Rady Nadzorczej.

Zarząd

Prowadzi sprawy Spółki i reprezentuje Spółkę, wykonuje wszelkie uprawnienia w sprawach niezastrzeżonych przez prawo lub Statut do kompetencji pozostałych organów, a w szczególności:

- zatwierdza ogólne i szczególne warunki ubezpieczenia i dokonuje w nich zmiany,
- uchwała taryfy stawek ubezpieczeniowych,
- odpowiada za opracowanie, wprowadzenie, funkcjonowanie regulacji wewnętrznych określających

sposób wykonywania przez Spółkę działalności ubezpieczeniowej, w szczególności w zakresie czynności zleconych innym podmiotom, w tym regulaminu kontroli wewnętrznej,

- może, po uzyskaniu zgody Rady Nadzorczej, podjąć decyzję o wypłacie akcjonariuszom zaliczki na poczet przewidywanej dywidendy na koniec roku obrotowego, jeżeli Spółka posiada środki wystarczające na wypłatę. Zarząd jest upoważniony do dysponowania na potrzeby wypłaty zaliczki środkami zgromadzonymi na kapitale zapasowym lub kapitałach rezerwowych utworzonych z zysku, bez zgody Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy,
- dokonuje czynności z zakresu prawa pracy. Zarząd upoważnia dodatkowo inną osobę/osoby do wykonywania czynności w tym zakresie.

Rada Nadzorcza

Sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. W szczególności do kompetencji Rady Nadzorczej, należy:

- zatwierdzenie rocznego planu rzeczowo-finansowego Spółki oraz Grupy Kapitałowej Spółki,
- zatwierdzenie wieloletniego planu finansowego Spółki (strategii Spółki) oraz Grupy Kapitałowej Spółki,
- ocena sprawozdania finansowego oraz sprawozdania Zarządu z działalności Spółki oraz przedstawianie sprawozdania z wyników tej oceny Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy,
- wyznaczenie biegłego rewidenta dokonującego badania sprawozdań finansowych Spółki oraz dokonywanie oceny i informowanie o przyczynach rozwiązania umowy zawartej z biegłym rewidentem w sprawozdaniu Rady Nadzorczej z wyników oceny sprawozdań, o których mowa w art. 395 § 2 pkt 1 KSH,
- zatwierdzanie regulaminu w zakresie czynności zleczonych podmiotom trzecim,
- zatwierdzanie uchwalanych przez Zarząd zasad

funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej oraz strategii zarządzania ryzykiem w Spółce, włączając Strategiczne limity tolerancji,

- ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
- ocena stosowania przez Spółkę „Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” uchwalonych przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 r., przyjętych do stosowania przez Spółkę („Zasady Ładu korporacyjnego”),
- ocena funkcjonowania polityki wynagradzania w Spółce oraz przedstawianie raportu w tym zakresie Walnemu Zgromadzeniu Akcjonariuszy,
- wyrażanie opinii o transakcjach z podmiotami powiązаныmi, które w istotny sposób wpływają na sytuację finansową lub prawną Spółki lub prowadzą do nabycia lub zbycia albo innego rozporządzenia znacznym majątkiem,
- wyrażanie uprzedniej zgody na:
  - nabycie, zbycie, obciążenie lub oddanie do korzystania osobie trzeciej nieruchomości, prawa użytkownika wieczystego lub udziału w nieruchomości; zgoda Rady Nadzorczej nie jest wymagana, jeżeli nabycie lub zbycie nieruchomości, udziału w nieruchomości lub użytkownika wieczystego, wymaga zgody Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy,
  - utworzenie lub likwidacja oddziału, przedstawicielstwa lub innej jednostki organizacyjnej Spółki,
  - przeniesienie lub nabycie całości lub części portfela ubezpieczeń,
  - rozporządzenie prawem Spółki, zaciągnięcie zobowiązania w imieniu Spółki lub ustanowienie obciążenia na majątku Spółki o wartości przekraczającej równowartość w jakiegokolwiek walucie obcej kwoty 2 500 tys. złotych netto, wynikających z jednej albo kilku czynności prawnych z tym samym podmiotem lub podmiotem z nim powiązany (tj. spółką powiązaną w rozumieniu ustawy Kodeks spółek handlowych) w okresie roku obrotowego, o ile nie przewidziano tego w zatwierdzonym przez Radę

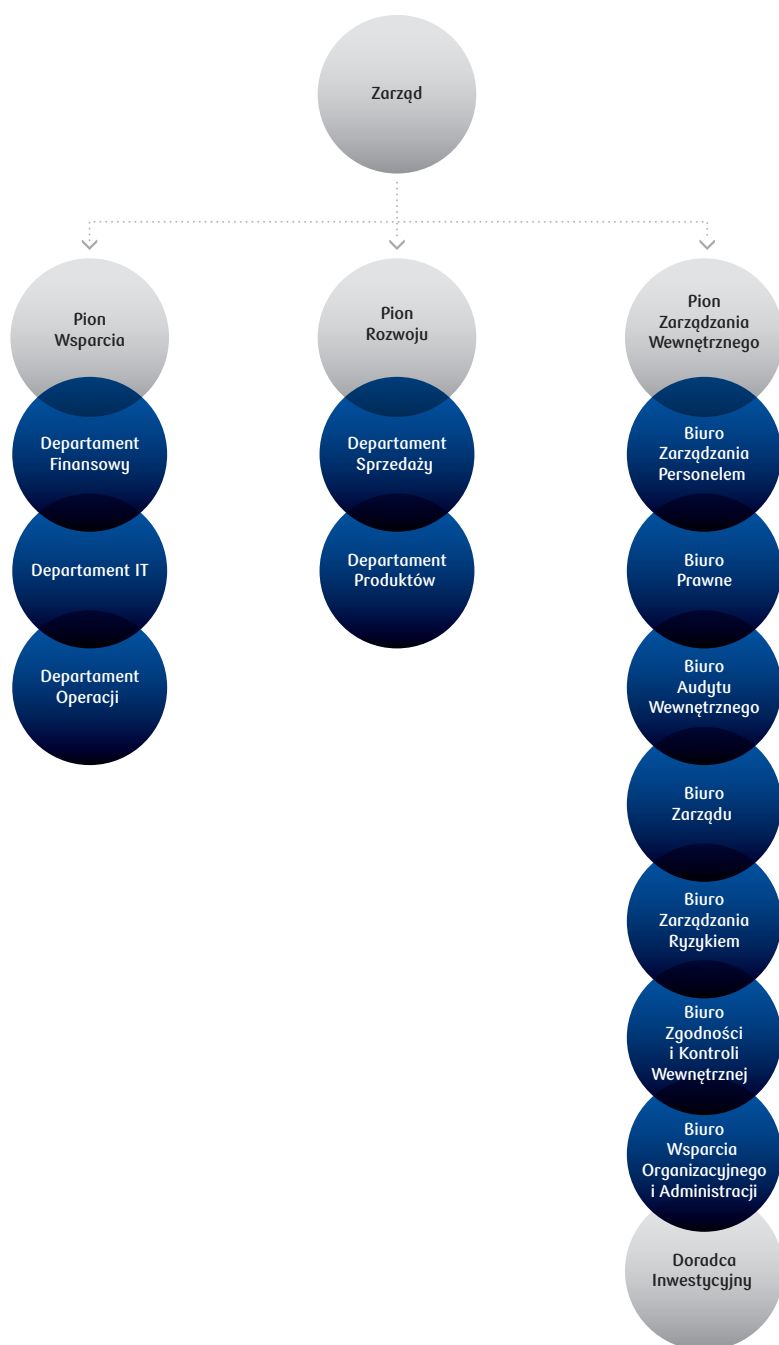
- Nadzorcą planie rzeczowo-finansowym Spółki. Kwoty w walucie obcej przelicza się na złote polskie (PLN) według kursu ogłaszanego przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego na dzień zwrócenia się do Rady Nadzorczej o wyrażenie zgody,
- zaciągnięcie zobowiązania o charakterze pozabilansowym bez względu na wartość takiego zobowiązania, w szczególności na zawarcie kredytu, pożyczki, wystawienie weksla, udzielenie poręczenia,
  - wyrażanie zgody na zawarcie przez Spółkę umowy o usługi prawne, usługi marketingowe, usługi w zakresie stosunków międzyludzkich (public relations) i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa związanego z zarządzaniem, jeżeli wysokość wynagrodzenia przewidzianego łącznie za świadczone usługi przekracza 500 tys. zł netto w stosunku rocznym,
  - wyrażanie zgody na zmianę zawartej przez Spółkę umowy o usługi prawne, usługi marketingowe, usługi w zakresie stosunków międzyludzkich (public relations) i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa związanego z zarządzaniem podwyższającą wynagrodzenie powyżej kwoty, o której mowa w punkcie poprzedzającym,
  - wyrażanie zgody na zawarcie przez Spółkę umowy o usługi prawne, usługi marketingowe, usługi w zakresie stosunków międzyludzkich (public relations) i komunikacji społecznej oraz usługi doradztwa

- związanego z zarządzaniem, w których maksymalna wysokość wynagrodzenia nie jest przewidziana,
- wyrażanie zgody na zawarcie przez Spółkę umowy darowizny lub innej umowy o podobnym skutku o wartości przekraczającej 20 tys. zł lub 0,1% sumy aktywów, ustalonych na podstawie ostatniego zatwierdzonego sprawozdania finansowego,
  - wyrażanie zgody na zawarcie przez Spółkę umowy zwolnienia z długu lub innej umowy o podobnym skutku o wartości przekraczającej 50 tys. zł lub 0,1% na podstawie ostatniego zatwierdzonego sprawozdania finansowego.

Spółka zapewnia niezależność innych kluczowych funkcji takich jak: zarządzania ryzykiem, aktuarialnej, zgodności i kontroli wewnętrznej oraz audytu wewnętrznego, a także sposobu komunikacji umożliwiającego i zapewniającego przekazywanie przez wszystkie jednostki Spółki innym kluczowym funkcjom, informacji dotyczących lub mogących mieć wpływ na zarządzanie ryzykiem i kapitałem. Jednocześnie każdy pracownik Spółki ma obowiązek przekazywania informacji o nowo zidentyfikowanych, istotnych ryzykach.

W 2017 roku nastąpiły w Spółce istotne zmiany struktury organizacyjnej. Nową strukturę przedstawia schemat poniżej.

Schemat B.1.1 Struktura organizacyjna PKO TU na dzień 31 grudnia 2017 roku

Przeprowadzone zmiany struktury organizacyjnej na początku 2017 roku objęły modyfikację struktury organizacyjnej, tj. uproszczenie hierarchii zarządzania i zredukowanie poziomów zarządzania z trzech do dwóch, zmieniono również nazewnictwo części jednostek organizacyjnych. Modyfikacje zostały przeprowadzone dwuetapowo. W lutym 2017 roku zreorganizowano Pion Zarządzania Wewnętrznego, likwidując funkcjonujący w jego strukturach Departament Wsparcia Biznesu oraz tworząc nowy Pion Rozwoju składający się z Departamentu Produktów i Departamentu Sprzedaży. W marcu 2017 roku powstał nowy Pion Wsparcia składający się z dotychczasowego Departamentu Finansowego, Departamentu IT i Administracji oraz Departamentu Operacji (funkcjonującego wcześniej pod nazwą Departament Operacji i Likwidacji Szkód). Departament Aktuarialny został włączony do struktur Departamentu Finansowego. W październiku 2017 roku Departament IT i Administracji został przekształcony w Departament IT, a obszar administracji w postaci nowej jednostki Biura Wsparcia Organizacyjnego i Administracji zaczął podlegać pod Pion Zarządzania Wewnętrznego.

Na dzień składania raportu w strukturze organizacyjnej zaszła jeszcze jedna zmiana. W marcu 2018 roku Biuro Zarządzania Ryzykiem zostało wyłączone z Pionu Zarządzania Wewnętrznego i obecnie podlega Członkowi Zarządu odpowiedzialnemu za Pion Wsparcia.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem w Spółce funkcjonują następujące Komitety:

- Komitet Zarządzania Ryzykami,
- Komitet Inwestycyjny,
- Komitet Audytu przy Radzie Nadzorczej,
- Komitet Ryzyka przy Radzie Nadzorczej,
- Komitet Projektowy,
- Komitet Produktowy.

W trakcie 2017 roku dokonano zmian w strukturze Komitetów w Spółce, tj. zmieniono nazwę „Lokalny Komitet

Ryzyka” na „Komitet Zarządzania Ryzykami” oraz zadania Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami podzielono pomiędzy Komitet Zarządzania Ryzykami i Komitet Inwestycyjny. W efekcie Komitet Zarządzania Ryzykami posiada holistyczny obraz ryzyk oraz aktywów i pasywów Spółki. Z kolei Komitet Inwestycyjny (w którym uczestniczą przedstawiciele podmiotu zarządzającego aktywami) odpowiada za przebieg całego procesu inwestycyjnego. Dodatkowo zaktualizowano także składy przedmiotowych komitetów i uproszczono system zarządzania ryzykiem.

Komitet Zarządzania Ryzykami

Jest stałym Komitetem Spółki, którego celem jest wsparcie Zarządu Spółki w realizacji celów statutowych Spółki, obowiązków wynikających z prawa oraz realizacji strategii w zakresie zarządzania ryzykiem i kapitałem w Spółce. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- kształtowanie oraz regularny przegląd strategii zarządzania ryzykiem oraz opiniowanie polityk/procedur związanych z zarządzaniem poszczególnych istotnych ryzyk związanych z działalnością Spółki,
- nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem w Spółce, w tym nad zgodnością działalności z prawem i wewnętrznymi regulacjami normatywnymi,
- nadzór nad procesami identyfikacji, oceny i pomiaru, monitorowania i kontroli, zarządzania ryzykiem oraz raportowaniem w celu utrzymywania ryzyka w Spółce na akceptowalnym poziomie,
- zarządzanie aktywami i pasywami w oparciu o poziom ryzyka rynkowego, płynność, poziom ryzyka kredytowego,
- monitorowanie pokrycia aktywami rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- monitorowanie profilu ryzyka, zgodnie z przyjętą Strategią Zarządzania Ryzykiem w oparciu o przedstawione raporty,
- monitorowanie statusu realizacji działań ograniczających ryzyko w oparciu o raporty,
- regularne monitorowanie, nie rzadziej niż raz w roku,

- oceny jakości i terminowości wykonania czynności podstawowych zleczanych podmiotom zewnętrznym z udziałem właścicieli biznesowych poszczególnych relacji na podstawie przygotowanych do oceny danych przez dyrektorów odpowiednich komórek organizacyjnych, których kompetencje dotyczą obszaru zlecanego podmiotom zewnętrznym,
- wydawanie opinii na temat planowanego zlecenia na zewnątrz czynności podstawowej,
  - rozpatrywanie wniosków o akceptację ryzyka,
  - rekomendacja w zakresie zmian w systemie zarządzania ryzykiem,
  - działalność Komitetu obejmuje również nadzór nad obszarem bezpieczeństwa systemów informatycznych: danych w nich przechowywanych, bezpieczeństwa informacji, zachowania ciągłości procesów biznesowych i zarządzania sytuacjami kryzysowymi.

Komitet Inwestycyjny

Jest stałym Komitetem Spółki, którego głównym celem jest nadzór nad procesem zarządzania aktywami. Komitet został powołany, aby spełniać w szczególności następujące funkcje:

- monitorowanie realizacji celów inwestycyjnych oraz wdrażania założeń strategii inwestycyjnej, zapewnienia zgodności z procesem inwestycyjnym, zasadami i wytycznymi (liniami i limitami),
- monitorowanie sytuacji makroekonomicznej i sytuacji na rynkach finansowych,
- monitorowanie limitów,
- raport z incydentów w procesie inwestycyjnym lub transakcyjnym, przekroczeń limitów,
- omówienie i rekomendacja alokacji aktywów oraz znaczących pozycji, szczególnie w sytuacji znaczących zmian na rynku, zmian prawnych czy rekomendacji KNF, w tym także pozycji o szczególnym znaczeniu,
- omówienie i rekomendacja alokacji aktywów w odniesieniu do potrzeb dopasowania do

charakterystyki zobowiązań,

- proponowanie oraz opiniowanie nowych instrumentów, które mogłyby być włączone do portfela inwestycyjnego, zlecenie analizy ryzyka tych instrumentów,
- kooperacja z Komitetem Zarządzania Ryzykami w kształtowaniu polityki inwestycyjnej, definiowaniu procesu inwestycyjnego, wytycznych i strategii inwestycyjnej,
- proponowanie zapisów umowy / zmian do umowy z podmiotem zarządzającym aktywami,
- rekomendowanie zmian mandatów inwestycyjnych w ramach przyjętej strategii i procedury określającej limity inwestycyjne,
- przegląd transakcji o zwiększonym znaczeniu,
- monitorowanie zgodności działalności inwestycyjnej z przepisami prawa.

Komitet Audytu

Jest stałym Komitetem Rady Nadzorczej, którego celem jest wsparcie Rady Nadzorczej w realizacji jej statutowych funkcji. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- monitorowanie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem,
- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej,
- monitorowanie procesu badania sprawozdań finansowych,
- monitorowanie niezależności podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych,
- monitorowanie zarządzania ryzykiem podatkowym,
- wydawanie opinii dla Rady Nadzorczej o przyczynach rozwiązania umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych Spółki,
- wyrażanie zgody na powoływanie lub odwoływanie osoby kierującej komórką audytu wewnętrznego oraz osoby kierującej komórką do spraw zapewnienia zgodności,
- zatwierdzanie planu audytów,

- ocena efektywności funkcji audytu wewnętrznego,
- opiniowanie polityki zapewnienia funkcji audytu wewnętrznego,
- inne zadania, w tym te wskazane w przepisach ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. 2017 poz. 1089).

Na dzień 1 stycznia 2017 roku w skład Komitetu Audytu wchodził:

1. Tomasz Belka – Przewodniczący Komitetu Audytu,
2. Mieczysław Król – Członek Komitetu Audytu.

Uchwałą Rady Nadzorczej Spółki z dnia 16 marca 2017 roku w skład Komitetu Audytu zostali powołani:

1. Artur Kluczny – niezależny Członek Komitetu Audytu,
2. Józef Puzyna – Członek Komitetu Audytu.

W dniu 19 października 2017 roku rezygnację z zasiadania w Komitecie Audytu złożyli: Mieczysław Król, Tomasz Belka, Józef Puzyna.

Uchwałą Rady Nadzorczej Spółki z dnia 19 października 2017 r. w skład Komitetu Audytu został powołany:

1. Rafał Roszkowski – niezależny Członek Komitetu Audytu.

Jednocześnie, w dniu 19 października 2017 roku Rada Nadzorcza Spółki ustaliła obecny skład Komitetu Audytu tj.:

1. Artur Kluczny – Przewodniczący Komitetu Audytu,
2. Paweł Metrycki – Zastępca Przewodniczącego Komitetu Audytu,
3. Rafał Roszkowski – Członek Komitetu Audytu.

Komitet Ryzyka

Jest stałym Komitetem Rady Nadzorczej, do którego zadań należy w szczególności:

- monitorowanie skuteczności systemu zarządzania ryzykiem,

- kształtowanie, regularny przegląd i rekomendowanie strategii zarządzania ryzykiem Radzie Nadzorczej do zatwierdzenia,
- monitorowanie realizacji zadań Komitetu Zarządzania Ryzykami,
- analiza wpływu czynników środowiskowych,
- analiza wpływu czynników ogólnokrajowych i kulturowych,
- analiza wpływu zmian w prawie,
- przegląd, omówienie i wydawanie opinii w zakresie raportów przedstawianych przez Komitet Zarządzania Ryzykami.

Komitet Ryzyka do dnia 19 października 2017 r. funkcjonował jako podkomitet Komitetu Audytu, w którym zasiadali analogiczni członkowie, jak w Komitecie Audytu.

Uchwałą Rady Nadzorczej Spółki z dnia 19 października 2017 roku, powołany został Komitet Ryzyka jako odrębny Komitet Rady Nadzorczej. W skład Komitetu zostali powołani:

1. Paweł Metrycki – Przewodniczący Komitetu Ryzyka
2. Rafał Roszkowski – Zastępca Przewodniczącego Komitetu Ryzyka
3. Artur Kluczny – Członek Komitetu Ryzyka.

Komitet Projektowy

Jest stałym Komitetem Spółki, którego celem jest nadzór nad realizowanymi projektami oraz wspieranie Zarządu w sprawie priorytetyzacji projektów w ramach listy inicjatyw. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- weryfikowanie oraz regularny przegląd zgłoszonych inicjatyw, na podstawie których tworzona jest lista priorytetowych obszarów oraz projektów do realizacji,
- przegląd statusu oraz ryzyk dla strategicznych projektów realizowanych w ramach Spółki,
- podejmowanie decyzji odnośnie alokacji zasobów i/lub harmonogramu w kontekście uruchomionych i nowych projektów,

- przedstawienie informacji Zarządowi w zakresie projektów do uruchomienia lub wstrzymania,
- podejmowanie decyzji odnośnie zakresu projektów/zmian w systemie centralnym.

Komitet Produktowy

Jest stałym Komitetem Spółki, którego celem jest rekomendowanie wdrożenia oraz modyfikacji produktów ubezpieczeniowych z ustalonymi parametrami cenowo-kosztowymi. Do zadań Komitetu należy w szczególności:

- regularny przegląd statusu oraz ryzyk w kluczowych projektach produktowych realizowanych w Spółce,
- weryfikowanie zgłoszonych inicjatyw produktowych i podejmowanie decyzji dotyczących ich uruchomienia,
- akceptacja harmonogramu prac projektowych w bieżącym i kolejnym kwartale,
- cykliczny przegląd wyników finansowych, monitoring produktów ubezpieczeniowych oraz ryzyk dla produktów strategicznych,
- weryfikowanie i akceptacja działań korygujących lub zapobiegawczych dla produktów wadliwych,
- analiza wniosków z monitoringu oferowanych produktów oraz zatwierdzanie raportu z tego monitoringu,
- rekomendowanie działań pozwalających na zapewnienie jakości procesu projektowania produktów ubezpieczeniowych, pozyskiwania klientów oraz dystrybucji i obsługi produktów.

Inne kluczowe funkcje zdefiniowane przez Spółkę w ramach systemu zarządzania obejmują:

- funkcję zarządzania ryzykiem,
- funkcję aktuarialną,
- funkcję zgodności z przepisami,
- funkcję audytu wewnętrznego.

Wymienione wyżej cztery inne kluczowe funkcje realizują swoje zadania poprzez lub we współpracy z następującymi ciałami lub jednostkami organizacyjnymi:

- Zarządem i Radą Nadzorczą,
- Komitetami,
- Biurem Zarządzania Ryzykiem,
- Biurem Zgodności i Kontroli Wewnętrznej,
- Działem Aktuarialnym,
- Biurem Audytu Wewnętrznego.

Funkcja audytu wewnętrznego

Zgodnie z Ustawą w strukturze organizacyjnej Towarzystwa utworzona została funkcja audytu wewnętrznego, która realizowana jest przez Biuro Audytu Wewnętrznego kierowane przez Dyrektora Biura. Funkcja audytu wewnętrznego obejmuje ocenę adekwatności i efektywności systemu kontroli wewnętrznej oraz innych elementów zarządzania. Zasady realizacji zadań audytowych zostały opisane w odpowiednich przepisach wewnętrznych określających m.in. cel i zakres przedmiotowy działalności audytu wewnętrznego, proces planowania, przygotowywania i przeprowadzania audytów. Funkcja audytu wewnętrznego jest obiektywna i niezależna od funkcji operacyjnych, co jest zapewnione w Towarzystwie poprzez administracyjną podległość Biura Audytu Wewnętrznego pod Prezesa Zarządu i funkcjonalną podległość pod Komitet Audytu, składający się z członków Rady Nadzorczej Towarzystwa. Komitet Audytu sprawuje nadzór nad efektywnością funkcji audytu wewnętrznego. Dyrektor Biura Audytu Wewnętrznego, oprócz zadań związanych z realizacją Funkcji audytu wewnętrznego w Towarzystwie nie wykonuje innych funkcji należących do systemu zarządzania. Szczegółowy opis zasad realizacji funkcji audytu wewnętrznego został przedstawiony w punkcie B.5.

Funkcja zgodności z przepisami

Zgodnie z Ustawą, w strukturze organizacyjnej Towarzystwa utworzona została funkcja zgodności z przepisami, która jest realizowana przez wydzieloną w strukturze organizacyjnej jednostkę – Biuro Zgodności i Kontroli Wewnętrznej kierowane przez Dyrektora Biura. Funkcja zgodności z przepisami obejmuje w szczególności analizę przepisów prawa, standardów postępowania przyjętych w środowisku ubezpieczeniowym, interpretację stanowiska organów nadzoru finansowego oraz innych organów administracji publicznej, pod kątem identyfikacji zagadnień wymagających podjęcia prac dostosowawczych Towarzystwa, a także ocenę zgodności funkcjonowania Towarzystwa z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i przyjętymi przez Towarzystwo standardami postępowania. Osoba nadzorująca funkcję zgodności formułuje zalecenia w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności w Towarzystwie i monitoruje ich realizację oraz raportuje ryzyko braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej/Komitetu Ryzyka działającego w ramach Rady Nadzorczej. W celu niezależnej, obiektywnej i efektywnej realizacji zadań Biuro Zgodności i Kontroli Wewnętrznej, ma prawo dostępu w trybie zgodnym z obowiązującymi przepisami wewnętrznymi do aplikacji, dokumentów i informacji, jak również bezpośredniej komunikacji z pracownikami Towarzystwa w zakresie niezbędnym dla wykonania powierzonych zadań, ma prawo badania z własnej inicjatywy możliwych przypadków braku zgodności. Jednocześnie działa ono w warunkach zapewniających niezależność procesu zarządzania ryzykiem, co jest realizowane poprzez bezpośrednią podległość Prezesowi Zarządu, proces powoływania i odwoływania osoby kierującej Biurem, możliwość przekazywania informacji i wyjaśnień do Rady Nadzorczej, w tym do niezależnych jej członków. Szczegółowy opis zasad realizacji funkcji zgodności z przepisami został przedstawiony w punkcie B.4.2.

Funkcja zarządzania ryzykiem

Zgodnie z Ustawą, w strukturze organizacyjnej Towarzystwa utworzona została funkcja zarządzania ryzykiem, która jest realizowana przez wydzieloną w strukturze organizacyjnej jednostkę – Biuro Zarządzania Ryzykiem kierowane przez Dyrektora Biura. Funkcja zarządzania ryzykiem realizuje w szczególności zadania obejmujące tworzenie, rozwijanie i utrzymanie systemu zarządzania ryzykiem zgodnego ze skalą i profilem działalności Spółki, rozwijanie procesów identyfikacji i oceny ryzyka oraz zapewnienie jednolitych standardów w zakresie identyfikacji, oceny monitorowania, raportowania i postępowania z ryzykiem w całej Spółce. Funkcja zarządzania ryzykiem zapewnia monitorowanie czynników mających potencjalny wpływ na zmianę profilu ryzyka Spółki, uczestniczy w procesie podejmowania decyzji w kwestii oceny ryzyka i adekwatności kapitałowej, a także ocenia nowe produkty, bądź zmiany w istniejących produktach pod kątem ryzyka, jakie mogą generować i ich wpływu na przyszłe wymogi kapitałowe. Biuro Zarządzania Ryzykiem działa w warunkach zapewniających niezależność procesu zarządzania ryzykiem, co jest realizowane poprzez bezpośrednią podległość Członkowi Zarządu odpowiedzialnemu za zarządzanie ryzykiem oraz możliwość przekazywania informacji i wyjaśnień do Rady Nadzorczej, w tym do jej niezależnych członków.

Osoba nadzorująca funkcję zarządzania ryzykiem:

- wspiera Zarząd oraz Radę Nadzorczą w zapewnieniu skutecznego funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem,
- zapewnia monitorowanie systemu zarządzania ryzykiem,
- zapewnia monitorowanie ogólnego profilu ryzyka Towarzystwa,
- zapewnia szczegółową sprawozdawczość na temat ekspozycji na ryzyko i doradza Zarządowi i Radzie Nadzorczej w sprawach dotyczących zarządzania ryzykiem, w tym we wszystkich kwestiach strategicznych,

- zapewnia identyfikację i ocenę nowych ryzyk,
- jest odpowiedzialna za funkcjonowanie efektywnego systemu zarządzania ryzykiem,
- ściśle współpracuje z funkcją aktuarialną i zgodności.

Szczegółowy opis dotyczący systemu zarządzania ryzykiem został przedstawiony w punkcie B.3.

Funkcja aktuarialna

Zgodnie z Ustawą, w strukturze organizacyjnej Towarzystwa utworzona została funkcja aktuarialna, która jest realizowana przez wydzieloną w strukturze organizacyjnej jednostkę – Dział Aktuarialny kierowany przez Dyrektora Działu. Funkcja aktuarialna obejmuje w szczególności nadzór nad procesem kalkulacji wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych i ich najlepszego oszacowania, kalkulację wymogów kapitałowych oraz opiniuje zasady przyjmowania ryzyk do ubezpieczenia, ściśle współpracując z funkcją zarządzania ryzykiem. Jest ona umiejscowiona w obszarze finansów Spółki. Szczegółowy opis zasad działania funkcji aktuarialnej został przedstawiony w punkcie B.6.

W okresie sprawozdawczym wprowadzono kilka istotnych zmian systemu zarządzania:

- zmieniono strukturę organizacyjną,
- wprowadzono zmiany w zakresie funkcjonowania Komitetów w Spółce,
- doskonalono system zarządzania ryzykiem w zakresie poszczególnych filarów systemu Solwency II, w szczególności wprowadzono politykę ujawnieniową, zmodyfikowano szereg procedur dotyczących zarządzania ryzykiem, udoskonalono system raportowania do organu nadzoru, a także dokonano przeglądu procedur i procesów związanych z kalkulacją wymogu kapitałowego.

B.1.2 Informacja na temat zasad i praktyk dotyczących wynagrodzeń

Polityka wynagradzania Towarzystwa ma na celu wsparcie pozyskiwania, utrzymywania i rozwoju pracowników w organizacji. Ponadto uzupełnia model zarządzania i zapewnia zgodność zasad wynagradzania z efektywnym zarządzaniem ryzykiem w Towarzystwie.

Towarzystwo oferuje swoim pracownikom pakiety wynagrodzeń składające się ze stałego wynagrodzenia zasadniczego wypłacanego miesięcznie oraz zmiennego elementu wynagrodzenia wypłacanego rocznie. Pracownikowi, za szczególne osiągnięcia, może zostać przyznana dodatkowa nagroda. Stałe miesięczne wynagrodzenie stanowi najistotniejszy z elementów wynagrodzenia, które otrzymuje pracownik. Wszyscy pracownicy Towarzystwa, w tym Członkowie Zarządu oraz pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze i mające istotny wpływ na profil ryzyka w Towarzystwie, mogą dodatkowo korzystać z innych świadczeń finansowanych przez Towarzystwo:

- a) Pracowniczego Programu Emerytalnego (składka w wysokości 3% miesięcznego wynagrodzenia pracownika, możliwość złożenia deklaracji przystąpienia do programu po trzech miesiącach zatrudnienia, przy czym przystąpienie do programu następuje po 30 dniach, a pierwsza składka jest opłacana od najbliższego pełnego miesiąca). Pracowniczy Program Emerytalny został wdrożony w maju 2017 roku,
- b) ubezpieczeń na życie (możliwość przystąpienia po 6 miesiącach zatrudnienia),
- c) dodatkowej opieki zdrowotnej (możliwość objęcia od pierwszego dnia zatrudnienia).

Towarzystwo na dzień 31 grudnia 2017 roku nie oferowało ani swoim pracownikom ani członkom organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego

i innym osobom nadzorującym kluczowe funkcje, innych dodatkowych programów emerytalno-rentowych lub programów wcześniejszych emerytur.

Spółka nie stosuje uprawnień do akcji ani opcji na akcje jako elementu systemu wynagrodzeń pracowników.

Zarząd oraz pracownicy zajmujący stanowiska kierownicze i mające istotny wpływ na profil ryzyka w Towarzystwie objęci są systemem zarządzania przez cele. Cele są spójne ze strategią biznesową oraz planem finansowym Spółki, nadawane na okres oceny (rok kalendarzowy) i rozliczane po zatwierdzeniu wyników finansowych. Konstrukcja celów gwarantuje uwzględnienie cyklu koniunkturalnego Towarzystwa oraz ryzyka związanego z prowadzoną przez Towarzystwo działalnością. Ryzyko uwzględniane jest zarówno poprzez ustalenie odpowiednich, wrażliwych na ryzyko kryteriów oceny efektywności pracy, jak i redukcję lub brak premii w przypadku pogorszonych wyników finansowych, straty Towarzystwa i/lub pogorszenia innych zmiennych finansowych lub biznesowych. Wynagrodzenie zmienne w postaci premii przyznawane jest za realizację celów w przyjętym przedziale realizacji (min. – maks.) i wypłacane jest w horyzoncie 3-letnim (model premii odroczonej). Towarzystwo określiło maksymalną wartość wynagrodzenia zmiennego w relacji do wynagrodzenia stałego za dany okres oceny. Część wynagrodzenia zmiennego może zostać wypłacona w formie akcji fantomowych.

W przypadku pozostałych pracowników zajmujących stanowiska kierownicze i stanowiska specjalistyczne wynagrodzenie zmienne jest wypłacane w całości w roku następującym po roku, za który została dokonana ocena.

Członkowie Rady Nadzorczej, za wyjątkiem osób będących niezależnymi członkami organu, nie otrzymują wynagrodzenia od Towarzystwa.

B.1.3 Informacja dotycząca istotnych transakcji z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład oraz z członkami organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego

W 2017 roku nie wystąpiły transakcje z Członkami Zarządu i Rady Nadzorczej oraz osobami mającymi istotny wpływ na Towarzystwo.

Istotną umową z akcjonariuszem tj. PKO Bankiem Polskim jest umowa w zakresie pośrednictwa ubezpieczeniowego, która była aktywna w całym 2017 roku. Ponadto PKO TU lokowało w Banku depozyty.

Dodatkowo Spółka jest odbiorcą między innymi następujących usług świadczonych przez Bank:

1. Kolokacja serwerów, macierzy i urządzeń sieciowych w ośrodku podstawowym i zapasowym Banku
2. Telefonía IP w połączeniu z nagrywaniem rozmów.

Wszystkie transakcje wewnątrzgrupowe są zawierane na zasadach rynkowych.

B.1.4 Ocena adekwatności systemu zarządzania

Zgodnie z art. 45 ust. 4 Ustawy Towarzystwo przeprowadziło przegląd systemu zarządzania. Proces przeglądu został uregulowany stosowną procedurą.

Zakres przeprowadzanych czynności sprawdzających obejmował wymagania odnoszące się do następujących obszarów:

- organizacji Towarzystwa,
- systemu informacji zarządczej,
- wymagań dot. osób wykonujących funkcje kluczowe,
- zarządzania ryzykiem,
- funkcji zgodności,

- funkcji aktuarialnej,
- funkcji audytu wewnętrznego,
- outsourcingu,
- zasad wynagradzania,
- zarządzania aktywami i pasywami,
- relacji z udziałowcami.

W wyniku przeglądu uznano, że system zarządzania jest adekwatny w kontekście wymagań stawianych przez regulacje ujęte w:

- Ustawie,
- Akcie delegowanym,
- Zasadach Ładu Korporacyjnego wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego 22 lipca 2014 r. w zakresie odnoszącym się do systemu zarządzania (wszystkie paragrafy z wyłączeniem Rozdziału 6 – Polityka informacyjna, Rozdziału 7 Działalność promocyjna i relacje z klientami oraz Rozdziału 9 – Wykonywanie uprawnień z aktywów nabytych na ryzyko klienta),
- Wytycznych dot. systemu zarządzania ryzykiem wydanych przez EIOPA.

W odrębnych procesach samooceny analizowano zgodność z wymaganiami pozostałych rekomendacji i wytycznych wydanych przez organ nadzoru, w tym w szczególności obowiązujących w 2017 roku:

- Rekomendacji dot. systemu zarządzania produktem,
- Rekomendacji dot. zarządzania ryzykiem powodzi,
- Wytycznych IT.

W tym zakresie system zarządzania Towarzystwo również uznaje za adekwatny.

B.2 Wymogi dotyczące kompetencji i reputacji

Towarzystwo dba o to, by osoby pełniące funkcje Prezesa Zarządu, Członków Zarządu lub wykonujące czynności w ramach innych kluczowych funkcji miały odpowiedni poziom kompetencji, biorąc pod uwagę obowiązki przypisane do poszczególnych osób. Towarzystwo w trakcie procesu rekrutacji wnikliwie weryfikuje kompetencje i doświadczenie pracowników oraz wymaga ich udokumentowania w niezbędnym zakresie. Zgodnie z wdrożoną Procedurą badania kompetencji i reputacji, proces weryfikacji adekwatności kompetencji trwa również przez cały okres zatrudnienia. Celem Towarzystwa jest zapewnienie odpowiedniego poziomu zróżnicowania kwalifikacji, wiedzy i odpowiedniego doświadczenia poszczególnych osób, by zagwarantować, że Towarzystwo jest właściwie zarządzane i nadzorowane.

Towarzystwo stawia sobie również za cel, by osoby, które pełnią inne funkcje kluczowe cieszyły się dobrą reputacją. Badając reputację, Towarzystwo bierze pod uwagę uczciwość i ryzyko potencjalnego wpływu sytuacji finansowej tych osób na sprawowane przez nie funkcje, opierając się na istotnych przesłankach dotyczących wzorców zachowań i zasad prowadzenia działalności gospodarczej, w tym wszelkich aspektów kryminalnych, finansowych i nadzorczych.

B.2.1 Kompetencje Prezesa i Członków Zarządu

Zgodnie z art. 48 pkt 1 Ustawy Członkiem Zarządu Towarzystwa może być osoba, która posiada pełną zdolność do czynności prawnych, posiada wyższe wykształcenie, nie była skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe prawomocnym wyrokiem sądu oraz daje rękojmię prowadzenia spraw zakładu w sposób należyty. Prezes Zarządu i Członkowie powinni kolektywnie posiadać wiedzę i doświadczenie pozwalające im na wypełnianie powierzonych funkcji w zakresie co najmniej:

- rynków ubezpieczeń i rynków finansowych, rozumiane jako świadomość i rozumienie biznesowego, gospodarczego i rynkowego środowiska, w którym Towarzystwo prowadzi działalność i świadomość poziomu wiedzy i potrzeb ubezpieczonych,
- strategii i modelu biznesowego, rozumiane jako szczegółowe zrozumienie modelu i strategii biznesowej Towarzystwa, systemu zarządzania, rozumiane jako świadomość i zrozumienie zagrożeń, przed którymi stoi Towarzystwo i zdolności do zarządzania nimi; umiejętność oceny skuteczności działań Towarzystwa w zakresie skutecznego zarządzania, nadzoru i kontroli w miejscu pracy i, jeśli to konieczne, nadzorowanie zmian w tych obszarach,
- analizy finansowej i aktuarialnej, rozumiane jako zdolność do interpretowania informacji finansowej i aktuarialnej dotyczącej Towarzystwa, identyfikacji kluczowych problemów, wprowadzenie odpowiednich zasad kontroli oraz podejmowania niezbędnych działań w oparciu o te informacje,
- ram i wymogów prawnych, rozumiane jako świadomość i zrozumienie ram prawnych, w których Towarzystwo prowadzi działalność, zarówno pod względem wymagań prawnych i oczekiwań, jak również zdolności do przystosowania się do zmian regulacji bez zbędnej zwłoki.

Towarzystwo zapewnia odpowiedni udział osób, które wykazują się doświadczeniem i znajomością polskiego rynku finansowego niezbędnymi w zarządzaniu instytucją nadzorowaną na polskim rynku finansowym. Przynajmniej połowa Członków Zarządu powinna władać językiem polskim.

Za rekrutację na stanowiska Prezesa Zarządu i Członków Zarządu oraz wybór odpowiednich osób odpowiedzialna jest Rada Nadzorcza Towarzystwa. Rada Nadzorcza, prowadząc rekrutację na dane stanowisko, bierze pod uwagę kryteria kompetencyjne i reputacyjne, tak aby zapewnić odpowiedni poziom profesjonalizmu osób zarządzających Towarzystwem. W przypadku rekrutacji na stanowisko, które poprzednio było zajmowane przez inną

osobę, Rada Nadzorcza bierze pod uwagę listę kompetencji i formalnych kwalifikacji posiadanych przez zastępowaną osobę i ocenia ich wagę oraz istotność w kontekście całego zespołu zarządzającego.

Narzędziem służącym do aktualizacji badania poziomu kompetencji grupy osób zarządzających Towarzystwem jest ankieta dotycząca kompetencji Członków Zarządu. Dodatkowo, przeprowadzając coroczny proces oceny realizacji celów, Rada Nadzorcza omawia z Prezesem Zarządu i Członkami Zarządu poziom ich kompetencji, wiedzy i doświadczenia oraz omawia plany rozwojowe, by zapewnić ciągły rozwój i nabywanie nowych kwalifikacji w kontekście celów stawianych Towarzystwu.

B.2.2. Kompetencje osób nadzorujących inne kluczowe funkcje

Zgodnie z art. 48 pkt 1 Ustawy inne kluczowe funkcje może nadzorować osoba, która ma pełną zdolność do czynności prawnych, posiada wyższe wykształcenie, nie była skazana za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe prawomocnym wyrokiem sądu oraz dodatkowo posiada doświadczenie zawodowe niezbędne do wykonywania nadzorowanej kluczowej funkcji oraz daje rękojmię wykonywania zadań w sposób należyty. Osobą nadzorującą funkcję aktuariálną w Towarzystwie może być wyłącznie aktuariusz. Osoby pełniące inne funkcje kluczowe powinny spełniać wymagania kompetencji i rękojmi proporcjonalnie do wykonywanych czynności. Kompetencje niezbędne do zajmowania danego stanowiska kluczowego określone są każdorazowo przy prowadzeniu rekrutacji na dane stanowisko.

Osoby pełniące inne funkcje kluczowe są co roku poddawane procesowi oceny okresowej. Za przeprowadzenie tej oceny zgodnie z harmonogramami obowiązującymi w Towarzystwie odpowiedzialny jest

bezpośredni przełożony każdej z osób zajmującej kluczowe stanowisko. W trakcie procesu, oprócz oceny realizacji zadań w danym okresie, powinien zostać przedyskutowany poziom kompetencji wymagany na danym stanowisku, wiedza i doświadczenie oraz plany rozwojowe, by zapewnić ciągły rozwój i nabywanie nowych kwalifikacji.

B.2.3. Badanie reputacji Prezesa i Członków Zarządu oraz pozostałych osób pełniących inne kluczowe funkcje

W celu zapobieżenia wystąpieniu ryzyka reputacyjnego i/lub jego skutków dla Towarzystwa, Towarzystwo bada reputację osób pełniących funkcje Prezesa Zarządu, Członków Zarządu i wykonujących czynności w ramach innych kluczowych funkcji nie tylko podczas procesu rekrutacji, ale również w trakcie ich zatrudnienia. Podczas procesu rekrutacyjnego osoby odpowiedzialne za jego przeprowadzenie i ostateczny wybór kandydata ze szczególną dbałością zwracają uwagę na niejasności w przedstawianej przez kandydatów historii zatrudnienia i/lub prowadzenia przez nich własnej działalności gospodarczej. Przed otrzymaniem oferty zatrudnienia (lub podjęcia współpracy na podstawie innej niż umowa o pracę) kandydat jest proszony o dobrowolne wypełnienie ankiety badania reputacji. Przed powołaniem przez Radę Nadzorczą danej osoby na stanowisko Członka Zarządu lub Prezesa Zarządu, osoba ta zobowiązana jest złożyć oświadczenie, że spełnia warunki ustawowe. Osoby już zatrudnione wypełniają ankietę badania reputacji nie rzadziej niż raz w roku. W przypadku zmaterializowania się ryzyka reputacyjnego wszelkie decyzje podejmowane są indywidualnie, w zależności od rodzaju ryzyka i funkcji pełnionej przez daną osobę.

B.3 System zarządzania ryzykiem, w tym własna ocena ryzyka i wypłacalności

B.3.1 System zarządzania ryzykiem

Zarządzanie ryzykiem jest jednym z najważniejszych procesów wewnętrznych zarówno w PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., jak i w Grupie Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. i w jej podmiocie dominującym.

Celem systemu zarządzania ryzykiem jest umożliwienie podejmowania zrównoważonych decyzji uwzględniających wielowymiarowe potrzeby Spółki, takie jak:

- krótkoterminowy zysk i długoterminowa zdolność do generowania zysku,
- wartość Spółki i kapitał,
- konkurencyjność,
- wypłacalność i zgodność z regulacjami.

Głównym zadaniem zarządzania ryzykiem jest zatem realizacja powyższych celów przy zapewnieniu kontroli poziomu ryzyka i jego utrzymaniu w ramach przyjętej tolerancji na ryzyko i systemu limitów, w zmieniającym się otoczeniu makroekonomicznym i prawnym. Poziom ryzyka stanowi ważny element procesu planistycznego. Wdrożony system zarządzania ryzykiem jest efektywny i obejmuje strategię, procesy i procedury sprawozdawcze konieczne do określenia, pomiaru i monitorowania ryzyka, na które jest lub może być narażone Towarzystwo, zarządzania tymi rodzajami ryzyka i sprawozdawczości w ich zakresie, w sposób ciągły, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zagregowanym. Towarzystwo zapewnia efektywność i właściwe zintegrowanie systemu zarządzania ryzykiem ze strukturą organizacyjną oraz z procesami decyzyjnymi, z uwzględnieniem osób pełniących kluczowe funkcje. System zarządzania ryzykiem obejmuje ryzyka, które należy uwzględnić w obliczeniach kapitałowego wymogu wypłacalności, oraz ryzyka nieobjęte przez Formułę Standardową.

Wdrożony system zarządzania ryzykiem w Spółce ma na celu zapewnienie kompleksowej, bieżącej i poprawnej informacji

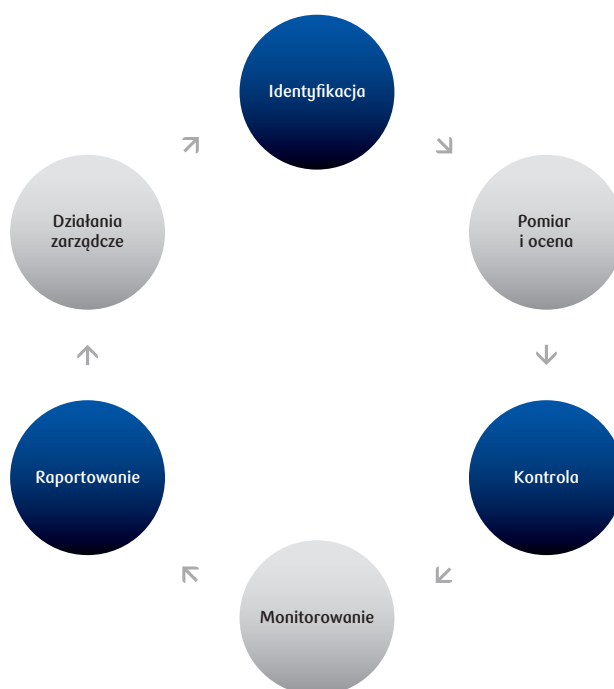
o ryzyku tak, aby decyzje biznesowe były podejmowane z pełną świadomością ryzyka. Składa się on z następujących elementów:

- **identyfikacja ryzyka** polegająca na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka oraz oszacowaniu istotności jego potencjalnego wpływu na działalność Spółki. W ramach identyfikacji ryzyka określane są te rodzaje ryzyka, które uznawane są za istotne,
- **ocena i pomiar ryzyka** obejmujący określanie miar ryzyka odpowiednich do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar, a także ocena ryzyka polegająca na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem. W ramach pomiaru ryzyka przeprowadza się prace związane z wyceną ryzyka dla potrzeb polityki cenowej oraz testy warunków skrajnych na podstawie założeń zapewniających rzetelną ocenę ryzyka,
- **kontrolowanie ryzyka** polegające na określaniu narzędzi wykorzystywanych do diagnozowania lub ograniczania poziomu ryzyka w poszczególnych obszarach działalności Spółki. Obejmuje ustalanie dostosowanych do skali i złożoności działalności mechanizmów kontrolnych, w szczególności w postaci strategicznych limitów tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka, które podlegają monitorowaniu, a w przypadku ich przekroczenia podejmowane są działania zarządcze,
- **monitorowanie ryzyka** polegające na sporządzaniu prognoz poziomu ryzyka oraz monitorowaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości prognowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, rekomendacji i zaleceń wydanych przez organ nadzoru i kontroli), a także przeprowadzaniu testów warunków skrajnych (specyficznych i kompleksowych). Prognozy poziomu ryzyka poddaje się weryfikacji. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności,
- **raportowanie ryzyka** polegające na cyklicznym

informowaniu organów Spółki o wynikach pomiaru ryzyka lub oceny ryzyka, podjętych działaniach i rekomendacjach działań. Zakres, częstotliwość oraz forma raportowania są dostosowane do szczebla zarządczego odbiorców,

- **działania zarządcze** polegające w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych kształtujących proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, określających poziom tolerancji na ryzyko, ustalających wysokości limitów i wartości progowych, wydawaniu zaleceń, podejmowaniu decyzji, w tym o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz poziomu ryzyka.

Schemat B.3.1. Proces zarządzania ryzykiem

Wyżej wymienione kroki podlegają dostosowywaniu do zmieniających się wymogów regulacyjnych, zmian w otoczeniu oraz są przedmiotem usprawnień i doskonalenia. Struktura organizacyjna Spółki zapewnia odpowiednie kompetencje i funkcje w zakresie zarządzania ryzykiem oraz określa zakres obowiązków i odpowiedzialności w obszarze zarządzania ryzykiem, a także odpowiednie linie raportowania i komunikacji.

Strategia Zarządzania Ryzykiem

Jest wprowadzona z uwagi na to, iż każda aktywność podejmowana przez Spółkę generuje ryzyko. Celem Strategii Zarządzania Ryzykiem jest zapewnienie stabilnego zarządzania ryzykiem, zintegrowanego z działalnością Spółki. PKO TU nieustannie dąży do ciągłego rozwoju systemu, świadomości i kultury zarządzania ryzykiem w Spółce poprzez podniesienie jakości procesów i metodologii identyfikacji, pomiaru, monitoringu, kontroli ryzyk wynikających z podejmowanej działalności, a także poprawy efektywności metod i narzędzi ograniczania ryzyka.

PKO TU sporządziło na piśmie zasady dotyczące funkcji zarządzania ryzykiem, obejmujące zasady związane z następującymi obszarami:

- oceną ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia i tworzenie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- zarządzaniem aktywami i zobowiązaniami,
- lokatami,
- zarządzaniem płynnością i ryzykiem koncentracji,
- zarządzaniem ryzykiem operacyjnym, w tym bezpieczeństwem IT,
- reasekuracją i innymi technikami przenoszenia ryzyka.

Do elementów systemu zarządzania ryzykiem należą między innymi:

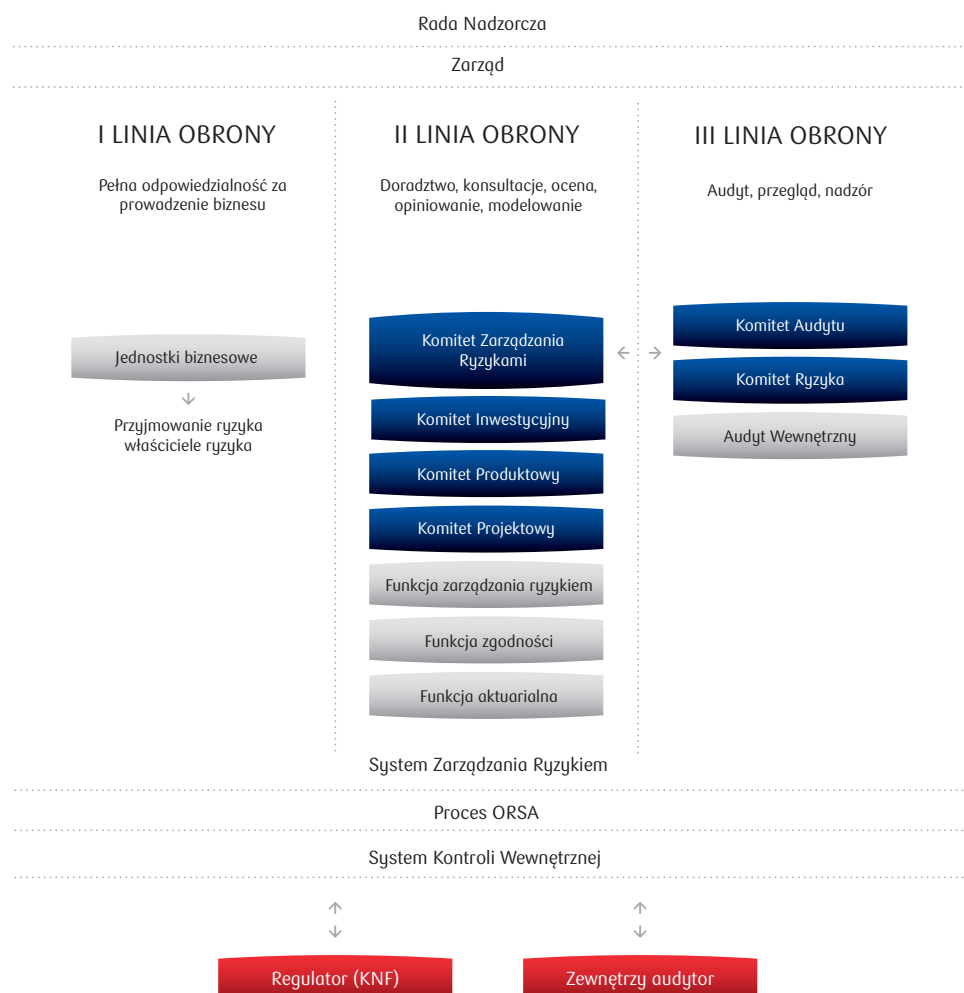
- organizacja ładu korporacyjnego obejmującego zarówno strukturę organizacyjną, linie raportowania, kluczowe funkcje, kontrolę wewnętrzną, nadzór, komunikację, jak i kulturę zarządzania ryzykiem,
- ocena własna ryzyk i potrzeb kapitałowych w horyzoncie planowania biznesowego.

System zarządzania ryzykiem ma zapewniać, że metody identyfikacji, oceny i pomiaru, monitorowania, kontroli i redukcji ryzyka są adekwatne do tolerancji na ryzyko przyjętej przez PKO TU, oraz że wszystkie istotne rodzaje ryzyka, na które PKO TU jest narażone lub może być narażone w horyzoncie czasowym równym okresowi planowania biznesowego, są identyfikowane jeszcze przed podjęciem decyzji biznesowych i uwzględniane przy podejmowaniu tych decyzji. W szczególności przyjmuje się, iż skuteczne zarządzanie istotnymi ryzykami w Spółce wiąże się ze spełnieniem następujących warunków:

- uwzględnienie funkcjonujących mechanizmów kontrolnych przy ocenie poziomu ryzyka,
- wyznaczenie limitów lub poziomów ostrzegawczych,
- zapewnienie regularnej kontroli i monitoringu poziomu i profilu ryzyka oraz zapewnienie, że odpowiedzi na ryzyko i plany awaryjne są zdefiniowane i działają efektywnie,
- proporcjonalności postępowania z ryzykiem w stosunku do jego istotności w odniesieniu do skali i złożoności prowadzonej działalności oraz do przyjętego poziomu tolerancji na ryzyko,
- zapewnienie skutecznej komunikacji pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi Spółki, w szczególności pomiędzy tymi, które odpowiadają za nadzorowanie danego obszaru ryzyka,
- określenie odpowiedzialności związanych z zarządzaniem poszczególnymi obszarami ryzyka,
- określenie procesów, narzędzi, metod i procedur zarządzania ryzykiem,
- zapewnienie kompletnej i przejrzystej dokumentacji procesów, danych, parametrów, założeń i podejmowanych decyzji.

Podział odpowiedzialności w ramach systemu zarządzania ryzykiem został określony zgodnie z zasadą Trzech Linii Obrony, co zostało zilustrowane na schemacie B.3.2.

Schemat B.3.2. Zasada Trzech Linii Obrony

Zakres odpowiedzialności w ramach I Linii Obrony:

- podstawowa odpowiedzialność za realizację codziennych działań operacyjnych zgodnie z przyjętą strategią biznesową Spółki oraz podziałem zadań z uwzględnieniem efektywnej kontroli ryzyka,
- podejmowanie ryzyka w imieniu Spółki zgodnie z przyjętym poziomem tolerancji na ryzyko, który jest spójny z przyjętymi limitami na poziomie poszczególnych jednostek organizacyjnych,
- kluczowe funkcje w ramach I Linii Obrony są pełnione przez Dyrektorów poszczególnych jednostek organizacyjnych z wyłączeniem obowiązków realizowanych w ramach II i III Linii Obrony.

Zakres odpowiedzialności w ramach II Linii Obrony:

- wdraża standardy, zasady, procesy w ramach systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz procesu zarządzania kapitałowego,
- dokonuje niezależnej identyfikacji, oceny i pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka podejmowanego w ramach I Linii Obrony w odniesieniu do zaakceptowanego poziomu tolerancji na ryzyko,
- w sposób rzetelny, spójny i regularny informuje Zarząd o istotnych ryzykach oraz ich wpływie na działalność Spółki,
- jest niezależna od podejmowanych decyzji biznesowych, które mają wpływ na ekspozycję na ryzyko,
- kluczowe funkcje w ramach II Linii Obrony są pełnione przez Dyrektora Biura Zarządzania Ryzykiem, Dyrektora Biura Zgodności i Kontroli Wewnętrznej, Dyrektora Działu Aktuarnego, Komitet Zarządzania Ryzykami, Komitet Inwestycyjny oraz Komitety Projektowy i Produktowy.

Zakres odpowiedzialności w ramach III Linii Obrony:

- niezależnie zapewnia o zakresie wdrożenia i o skuteczności systemu zarządzania ryzykiem zarówno w I i II Linii Obrony,
- dokonuje niezależnego przeglądu wewnętrznych

i zewnętrznych czynników, które mogą wpłynąć na Spółkę,

- kluczowe funkcje w ramach III Linii Obrony są pełnione przez Komitet Audytu i Komitet Ryzyka oraz Biuro Audytu Wewnętrznego.

B.3.2. Ocena własna ryzyka i wypłacalności

Celem własnej oceny ryzyka i wypłacalności („ORSA”) w PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. jest utrzymanie optymalnego poziomu kapitałów własnych w horyzoncie planowania biznesowego zapewniającego bezpieczeństwo działalności przy uwzględnieniu zmian profilu i skali działalności oraz niekorzystnych warunków skrajnych. Kluczowymi komponentami procesu ORSA w Spółce są:

- określanie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności przy uwzględnieniu specyficznego profilu ryzyka, zatwierdzonych limitów tolerancji ryzyka oraz strategii działalności zakładu,
- zapewnienie ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności i minimalnym wymogiem kapitałowym oraz wymogami odnoszącymi się do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- ocena stopnia odchylenia profilu ryzyka danego zakładu od założeń stanowiących podstawę kapitałowego wymogu wypłacalności obliczonego według Formuły Standardowej.

Proces ORSA w Spółce realizowany jest przez następujące jednostki organizacyjne:

- w zakresie identyfikacji ryzyka – wszyscy pracownicy, a dla kluczowych ryzyk wyższa kadra kierownicza Towarzystwa i Zarząd,
- w zakresie pomiaru i oceny ryzyka oraz jego kontroli, prognozowania i monitorowania oraz raportowania, kalkulacji i prognozowania wymogu kapitałowego – kluczową rolę odgrywa obszar ryzyka, aktuariatu, zgodności, kontroli wewnętrznej i finansów,

- w zakresie działań zarządczych – wyższa kadra kierownicza Towarzystwa, odpowiednie Komitety i Zarząd Towarzystwa.

Własna ocena ryzyka i wypłacalności jest raz w roku poddawana przeglądowi i zatwierdzana przez Zarząd Spółki. Raport ORSA jest również akceptowany przez Zarząd Towarzystwa raz w roku i za każdym razem, jeżeli raport jest tworzony ad hoc.

Na proces ORSA składają się następujące elementy:

- PEST – warsztaty analizy otoczenia zewnętrznego w horyzoncie planowania biznesowego. Analizowane czynniki zewnętrzne należą do 4 grup: polityczno-regulacyjnych (P), ekonomicznych (E), społecznych (S) i technologicznych (T),
- proces planowania finansowego i sporządzania prognoz finansowych, z uwzględnieniem wymogów kapitałowych w celu zapewnienia ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności (SCR) i minimalnym wymogiem kapitałowym (MCR) oraz wymogami odnoszącymi się do rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- prognozy wielkości SCR w horyzoncie planowania biznesowego oparte o:
  - dane prognostyczne dotyczące wielkości sprzedaży i głównych pozycji bilansowych,
  - założenia dotyczące struktury aktywów,
- porównanie wyników SCR i własnej oceny potrzeb kapitałowych z tytułu ekspozycji na ryzyka dla najbardziej istotnych ryzyk, przy uwzględnieniu specyficznego profilu ryzyka Spółki oraz zatwierdzonych limitów tolerancji ryzyka oraz strategii działalności zakładu,
- stopień odchylenia profilu ryzyka Spółki od założeń stanowiących podstawę kapitałowego wymogu wypłacalności obliczonego według Formuły Standardowej,
- cykliczne warsztaty samooceny ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności przeprowadzane odrębnie dla

- kluczowych procesów realizowanych w Towarzystwie,
- sformalizowane analizy ryzyka inicjatyw podejmowane dla projektów mogących zmienić profil ryzyka Spółki, w tym dla wszystkich inicjatyw produktowych,
- raporty dotyczące postępowań administracyjnych, spraw sądowych i skarg,
- analiza założeń i jakości danych (w tym założenia aktuarialne, uproszczenia, decyzje eksperckie),
- cyklicznie, nie rzadziej niż raz na kwartał, Spółka dokonuje aktualnej oceny profilu ryzyka Spółki, a raport z wynikami prezentowany jest na Komitecie Zarządzania Ryzykami i Komitecie Ryzyka przy Radzie Nadzorczej.

Towarzystwo ustala własne potrzeby w zakresie wypłacalności, biorąc pod uwagę swój profil ryzyka, tj. szacuje odpowiednik wymogu kapitałowego alternatywnymi metodami statystycznymi i matematycznymi, uwzględniając parametry i dane empiryczne Spółki na podstawie posiadanych informacji historycznych oraz atrybutów posiadanego portfela aktywów i pasywów, a następnie porównuje uzyskane wyniki do rezultatów otrzymanych przy zastosowaniu Formuły Standardowej.

W ramach oceny adekwatności profilu ryzyka PKO TU do założeń leżących u podstaw Formuły Standardowej, prowadzone są następujące analizy:

- ocena kompletności profilu ryzyka zdefiniowanego w ramach Formuły Standardowej – identyfikacja ryzyk nieuwjętych w ramach formuły standardowej,
- jakościowa ocena adekwatności formuły standardowej dla poszczególnych ryzyk – identyfikacja ryzyk, dla których wymóg kapitałowy wg Formuły Standardowej może znacząco odbiegać od rzeczywistego profilu ryzyka PKO TU,
- ilościowa ocena adekwatności Formuły Standardowej dla najbardziej istotnych ryzyk zidentyfikowanych w ramach powyższych dwóch punktów.

Dyrektor Biura Zarządzania Ryzykiem koordynuje

opracowanie profilu ryzyka Spółki. Profil ryzyka obrazuje charakter i poziom ponoszonego przez Spółkę ryzyka. W celu określenia najbardziej aktualnego profilu ryzyka PKO TU podejmuje działania zmierzające do identyfikacji i zarządzania wszystkimi istotnymi dla działalności PKO TU rodzajami ryzyka. W tym celu prowadzony jest w Spółce proces identyfikacji ryzyk i oceny ich istotności, oraz monitoring, w który włączone są wszystkie jednostki organizacyjne PKO TU. Spółka sporządza profil ryzyka w oparciu o istotne ryzyka, na które jest narażona w związku z prowadzoną działalnością. Lista ryzyk tworzona jest w oparciu o procesy identyfikacji ryzyk w Spółce (m.in. proces analizy ryzyka inicjatyw, samoocena ryzyka operacyjnego, pomiar ryzyk finansowych, PEST) oraz na podstawie oceny eksperckiej i pomiarów potencjalnych strat finansowych. Ocena ekspercka stosowana w szacowaniu istotności ryzyka oparta jest o:

- oszacowanie potencjalnego wpływu finansowego w przypadku ryzyk trudno mierzalnych,
- oszacowanie prawdopodobieństwa wystąpienia straty,
- ocenę wpływu zdarzenia na reputację Spółki,
- ocenę skutków prawnych,
- ocenę wpływu na zgodność z regulacjami,
- ocenę wpływu na procesy biznesowe,
- plany i strategie biznesowe,
- skuteczność podjętych przez Spółkę działań ograniczających ryzyko,
- analizy czynników zewnętrznych.

Proces samooceny ryzyk i szacowania ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności w horyzoncie planowania biznesowego jest procesem złożonym, opartym zarówno o procesy planowania budżetowego i strategicznego, a także o funkcjonujące procesy oceny aktualnego profilu ryzyka uzupełnione o elementy dotyczące prognozowania kapitałowego wymogu wypłacalności – SCR i analizy własnych potrzeb kapitałowych. Proces ORSA jest zintegrowany z bieżącym zarządzaniem, planowaniem finansowym oraz strategią biznesową Towarzystwa. W szczególności wszelkie decyzje dotyczące wdrażania nowych produktów, kształtowania programów reasekuracji oraz strategii inwestycyjnej Spółki są implementowane po przeprowadzeniu dogłębnej analizy sytuacji kapitałowej oraz z uwzględnieniem zidentyfikowanych ryzyk, po ocenie istniejących mitygacji oraz mając na uwadze wdrożenie ewentualnych dodatkowych mechanizmów kontrolnych.

Działania w zakresie zarządzania kapitałem i systemu zarządzania ryzykiem są zatem ze sobą silnie sprzężone, w szczególności zagrożenia dla adekwatności kapitałowej Towarzystwa podlegają ścisłemu monitoringowi. W sytuacji zidentyfikowania ryzyk mogących mieć istotny wpływ na pogorszenie sytuacji kapitałowej Towarzystwa, po przeprowadzeniu analizy, podejmowane są działania nakierowane na zapobieżenie negatywnemu wpływowi na sytuację kapitałową i finansową PKO TU.

B.4 System kontroli wewnętrznej

B.4.1 Opis systemu kontroli wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej w Towarzystwie opiera się o model Trzech Linii Obrony i jest spójny z modelem zarządzania ryzykiem. Został udokumentowany w regulacjach wewnętrznych przyjętych w Towarzystwie. Ramy systemu są zdefiniowane we właściwych regulaminach i pisemnych strategiach. Wyżej wymienione dokumenty są przyjmowane przez Zarząd i zatwierdzane przez Radę Nadzorczą. Za koordynację systemu kontroli wewnętrznej odpowiada Biuro Zgodności i Kontroli Wewnętrznej („BZKW”).

System kontroli wewnętrznej obejmuje zarówno regulacje dotyczące organizacji tej funkcji, jak i procedury administracyjne i księgowość, wymagania raportowe dotyczące różnych szczebli organizacyjnych Towarzystwa oraz funkcję zgodności.

Celem kontroli wewnętrznej jest uzyskanie racjonalnego zapewnienia, że działalność Towarzystwa jest prowadzona z zachowaniem:

- skuteczności i wydajności prowadzonej działalności,
- wiarygodności sprawozdań finansowych,
- zgodności prowadzonej działalności z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- ochrony zasobów, w tym właściwego zarządzania różnymi rodzajami ryzyka związanymi z prowadzoną działalnością.

Każdy z menedżerów I linii ma przypisane obowiązki w zakresie kontroli wewnętrznej. Jednostki II i III linii są organizacyjnie usytuowane w sposób zapewniający niezależność i szeroki zakres działania:

- wszystkie raportują do Zarządu,
- równolegle cyklicznie przedkładają raporty do Komitetu Audytu i Komitetu Ryzyka w ramach Rady Nadzorczej,
- szerokie uczestnictwo w procesach podejmowania

decyzji (stałe uczestnictwo w pracach kadry zarządzającej, członkostwo we właściwych Komitetach).

Ocena jakości mechanizmów kontrolnych jest dokonywana w ramach monitoringu Biura Zgodności i Kontroli Wewnętrznej oraz w ramach audytów Biura Audytu Wewnętrznego. Ważnym elementem kontroli wewnętrznej jest monitorowanie czynności naprawczych:

- w odniesieniu do wykonywania zaleceń audytu wewnętrznego – przez Biuro Audytu Wewnętrznego,
- w odniesieniu do wykonywania innych działań naprawczych, np. po zaleceniach kontroli zewnętrznych, monitoringu BZKW, incydentach, samoocenach ryzyka – przez Biuro Zgodności i Kontroli Wewnętrznej.

Mechanizmy kontrolne zależą od obszaru i regulowanego procesu. Przy konstruowaniu adekwatnych mechanizmów kontrolnych stosowane są następujące zasady:

- zapewnienie, że kluczowe decyzje i czynności operacyjne nie są podejmowane jednoosobowo,
- ustalenie mechanizmów raportowych umożliwiających monitorowanie wykonania zadań postawionych przed Spółką,
- utrzymywanie mechanizmów zabezpieczających lub umożliwiających szybkie wykrycie błędów operacyjnych, w szczególności w obszarach, gdzie operacje dokonywane są manualnie lub z dużym udziałem pracy ludzkiej,
- utrzymywanie mechanizmów zapewniających poprawność dokonywanych operacji obliczeniowych, np. uzgadnianie danych w rejestrach z niezależnym źródłem danych, wyrywkowe ponowne przeliczenie przez drugą osobę,
- zabezpieczenia przed nieautoryzowanym dostępem,
- w przypadku delegowania zadań związanych z kontrolą wewnętrzną – zapewnienie realnej efektywności mechanizmów kontrolnych i unikanie konfliktów interesów.

Ważną rolę w systemie kontroli wewnętrznej pełni Rada Nadzorcza, która bezpośrednio lub poprzez wydzielony w jej ramach Komitet Audytu regularnie otrzymuje informacje dotyczące systemu kontroli wewnętrznej w postaci regularnych raportów Biura Audytu Wewnętrznego, Biura Zgodności i Kontroli Wewnętrznej, Biura Zarządzania Ryzykiem oraz Działu Aktuarialnego.

Corocznie dokonywana jest ocena systemu kontroli wewnętrznej przez Radę Nadzorczą, a w ramach bieżących posiedzeń członkowie Rady mogą wpływać na działania Spółki w tym obszarze. Istotne zmiany dotyczące konstrukcji systemu kontroli wewnętrznej, a także planów pracy oraz decyzje personalne dot. kierujących Biurem Audytu Wewnętrznego oraz Biurem Zgodności i Kontroli Wewnętrznej wymagają udziału Rady Nadzorczej lub Komitetu Audytu.

W okresie objętym sprawozdaniem Towarzystwo wprowadzało nowe mechanizmy kontroli wewnętrznej w związku z nowymi wymogami dotyczącymi systemu zarządzania produktem oraz środowiska teleinformatycznego.

B.4.2. Opis realizacji funkcji zgodności z przepisami

Funkcja zgodności realizowana jest w Towarzystwie poprzez Biuro Zgodności i Kontroli Wewnętrznej (BZKW). Zadania Biura zostały zdefiniowane w regulacjach wewnętrznych dotyczących ryzyka braku zgodności. Priorytety Biura na dany rok są określane w planie zatwierdzanym przez Zarząd i konsultowanym z Komitetem Audytu.

Do procesów stale realizowanych przez Biuro lub z jego udziałem należą:

- prowadzenie prac dostosowawczych związanych z nowymi regulacjami prawnymi i wymaganiami nadzorczymi,

- ocena ryzyka braku zgodności, w tym w ramach procesu tworzenia produktów i materiałów marketingowych,
- monitoring zgodności,
- przegląd systemu zarządzania,
- koordynowanie prac związanych z kontrolami zewnętrznych organów i wdrażaniem działań naprawczych,
- rejestracja incydentów braku zgodności i ocena adekwatności podjętych działań naprawczych,
- zarządzania sytuacjami konfliktu interesów, w tym inwestycji własnych pracowników Towarzystwa,
- prowadzenie rejestru korzyści i prezentów,
- zapewnienie zgodności Spółki z wymaganiami regulacyjnymi w zakresie ochrony danych osobowych.

W ramach procesu zapewnienia dostosowania do nowych regulacji prawnych BZKW współpracuje z Biurem Prawnym. Rolą BZKW jest identyfikacja zakresu prac wdrożeniowych, upewnienie się, że właściwe działania dostosowawcze zostały podjęte w Towarzystwie, raportowanie o statusie prac i ryzykach związanych z wdrożeniem do Zarządu i Rady Nadzorczej.

W ramach dokonywania oceny ryzyka zgodności Towarzystwo realizuje trzy procesy:

- samoocenę ryzyka braku zgodności na poziomie procesów – jest to analiza przeprowadzona w cyklu rocznym; proces ma charakter następczy,
- ocenę ryzyka, w tym ryzyka braku zgodności w ramach wdrażanych istotnych inicjatyw – jest to proces przeprowadzany przy każdej takiej inicjatywie i ma charakter prewencyjny,
- uczestnictwo BZKW w procesie tworzenia dokumentacji produktowej i materiałów marketingowych (obok Biura Prawnego) – jest to działanie o charakterze prewencyjnym.

W ramach monitorowania zgodności prowadzonego przez BZKW dokonywane są działania sprawdzające poświęcone wybranym obszarom, po uprzedniej analizie ryzyka oraz

uwzględniając równolegle przeprowadzane i planowane zadania audytowe.

Działania monitoringowe kończą się raportem lub notatką (w przypadku zadań o mniejszym wymiarze), wydaniem rekomendacji, ustaleniem działań mitygujących ryzyko oraz komunikacją wyników do Zarządu i Komitetu Audytu. Wymieniony powyżej przegląd systemu zarządzania ma charakter szczególny, jest wprost wymagany przez przepisy prawa, jest zadaniem corocznym. BZKW pełni rolę koordynującą, ale w proces zaangażowanych jest więcej komórek organizacyjnych.

Do zadań BZKW należy ponadto zapewnienie prawidłowej współpracy Spółki w przypadku kontroli zewnętrznych organów nadzoru oraz zapewnienie wdrożenia działań naprawczych w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości i wydania zaleceń.

Towarzystwo prowadzi systematyczny proces gromadzenia danych o incydentach, w tym o przypadkach braku zgodności, i wykorzystuje te dane w ocenie ryzyka, planowaniu działań naprawczych oraz ocenie adekwatności zabezpieczenia kapitałowego.

B.5 Funkcja audytu wewnętrznego

Funkcja audytu wewnętrznego została wyodrębniona w strukturze organizacyjnej Towarzystwa i jest realizowana przez Biuro Audytu Wewnętrznego, które kierowane jest przez Dyrektora Biura. Funkcja audytu wewnętrznego obejmuje ocenę adekwatności, efektywności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz innych elementów zarządzania. Zasady funkcjonowania audytu wewnętrznego w Towarzystwie oraz zasady realizacji zadań zostały opisane w przepisach wewnętrznych określających m.in. cel i zakres przedmiotowy działalności audytu wewnętrznego, proces planowania, przygotowywania i przeprowadzania audytów. Funkcja audytu wewnętrznego jest obiektywna i niezależna od funkcji operacyjnych, co jest zapewnione w Towarzystwie poprzez administracyjną podległość Biura Audytu Wewnętrznego pod Prezesa Zarządu i funkcjonalną podległość pod Komitet Audytu składający się z członków Rady Nadzorczej Towarzystwa. Komitet Audytu sprawuje nadzór nad efektywnością funkcji audytu wewnętrznego. Dyrektor Biura Audytu Wewnętrznego, oprócz zadań związanych z realizacją funkcji audytu wewnętrznego w Towarzystwie nie wykonuje innych funkcji należących do systemu zarządzania.

Do głównych zadań funkcji audytu wewnętrznego należy opracowanie rocznego planu audytów oraz planu trzyletniego na podstawie przeprowadzonej analizy ryzyka, a następnie realizacja audytów zgodnie z przyjętym planem. Plan audytów zatwierdzany jest przez Komitet Audytu. Proces przeprowadzania audytu przebiega na podstawie każdorazowo przygotowanego programu audytu. Jednostki objęte badaniem są formalnie informowane o terminie i zakresie audytu z odpowiednim wyprzedzeniem. Realizacja każdego zadania przebiega w oparciu o spotkania i rozmowy z kluczowymi pracownikami, przegląd dokumentacji związanej z badaną tematyką

oraz przeprowadzenie szczegółowych testów. W wyniku zrealizowanego audytu wydawane są rekomendacje mające na celu zaadresowanie zidentyfikowanych nieprawidłowości. Status realizacji poszczególnych rekomendacji podlega regularnemu monitoringowi. W ramach przeprowadzanego monitoringu, Biuro Audytu Wewnętrznego pozyskuje informacje oraz dokumentację potwierdzającą faktyczną realizację rekomendacji.

Biuro Audytu Wewnętrznego okresowo przygotowuje sprawozdania z prowadzonej działalności. Kwartalnie opracowywane jest sprawozdanie na temat wyników zrealizowanych audytów oraz statusu realizacji rekomendacji i prezentowane jest na posiedzeniach Komitetu Audytu. Rocznie przygotowywane jest sprawozdanie dla Komitetu Audytu podsumowujące działalność funkcji audytu wewnętrznego, w którym przedstawiane jest syntetyczne podsumowanie przeprowadzonych audytów, status realizacji rekomendacji oraz opinia audytu wewnętrznego na temat systemu kontroli wewnętrznej.

Niezależność funkcji audytu wewnętrznego jest zapewniona poprzez odpowiednie usytuowanie organizacyjne oraz zakres zadań Biura Audytu Wewnętrznego, które sprowadzają się wyłącznie do przeprowadzania niezależnych audytów. Biuro Audytu Wewnętrznego ma zapewniony dostęp do wszelkich informacji, dokumentacji i systemów wykorzystywanych w Towarzystwie w celu realizacji zadań audytowych. Ponadto powoływanie i odwoływanie osoby kierującej Biurem Audytu Wewnętrznego odbywa się za wiedzą i zgodą Komitetu Audytu. Dodatkowo Dyrektor Biura Audytu Wewnętrznego ma nieograniczony dostęp do Prezesa Zarządu oraz pozostałych Członków Zarządu Towarzystwa, a także bezpośredni kontakt z Przewodniczącym Komitetu Audytu.

B.6 Funkcja aktuarialna

Funkcja aktuarialna została wyodrębniona w strukturze organizacyjnej Towarzystwa i jest realizowana przez Dział Aktuarialny, który kierowany jest przez Dyrektora Działu. Raportuje on do Dyrektora Finansowego, który z kolei raportuje do Członka Zarządu odpowiedzialnego za Pion Wsparcia.

Do zadań realizowanych przez funkcję aktuarialną, zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, należą:

- koordynacja ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- zapewnienie adekwatności metodyki stosowanych modeli, jak również założeń przyjętych do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- ocena, czy dane wykorzystane do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności są wystarczające i czy są odpowiedniej jakości,
- porównywanie najlepszych oszacowań z danymi wynikającymi ze zgromadzonych doświadczeń,
- informowanie Zarządu i Rady Nadzorczej o wiarygodności i adekwatności ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- nadzorowanie ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności w przypadkach stosowania przybliżeń, w tym podejścia indywidualnego,
- wyrażanie opinii na temat ogólnej polityki przyjmowania ryzyka do ubezpieczenia,
- wyrażanie opinii na temat adekwatności rozwiązań w zakresie reasekuracji,
- współpraca przy efektywnym wdrażaniu systemu zarządzania ryzykiem, w szczególności w zakresie:
  - modelowania ryzyka stanowiącego podstawę obliczeń kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego,
  - własnej oceny ryzyka i wypłacalności zakładu,

- ustalanie wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości.

Dodatkowe zadania realizowane przez funkcję aktuarialną:

- udział przy tworzeniu nowych produktów, z uwzględnieniem w szczególności taryfikacji składek,
- przygotowywanie naliczeń reasekuracyjnych w zakresie składek, prowizji, świadczeń oraz udziału w zysku, dokonywanie rozliczeń reasekuracyjnych,
- ustalanie wartości udziału reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości,
- ustalanie wartości udziału reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności,
- kalkulacja wymogów kapitałowych (SCR, MCR) dla celów wypłacalności,
- prognozowanie przepływów finansowych na cele przygotowywania planów finansowych,
- raportowanie zarządcze.

Funkcja aktuarialna ocenia również, czy systemy informatyczne stosowane do ustalania wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w dostatecznym stopniu wspierają procedury aktuarialne i statystyczne.

B.7 Outsourcing

B.7.1 Zasady outsourcingu

Towarzystwo wprowadziło szereg zasad prawidłowego zarządzania procesem outsourcingu. Zasady te zostały ujęte w stosownej procedurze i były przekazywane do organu nadzoru zgodnie z właściwymi przepisami prawa. W przypadku outsourcingu podstawowych lub ważnych funkcji Towarzystwo przeprowadza staranną selekcję partnerów oraz przeprowadza analizę ryzyka, która dodatkowo wymaga zaopiniowania przez Komitet Ryzyka przed podjęciem finalnej decyzji przez Zarząd.

Analizując potencjalnych partnerów, którzy mają otrzymać zlecenia czynności podstawowych, brane są pod uwagę:

- przedmiot zamówienia (zakres czynności realizowanych na rzecz i w imieniu Towarzystwa),
- terminy i jakość realizacji przedmiotu zamówienia,
- wynagrodzenie,
- ocenę zdolności do świadczenia usług obejmującą sytuację majątkową i zdolność do kontynuowania działalności, pozycję rynkową, doświadczenie w realizacji usług będących przedmiotem zamówienia, zaplecze ludzkie i technologiczne, referencje,
- niezbędne zgody, pozwolenia, certyfikaty – jeśli są w danym przypadku wymagane przepisami prawa,
- potencjalne ryzyka związane z przekazaniem określonych czynności do podmiotu zewnętrznego z wykorzystaniem metod oceny ryzyka aktualnie stosowanych w Towarzystwie,
- identyfikację potencjalnych konfliktów interesów i metody zabezpieczania się przed nimi przez podmiot zewnętrzny,
- zdolność oferenta do zapewnienia takiego samego poziomu bezpieczeństwa i poufności danych, do jakiego zobowiązane jest Towarzystwo,
- możliwości monitorowania i wpływu na sposób wykonywania zleconych czynności przez Towarzystwo, w tym zakres ewentualnego podzlecenia kolejnym podmiotom poszczególnych czynności, zatem Spółka ocenia nadzór nad zarządzaniem ryzykiem i kontrolę wewnętrzną u zleceniobiorcy w zakresie powierzonych usług,

- możliwość uzyskania korzyści skali i synergii operacyjnych w ramach Grupy Kapitałowej, do której należy Towarzystwo, przy uwzględnieniu wymogów, o których mowa w art. 274 Aktu Delegowanego,
- rekomendację dla Zarządu wyboru oferty wraz z uzasadnieniem biznesowym uwzględniającym potencjalne koszty, korzyści ryzyka związane ze zleceniem wykonywania określonych czynności przez podmiot zewnętrzny lub ich pozostawieniem w Towarzystwie.

W przypadku zlecenia podmiotowi zewnętrznemu czynności podstawowych konieczne jest uzyskanie opinii działającego w Towarzystwie Komitetu Ryzyka, poprzedzone analizą ryzyka wg standardowej metodyki przyjętej w Spółce. Analiza ta zawiera w szczególności ocenę:

- ryzyka zgodności z wymaganiami prawnymi,
- ryzyka ewentualnego konfliktu interesów,
- ryzyka uzależnienia się od podmiotu zewnętrznego i możliwości wyjścia z relacji z tym podmiotem.

Ponadto, standard przyjęty w Towarzystwie przewiduje uwzględnienie w umowach z partnerami szeregu zapisów, które gwarantują Towarzystwu monitorowanie jakości świadczonych usług, możliwość audytu zleconych procesów, zapewniają współpracę zleceniobiorcy z organem nadzoru oraz zabezpieczają Towarzystwo na wypadek konieczności insourcingu lub zmiany partnera świadczącego usługi. Istotnym zabezpieczeniem jest czytelne przypisanie osób, które są odpowiedzialne za przegląd relacji z partnerem i monitoring jakości świadczonych usług (tzw. właściciele biznesowych).

B.7.2 Opis outsourcingu istotnych funkcji

Na podstawie kryteriów przyjętych we wspomnianej procedurze outsourcingu Towarzystwo wytypowało następujące procesy zakwalifikowane jako „podstawowe lub ważne funkcje”, które zostały outsourcowane:

- proces zarządzania i wyceny aktywów, realizowany zgodnie z limitami inwestycyjnymi i zasadami zdefiniowanymi przez Towarzystwo,
- proces wykonywania masowej korespondencji dla klientów,
- proces świadczenia usług oceny medycznej,
- proces świadczenia usług w zakresie likwidacji szkód majątkowych,
- procesy realizacji świadczeń w ramach umowy assistance,
- proces archiwizacji dokumentacji i nośników.

We wszystkich procesach outsourcowanych partnerzy dysponują zasobami niezbędnymi do realizacji czynności na odpowiednio wysokim poziomie, a alternatywne ulokowanie tych procesów po stronie Towarzystwa generowałoby nieproporcjonalnie wysokie koszty w stosunku do przewidywanych rezultatów i utrudniałoby koncentrację na obszarach kluczowych z punktu widzenia strategii Towarzystwa.

Wszystkie firmy, którym zlecono wykonywanie czynności, są podmiotami działającymi w Polsce, a umowy zawarte z nimi poddane są polskiej jurysdykcji.

B.8 Wszelkie inne informacje

Spółka nie posiada innych, poza wykazanymi w powyższych rozdziałach, istotnych informacji dotyczących systemu zarządzania.

C. Profil ryzyka

Spółka posiada katalog zdefiniowanych ryzyk, na które jest lub może być narażona w okresie planowania biznesowego. Katalog ryzyk podlega przeglądowi co najmniej raz w roku pod kątem adekwatności zidentyfikowanych ryzyk do profilu, skali działalności i poziomu złożoności ryzyk Spółki. Ponadto może on być rozszerzony/zmieniony w przypadku istotnych zmian w skali lub specyfice działalności Spółki. Istotne zmiany w skali oraz w specyfice działalności PKO TU są na bieżąco monitorowane przez Komitet Zarządzania Ryzykami. Katalog ryzyk stanowi podstawę do identyfikacji i pomiaru ryzyk w Spółce. Spółka rozróżnia kategoryzację zidentyfikowanych ryzyk na:

- istotne i uwzględnione w Formule Standardowej,
- istotne i nieuwzględnione w Formule Standardowej,
- podlegające monitorowaniu,
- nieistotne.

W Spółce zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka, które podlegają zarządzaniu:

- ryzyko aktuarialne,
- ryzyko rynkowe,
- ryzyko kredytowe,
- ryzyko płynności,
- ryzyko operacyjne,
- ryzyko kapitałowe,
- ryzyko braku zgodności,
- ryzyko biznesowe (w tym ryzyko strategiczne),
- ryzyko modeli,
- ryzyko utraty reputacji.

Dla wszystkich mierzalnych kategorii ryzyka uznanych za istotne i opisanych poniżej Spółka zdefiniowała i monitorowała strategiczne limity tolerancji na ryzyko.

Poszczególne ryzyka są zaprezentowane w punktach C.1-C.6, zaś w punkcie C.7 znajdują się opisy dotyczące odpowiednio:

C.7.1 Zasada „ostrożnego inwestora”

C.7.2 Ekspozycje wynikające z pozycji pozabilansowych

C.7.3 Testy warunków skrajnych i analiza wrażliwości

C.7.4 Inne informacje.

Nie wprowadzono istotnych zmian w sposobie oceny ryzyka w okresie sprawozdawczym.

C.1 Ryzyko aktuarialne

Tabela C.1.1. Ryzyko aktuarialne

Typ Ryzyka	Ryzyko aktuarialne, zwane także ubezpieczeniowym
Definicja	Ryzyko ubezpieczeniowe oznacza ryzyko straty lub niekorzystnej zmiany wartości zobowiązań ubezpieczeniowych w związku z niewłaściwymi założeniami dotyczącymi wyceny i tworzenia rezerw (w szczególności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych). Obejmuje ono głównie: składki i ryzyko rezerw, rezygnacji, katastroficzne w zakresie ubezpieczeń majątkowych i zdrowotnych.
Ekspozycja	<p>Ekspozycja na ryzyko ubezpieczeniowe w PKO TU jest monitorowana i kształtowana zgodnie z przyjętą Strategią Zarządzania Ryzykiem.</p> <p>Rodzaj dominującego ryzyka zależy od typu produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wieloletnie umowy ubezpieczenia różnych strat finansowych, ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów, ubezpieczenia pokrycia świadczeń medycznych – ryzyko składki i rezerw • Umowy ubezpieczenia mienia od ognia i innych szkód rzeczowych – ryzyko katastroficzne (powódź) <p>Wartość ekspozycji na ryzyko ubezpieczeniowe reprezentowana jest poprzez wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych oraz składki przypisanej powiązanych z danym typem produktu.</p>
SCR	Przedmiotowy wymóg wyniósł 110 564 tys. zł na koniec 2017 roku wobec 39 899 tys. zł na koniec 2016 roku – jest to łączna wartość wymogu kapitałowego dla ryzyka aktuarialnego przed dywersyfikacją. Zmiana wynikała przede wszystkim z rozwoju portfela ubezpieczeń.
Zarządzanie i techniki ograniczania ryzyka	<p>Spółka jest narażona na następujące typy ryzyka ubezpieczeniowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ryzyko składki i rezerw – mitygowane poprzez reasekurację proporcjonalną, konstrukcję produktów • Ryzyko katastroficzne – mitygowane poprzez reasekurację katastroficzną • Ryzyko rezygnacji z umów – mitygowane poprzez działania retencyjne. <p>Ryzyko aktuarialne zarządzane jest poprzez odpowiednią taryfikację produktów, underwriting, procedury sprzedaży produktów, analizę danych szkodowych oraz programy reasekuracyjne.</p> <p>W przypadku nowych produktów i ryzyk Spółka dokonuje wyboru reasekuratora, zakresu ochrony, warunków reasekuracji, ewentualnie dokonuje zmiany zawartych umów reasekuracji dla modyfikowanych produktów ubezpieczeniowych i nowych ryzyk.</p> <p>Spółka stosuje reasekurację jako technikę ograniczania ryzyka ubezpieczeniowego. Poprzez program reasekuracji Towarzystwo realizuje następujące cele strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrona portfela ubezpieczeń przed szkodami katastroficznymi, • stabilizacja wyników z działalności ubezpieczeniowej, • przeniesienie ryzyka dla ryzyk trudno wycenialnych (brak historii szkodowej oraz danych oficjalnych), • zwiększenie pojemności ubezpieczeniowej. <p>Reasekuracja bierna spółki PKO TU realizowana jest w oparciu o następujące umowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trzy umowy reasekuracji kwotowej dla ubezpieczeń kredytu hipotecznego oraz pożyczki gotówkowej, • umowę reasekuracji katastroficznej, • umowy o świadczenie usług assistance w formie umowy reasekuracji, • umowę reasekuracji kwotowej dla ubezpieczenia przedmiotu leasingu (mienia). <p>Przy wyborze reasekuratorów Spółka bierze pod uwagę czynniki takie jak stabilność i reputacja reasekuratora (rating reasekuratora), ocenę kredytową reasekuratora, ocenę relacji cedowanego portfela do skali działalności reasekuratora, możliwość adekwatnego zarządzania ryzykiem płynności oraz ryzykiem niewykonania zobowiązania przez reasekuratora.</p>

Typ Ryzyka	Ryzyko aktuarialne, zwane także ubezpieczeniowym
	<p>Monitorowanie skuteczności ograniczania ryzyka poprzez reasekurację jest realizowane przez monitoring takich parametrów, jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wynik Towarzystwa na reasekuracji, w podziale na produkty oraz na reasekuratorów, • wpływ stosowanej polityki reasekuracji na współczynnik pokrycia wymogu kapitałowego, • wpływ rozliczeń z reasekuratorami na sytuację płynnościową (analiza przesunięcia między datą wypłaty świadczenia przez Towarzystwo a datą uzyskania środków od reasekuratora), • analiza maksymalnych ekspozycji Towarzystwa przed i po uwzględnieniu reasekuracji na zdarzenia ubezpieczeniowe uwzględniające kumulację ryzyk.
Inne miary	<p>Pomiar ryzyka ubezpieczeniowego w PKO TU realizowany jest między innymi w ramach analizy rezygnacji z umów, poziomu maksymalnego limitu udziału Spółki w sumie na ryzyko brutto, analizy szkodowości, analizy wielkości aktywów na pokrycie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (APR) oraz corocznej analizy scenariuszy szokowych – testów stresu w ramach procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Wyniki testów warunków skrajnych dla najistotniejszych ryzyk zostały zaprezentowane w rozdziale C.7.3. Dodatkowo, dla ryzyka powodzi, Spółka stosuje narzędzie do zarządzania ryzykiem powodzi i monitoruje w szczególności AAL (wartość rocznej zagregowanej straty – <i>Annual Aggregate Loss</i>) w podziale geograficznym na podstawie wyników generowanych przez narzędzie do zarządzania ryzykiem powodzi.</p>
Monitorowanie i raportowanie	<p>Monitorowanie i raportowanie ryzyka ubezpieczeniowego realizowane jest w postaci przygotowania i analizy cyklicznych raportów dla Zarządu, Komitetu Zarządzania Ryzykami oraz Komitetu Ryzyka przy Radzie Nadzorczej.</p>
Koncentracja ryzyka	<p>Spółka koncentruje się na wprowadzaniu do swojej oferty nowych produktów ochronnych, w przypadku gdy są uzupełnieniem bankowej oferty produktowej właściciela. Zatem dominującą pozycję w bilansie Spółki zajmują produkty powiązane z produktami bankowymi, w szczególności ubezpieczenia różnych strat finansowych (w tym głównie ubezpieczenie spłaty kredytu hipotecznego i pożyczki gotówkowej na wypadek utraty źródła dochodu dla klientów PKO Banku Polskiego S.A.). W 2017 roku Spółka rozpoczęła działania w obszarze rozwoju oferty powiązanej i niepowiązanej z działalnością kredytową Banku, co wpływa pozytywnie na dywersyfikację portfela. W kolejnych latach działalności Towarzystwo planuje kontynuację tego trendu.</p>

C.2 Ryzyko rynkowe

Tabela C.2.1. Ryzyko rynkowe

Typ Ryzyka	Ryzyko rynkowe
Definicja	Ryzyko rynkowe oznacza straty lub niekorzystne zmiany sytuacji finansowej, wynikające bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów i instrumentów finansowych. Ryzyko rynkowe odzwierciedla również strukturalne niedopasowanie aktywów i zobowiązań, w szczególności w odniesieniu do czasu ich zapadalności i wymagalności. W szczególności obejmuje ono ryzyka: stopy procentowej, cen akcji, koncentracji, cen nieruchomości, spreadu i walutowe.
Ekspozycja	Ekspozycja dla ryzyka rynkowego po stronie portfela lokat Towarzystwa jest mierzona wartością rynkową dla poszczególnych klas aktywów, przy czym dla ryzyka stopy procentowej uwzględniony jest termin zapadalności dłużnych papierów wartościowych w porównaniu do terminów wymagalności zobowiązań. Ze względu na kompozycję portfela lokat, w którym dominującą pozycję zajmują obligacje Skarbu Państwa i depozyty bankowe, kluczowym ryzykiem rynkowym Towarzystwa jest ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko koncentracji wynikające z plasowania środków w PKO Banku Polskim. Spółka nie posiada aktywów denominowanych w walutach obcych ani akcji.
SCR	Na koniec 2017 roku wymóg wyniósł 5 164 tys. zł wobec 4 163 tys. zł na koniec 2016 roku – łączna wartość wymogu kapitałowego dla ryzyka rynkowego przed dywersyfikacją. Zmiana wynikała przede wszystkim z przyrostu portfela aktywów finansowych na ryzyku własnym na skutek rozwoju skali działalności.
Zarządzanie i techniki ograniczania ryzyka	<p>Ryzyko rynkowe jest zarządzane poprzez alokację aktywów z uwzględnieniem limitów zdefiniowanych przez Spółkę. Lokaty Towarzystwa są inwestowane co do zasady w bezpieczne papiery wartościowe – głównie obligacje Skarbu Państwa. Spółka nie posiada i nie planuje istotnej ekspozycji na ryzyko walutowe czy też ryzyko cen akcji.</p> <p>Maksymalna ekspozycja na ryzyko rynkowe jest ograniczona przez najniższą z następujących wartości:</p> <ul style="list-style-type: none"> • grupowy apetyt na ryzyko przypisany do Towarzystwa, • wewnętrzny apetyt na ryzyko i limity, • regulacje zewnętrzne. <p>Towarzystwo w celu ograniczenia nadmiernej ekspozycji na ryzyko zarówno wyznacza limity na poszczególne pozycje i/ lub zmianę na tych pozycjach, jednocześnie monitorowana jest zgodność z ustanowionymi limitami. Dobór charakterystyki instrumentów finansowych, np. okres i rodzaj stopy procentowej zależy od:</p> <ul style="list-style-type: none"> • struktury bilansu Towarzystwa, • sytuacji płynnościowej Towarzystwa, • ratingu i oceny sytuacji finansowej emitenta lub banku, w którym lokowane są środki. <p>Towarzystwo określa proces postępowania w celu utrzymania ryzyka na określonym poziomie, metody ograniczania ryzyka oraz wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg procesów zarządzania ryzykiem i utrzymanie ryzyka na zadanym poziomie. Komitet Zarządzania Ryzykami może zarekomendować odpowiednią zmianę struktury aktywów w ramach wyznaczonych limitów w celu ograniczenia ryzyka oraz zapewnienia ciągłości spełniania limitów i wymogów kapitałowych.</p> <p>Spółka zarządza ekspozycją na ryzyko stopy procentowej (składowa ryzyka rynkowego) poprzez techniki dopasowania portfela lokat do struktury zobowiązań Towarzystwa w zakresie odpowiednio terminów zapadalności i wymagalności oraz limity na otwarte pozycje. Skuteczność wspomnianej techniki jest monitorowana poprzez analizę otwartych pozycji na stopę procentową (BPV) oraz analizę luki płynności.</p>

Typ Ryzyka	Ryzyko rynkowe
Inne miary	Pomiar ryzyka rynkowego w PKO TU realizowany jest między innymi w ramach analizy limitów inwestycyjnych, limitów na otwarte pozycje, dobór instrumentów finansowych oraz corocznej analizy scenariuszy szokowych – testów stresu w ramach procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Wyniki testów warunków skrajnych dla najistotniejszych ryzyk zostały zaprezentowane w rozdziale C.7.3.
Monitorowanie i raportowanie	Monitorowanie i raportowanie ryzyka rynkowego realizowane jest w postaci przygotowania i analizy cyklicznych raportów dla Zarządu oraz dla Komitetu Zarządzania Ryzykami oraz Komitetu Ryzyka przy Radzie Nadzorczej.
Koncentracja ryzyka	Koncentracja w rozumieniu ryzyka, na które narażony jest zakład ubezpieczeń, wynikającego z braku dywersyfikacji portfela aktywów lub z dużej ekspozycji na ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczego emitenta papierów wartościowych lub grupę powiązanych emitentów. Ryzyko koncentracji aktywów dotyczy wyłącznie zaangażowania Towarzystwa w obligacje Skarbu Państwa. Z uwagi na fakt, że Spółka uważa papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa za bezpieczny instrument finansowy, przedmiotowa koncentracja będzie występowała w kolejnych okresach sprawozdawczych.

C.3 Ryzyko kredytowe

Tabela C.3.1. Ryzyko kredytowe

Typ Ryzyka	Ryzyko rynkowe
Definicja	Ryzyko kredytowe oznacza ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta lub pogorszenia się zdolności kredytowej zagrażającego wykonaniu takiego zobowiązania. W szczególności obejmuje ono ryzyko kredytowe reasekuratora.
Ekspozycja	<p>Ekspozycja na ryzyka kredytowe w PKO TU jest monitorowana i kształtowana zgodnie z przyjętą Strategią Zarządzania Ryzykiem. Spółka nie inwestuje w obligacje korporacyjne, fundusze inwestycyjne, nie udziela pożyczek. Ryzyko kredytowe związane jest głównie z ryzykiem kredytowym reasekuratorów, Spółka zabezpiecza się przed tym ryzykiem poprzez dobór reasekuratorów o jak najlepszej wiarygodności kredytowej.</p> <p>Ekspozycja dla ryzyka kredytowego jest mierzona wartością rynkową należności od poszczególnych kontrahentów.</p>
SCR	Na koniec 2017 r. wymóg wyniósł 3 678 tys. zł wobec 6 369 tys. zł na koniec 2016 r. – łączna wartość wymogu kapitałowego dla ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta przed dywersyfikacją. Zmiana wynikała przede wszystkim z wdrożenia interpretacji organu nadzoru w zakresie kalkulacji przedmiotowego wymogu, skutkującego wyłączeniem należności nieprzeteterminowanych z kalkulacji przedmiotowego ryzyka.
Zarządzanie i techniki ograniczania ryzyka	Spółka ogranicza ekspozycję na ryzyko poprzez system limitów kredytowych dla kontrahentów oraz minimalny akceptowany poziom oceny ryzyka kredytowego kontrahenta, a także poprzez dywersyfikację. W szczególności Towarzystwo współpracuje z reasekuratorami i instytucjami finansowymi o wysokiej klasie wiarygodności kredytowej (niskie prawdopodobieństwo niewywiązania się ze zobowiązania). Towarzystwo w ten sposób monitoruje ekspozycję na reasekuratorów oraz względem podmiotów bankowych.
Inne miary	Pomiar ryzyka kredytowego w PKO TU realizowany jest między innymi w ramach analizy limitów na linie kredytowe/ inwestycje na poszczególnych kontrahentów, ratingu reasekuratora oraz corocznej analizy scenariuszy szokowych – testów stresu w ramach procesu własnej oceny ryzyka i wypłacalności. Wyniki testów warunków skrajnych dla najistotniejszych ryzyk zostały zaprezentowane w rozdziale C.7.3.
Monitorowanie i raportowanie	Monitorowanie i raportowanie ryzyka kredytowego realizowane jest w postaci przygotowania i analizy cyklicznych raportów dla Zarządu oraz dla Komitetu Zarządzania Ryzykami oraz Komitetu Ryzyka przy Radzie Nadzorczej.
Koncentracja ryzyka	Spółka nie zidentyfikowała istotnej koncentracji ryzyka kredytowego.

C.4 Ryzyko płynności

Tabela C.4.1. Ryzyko płynności

Typ Ryzyka	Ryzyko płynności
Definicja	Ryzyko płynności definiowane jest jako ryzyko zakładu ubezpieczeń i reasekuracji, w wyniku którego zakład nie jest w stanie skorzystać ze swoich inwestycji lub aktywów lub nie posiada wystarczającej kwoty aktywów w celu uregulowania zobowiązań finansowych kiedy staną się wymagalne. W szczególności obejmuje ono ryzyka: niedopasowania, finansowania i wzrostu kosztów finansowania, kryzysu płynnościowego, płynnościowego instrumentu finansowego, realizacji opcji, transakcyjne.
Ekspozycja	Ekspozycja na ryzyko płynności w PKO TU jest monitorowana i kształtowana zgodnie z przyjętą Strategią Zarządzania Ryzykiem. Towarzystwo identyfikuje ryzyko płynności poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie i aktualizację miar płynności zdefiniowanych przez Spółkę • systematyczny pomiar i monitoring miar płynności zgodnie z określonymi terminami • analizę wyników testów warunków skrajnych (scenariuszy stresowych). Ekspozycja dla ryzyka płynności jest mierzona relacją płynnych papierów wartościowych (na przykład obligacje Skarbu Państwa) do wartości portfela lokat Towarzystwa.
EPIFP	Na koniec 2017 r. wyniósł 1 918 tys. zł wobec 7 057 tys. zł na koniec 2016 r. – łączna kwota oczekiwanego zysku z przyszłych składek, obliczona zgodnie z art. 260 ust. 2 Aktu Delegowanego. Wartość powyższego wskaźnika podlega fluktuacjom, ze względu na jego powiązanie z wartością nieopłaconych na dzień kalkulacji składek (należności nieprzetworzone, ujęte w najlepszym oszacowaniu rezerw).
Zarządzanie i techniki ograniczania ryzyka	Spółka przeprowadza analizę luki oraz dokonuje pomiaru płynności bieżącej. Ryzyko płynności jest mitygowane poprzez utrzymywanie bufora środków płynnych, planowanie potrzeb płynnościowych oraz dopasowanie struktury inwestycji do wymagalności zobowiązań Towarzystwa.
Inne miary	Pomiar ryzyka płynności w PKO TU realizowany jest między innymi w ramach analizy przepływów gotówkowych i luki płynności, wskaźnika krótkookresowej płynności i nadwyżki aktywów na pokrycie rezerw. Wyniki testów warunków skrajnych dla najistotniejszych ryzyk zostały zaprezentowane w rozdziale C.7.3., przy czym dla ryzyka płynności analizie poddawana jest niekorzystna sytuacja, taka jak konieczność nagłych wypłat bez wpływu na wymóg kapitałowy. Wszelkie analizy płynności wskazują na pełne bezpieczeństwo w tym zakresie.
Monitorowanie i raportowanie	Monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności realizowane jest w postaci przygotowania i analizy cyklicznych raportów dla Zarządu oraz dla Komitetu Zarządzania Ryzykami oraz Komitetu Ryzyka przy Radzie Nadzorczej.
Koncentracja ryzyka	Spółka nie zidentyfikowała istotnej koncentracji ryzyka płynności.

C.5 Ryzyko operacyjne

Tabela C.5.1. Ryzyko operacyjne

Typ Ryzyka	Ryzyko operacyjne
Definicja	Ryzyko operacyjne oznacza ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych. Szczegółowa kategoryzacja typów ryzyk określana jest przez PKO TU w odrębnej polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym.
Ekspozycja	Identyfikacja ryzyka operacyjnego, tj. rozpoznanie, jakie rodzaje ryzyka operacyjnego mogą się urzeczywistnić w działalności Towarzystwa, jest dokonywana przez: <ul style="list-style-type: none"> • gromadzenie danych o ryzyku operacyjnym, • samoocenę ryzyka operacyjnego, • proces oceny ryzyka inicjatyw. Ekspozycja na ryzyko operacyjne jest pochodną skali prowadzonej działalności operacyjnej – wolumenu przypisu składki, ilości i jakości procesów biznesowych oraz ilości nowych inicjatyw w ramach prowadzonej działalności.
SCR	Na koniec 2017 r. wymóg wyniósł 7 214 tys. zł wobec 2 194 tys. zł na koniec 2016 r. – łączna wartość wymogu kapitałowego dla ryzyka operacyjnego. Zmiana wynikała przede wszystkim z rozwoju skali działalności Towarzystwa, jak również modyfikacji metody kalkulacji na skutek przeglądu modelu.
Zarządzanie i techniki ograniczania ryzyka	Spółka zarządza ryzykiem operacyjnym poprzez określenie procesów i wskazanie osób za nie odpowiedzialnych. Dodatkowo Spółka posiada zdefiniowaną strukturę organizacyjną i sprecyzowany zakres obowiązków poszczególnych jednostek organizacyjnych. Spółka opracowała i na bieżąco testuje plany ciągłości działania dla procesów krytycznych oraz zarządza bezpieczeństwem systemów informatycznych. Ryzyko operacyjne i jego potencjalny wpływ monitorowany jest w ramach procesu oceny własnej ryzyka, a także poprzez analizę incydentów/zdarzeń operacyjnych oraz zmian w otoczeniu Spółki. W razie konieczności ograniczenia ryzyka operacyjnego Spółka modyfikuje procesy oraz wdraża nowe rozwiązania technologiczne.
Inne miary	Pomiar ryzyka operacyjnego w PKO TU realizowany jest poprzez określenie poziomu ryzyka zgodnie z przyjętą w Towarzystwie skalą oceny wynikającą z oczekiwanej częstotliwości i dotkliwości wystąpienia strat operacyjnych w ramach samooceny ryzyka operacyjnego oraz analizy ryzyka inicjatyw. Do pomiaru ryzyka służą także mierniki tworzone dla wybranych ryzyk, tzw. <i>Key Risk Indicators</i> (KRI) oraz kwantyfikacja strat operacyjnych (monitoring limitu wartości strat na ryzyko operacyjne w relacji do poziomu kapitałów własnych). Wyniki testów warunków skrajnych dla najistotniejszych ryzyk zostały zaprezentowane w rozdziale C.7.3., przy czym dla ryzyka operacyjnego dokonano analizy specyficznych, potencjalnych scenariuszy, takich jak hipotetyczne zdarzenie fraudowe, brak ciągłości obsługi klientów czy też nieprawidłowości w procesie sprzedażowym. Przedmiotowa analiza potwierdziła wystarczające i komfortowe pokrycie hipotetycznych strat wg najgorszego scenariusza kapitałem na ryzyko operacyjne. Jednocześnie potwierdzono, iż obecne mitygacje są właściwe, zaś planowane działania usprawniające są realizowane w ramach bieżącej działalności operacyjnej lub monitorowania rekomendacji Audytu Wewnętrznego.
Monitorowanie i raportowanie	Monitorowanie i raportowanie ryzyka operacyjnego realizowane jest w postaci przygotowania i analizy cyklicznych raportów dla Zarządu, Komitetu Zarządzania Ryzykami oraz Komitetu Ryzyka przy Radzie Nadzorczej.
Koncentracja ryzyka	Spółka nie zidentyfikowała istotnej koncentracji ryzyka operacyjnego.

C.6 Pozostałe istotne ryzyka

Na podstawie wiedzy eksperckiej zidentyfikowane zostały następujące ryzyka, nieuwzględnione w profilu ryzyka zdefiniowanym przez Formułę Standardową:

- Ryzyko kapitałowe rozumiane jest jako ryzyko niezapewnienia odpowiedniego poziomu i struktury kapitałów własnych, w odniesieniu do skali prowadzonej przez Spółkę działalności i ekspozycji na ryzyko, a tym samym niewystarczających do absorpcji strat nieoczekiwanych z uwzględnieniem planów rozwoju i sytuacji skrajnych. Jest ono zarządzane poprzez bufora na wskaźniki wypłacalności i zdefiniowanie poziomów ostrzegawczych. Proces ORSA jest skoncentrowany na zarządzaniu tym ryzykiem.
- Ryzyko biznesowe (w tym ryzyko strategiczne) rozumiane jako ryzyko poniesienia strat wynikających z niekorzystnych zmian zachodzących w otoczeniu biznesowym, podjęcia niekorzystnych decyzji, nieprawidłowego wprowadzenia podjętych decyzji lub braku podjęcia odpowiednich działań, które miałyby być odpowiedzią na zachodzące w otoczeniu biznesowym zmiany, w tym w szczególności ryzyko strategiczne. Ryzyko strategiczne związane jest ze strategicznymi decyzjami podejmowanymi przez Zarząd oraz działalnością konkurencji. PKO TU nie utrzymuje kapitału na pokrycie tego ryzyka, ale zarządza nim jakościowo, poprzez odpowiednie działania mające na celu ciągłe monitorowanie i ograniczanie ryzyka, w szczególności poprzez opracowywanie planów działania dla ryzyk oszacowanych jako istotne w procesie analizy PEST. Ze względu na uznanie ryzyka biznesowego za istotne, w 2017 roku wprowadzono strategiczny limit tolerancji dla niniejszego ryzyka.
- Ryzyko braku zgodności definiowane jest jako ryzyko poniesienia sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności wskutek niezastosowania się Spółki, pracowników Spółki lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Spółkę standardów rynkowych. Spółka deklaruje zerową tolerancję na ryzyko braku zgodności. W zakresie pomiaru ryzyko braku zgodności jest częściowo objęte limitem dla ryzyka operacyjnego, o ile jego materializacja przejawia się w formie strat operacyjnych.
- Ryzyko modeli zdefiniowane jako ryzyko poniesienia strat, w wyniku podejmowania błędnych decyzji biznesowych na podstawie funkcjonujących modeli. Spółka wdrożyła procedury mające na celu szacowanie poziomu ryzyka modeli i zarządzanie nim.
- Ryzyko utraty reputacji, związane jest z negatywnymi konsekwencjami utraty zaufania klientów do PKO TU. Podobnie jak w przypadku ryzyka biznesowego, ryzyko to zarządzane jest jakościowo poprzez wdrożenie odpowiednich mechanizmów.

Podsumowując, na podstawie jakościowej analizy profilu ryzyka PKO TU, nie zostały zidentyfikowane żadne ryzyka, dla których konieczne byłoby utrzymywanie dodatkowego kapitału w ramach ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności, poza tymi, które są zdefiniowane poprzez Formułę Standardową. Jednocześnie w roku 2017 nie zidentyfikowano innych ryzyk nieuwzględnionych w profilu ryzyka zdefiniowanym przez Formułę Standardową.

C.7 Wszelkie inne informacje

C.7.1 Zasada „ostrożnego inwestora”

Spółka lokuje środki zgodnie z zasadą ostrożnego inwestora określoną w art. 276 Ustawy, tj. inwestuje wyłącznie w aktywa i instrumenty finansowe, których ryzyko może właściwie określić, mierzyć, monitorować, którym może właściwie zarządzać, które może właściwie kontrolować i prowadzić sprawozdawczość w zakresie ryzyka, które potrafi właściwie uwzględnić przy ocenie ogólnych potrzeb w zakresie wypłacalności.

W procesie inwestowania Spółka uwzględni konieczność zarządzania ryzykiem związanym z lokowaniem środków finansowych, obejmującym w szczególności:

- ryzyko rynkowe związane z możliwością spadku wartości portfela aktywów wynikającą bezpośrednio lub pośrednio z wahań poziomu i wahań zmienności rynkowych cen aktywów i instrumentów finansowych,
- ryzyko kredytowe związane z możliwością spadku wartości portfela aktywów wynikającą z nieoczekiwanego niewykonania zobowiązania przez kontrahenta lub pogorszenia się zdolności kredytowej zagrażającego wykonaniu takiego zobowiązania,
- ryzyko płynności związane z możliwością poniesienia dodatkowych kosztów w sytuacji, gdy zakład nie jest w stanie skorzystać ze swoich inwestycji lub aktywów albo nie posiada wystarczającej kwoty aktywów w celu uregulowania zobowiązań finansowych, kiedy staną się wymagalne,
- ryzyko operacyjne, związane z możliwością powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych w obszarze wyceny i lokowania środków finansowych.

Spółka prowadzi działalność inwestycyjną kierując się następującymi celami inwestycyjnymi:

- środki finansowe są lokowane w sposób zapewniający jak najwyższy poziom rentowności przy zachowaniu

ich odpowiedniej płynności oraz najwyższym poziomie bezpieczeństwa,

- strategii inwestycyjne mogą jednak różnić się w zależności od rodzaju produktu, z którym związane są aktywa,
- wyniki inwestycyjne muszą umożliwić Towarzystwu wypełnienie zobowiązań w stosunku do klientów, jak również zapewnić mu ciągłość działania oraz rozwój poprzez:
  - najlepsze dopasowanie aktywów i pasywów, zminimalizowanie ryzyka inwestycyjnego związanego ze zmiennością rynku finansowego oraz zmiennością wartości instrumentów,
  - generowanie konkurencyjnego zwrotu z kapitału, który Towarzystwo pozyskało od akcjonariuszy,
  - ograniczenie wpływu zakłóceń na lokalnych rynkach poprzez dywersyfikację inwestycji,
  - lokaty w aktywa, które nie są dopuszczone do obrotu na rynku regulowanym, utrzymywane są na ostrożnym poziomie (brak w portfelu lokat Spółki na 31 grudnia 2017 roku),
  - spółka lokuje aktywa w instrumenty pochodne, w celu zmniejszenia ryzyka lub efektywnego zarządzania portfelem (brak w portfelu lokat Spółki na 31 grudnia 2017 roku),
  - spółka nie posiada aktywów o podwyższonym ryzyku,
  - istniejące koncentracje zostały omówione w punktach C.1-C.5.

Zarządzanie inwestycjami ma miejsce na podstawie:

- polskich wymogów prawnych oraz wymogów KNE,
- limitów na poszczególnych kontrahentów finansowych,
- zasad i limitów inwestycyjnych określonych w wewnętrznych regulacjach.

Spółka monitoruje dopasowanie między aktywami i pasywami, ze szczególną uwagą zwróconą na terminy prognozowanych przepływów pieniężnych oraz na dopasowanie walutowe, jednocześnie lokuje środki z zachowaniem odpowiedniej struktury poszczególnych

kategoriach instrumentów finansowych i środków pieniężnych w portfelach inwestycyjnych, ograniczającej ryzyko zmienności wartości portfeli zarówno w krótkim, jak i długim horyzoncie czasowym. PKO TU utrzymuje odpowiedni do specyfiki działalności, portfeli i potrzeb płynnościowych poziom środków płynnych w celu zapewnienia możliwości regulowania bieżących zobowiązań w wymaganym terminie.

Zarządzanie portfelami Spółka zleca PKO TFI S.A., z którym w październiku 2015 podpisała umowę na zarządzanie. W toku 2017 roku PKO TU aneksowało umowę, między innymi wprowadzając opłatę za sukces oraz rozszerzając zakres współpracy o usługi związane z wyceną aktywów. PKO TFI jest spółką świadczącą profesjonalne usługi zarządzania aktywami, posiadającą odpowiednie w tym zakresie zezwolenia i kompetencje. Celem inwestycyjnym Spółki jest maksymalizacja dopasowania aktywów i zobowiązań. Spółka w sposób ciągły monitoruje jakość wykonywanej przez PKO TFI S.A. usługi między innymi monitorując przestrzeganie limitów, sprawdzając dokumentację i analizując wyniki inwestycyjne.

PKO TU zatrudnia doradcę inwestycyjnego w celu opracowania i realizacji strategii inwestycyjnej pomimo zawarcia umowy z podmiotem uprawnionym do zarządzania aktywami na zlecenie, tj. z PKO TFI.

C.7.2. Ekspozycje wynikające z pozycji pozabilansowych

Spółka nie posiada istotnych pozycji pozabilansowych. Obejmują one jedynie: wartość niewykorzystanego na dzień bilansowy limitu kart kredytowych w wysokości 125 tys. zł.

C.7.3. Testy warunków skrajnych i analiza wrażliwości

Towarzystwo przeprowadza dwa rodzaje testów warunków skrajnych, tj. specyficzne dla poszczególnych rodzajów

ryzyka (ryzyka aktuarialnego, ryzyka rynkowego, ryzyka kredytowego, ryzyka operacyjnego) oraz kompleksowe, zarówno zdefiniowane przez Komisję Nadzoru Finansowego, jak i wynikające z własnej oceny ryzyka. Raporty z przeprowadzonych testów warunków skrajnych obejmują opis przeprowadzonych scenariuszy testów warunków skrajnych, wyniki testów warunków skrajnych oraz komentarz do uzyskanych wyników.

W szczególności Spółka zastosowała scenariusze mogące istotnie pogorszyć pozycję kapitałową Towarzystwa:

- materializacja ryzyka powodzi z okresem powrotu 1 na 200 lat, czyli zgodnie ze scenariuszem zdefiniowanym przez formułę standardową tj. strata w wysokości wymogu wypłacalności na ryzyko powodzi. W analizach uwzględniono spadek środków własnych o 81% wielkości przewidywanej straty ze względu na utworzenie aktywa z tytułu odroczonego podatku. Scenariusz zakłada zajście zdarzenia powodziowego w danym roku analizy (np. w projekcji dla roku 2018 zakłada się wystąpienie zdarzenia wyłącznie w roku 2018). Podsumowując, zdarzenia katastroficzne, takie jak powódź, nie stanowią istotnego zagrożenia dla sytuacji kapitałowej Spółki, ze względu na posiadaną umowę reasekuracji nadwyżki szkody na zdarzenie katastroficzne ze zdefiniowanym zachowkiem. Wrażliwość wskaźnika wypłacalności (SCR) na powyższe zdarzenie katastroficzne nie przekracza 4% w odniesieniu do przedmiotowego wskaźnika w scenariuszu bazowym,
- obniżenie ratingu dla kluczowych reasekuratorów. Do kalkulacji niniejszego scenariusza założono obniżenie ratingu dla wszystkich reasekuratorów do poziomu jakości kredytowej „3” (PD=0,24%). Przeprowadzone analizy wskazują, że obniżenie ratingu reasekuratorów, z którymi współpracuje Towarzystwo, nie stanowi istotnego zagrożenia dla sytuacji kapitałowej Spółki. Wrażliwość wskaźnika wypłacalności (SCR) na pogorszenie jakości kredytowej reasekuratorów nie przekracza 1% w odniesieniu do przedmiotowego wskaźnika w scenariuszu bazowym,

- realizacja planów dotyczących nowego biznesu na poziomie 120% i 80% w stosunku do planu bazowego. Zgodnie z przeprowadzonymi szacunkami Spółka zakłada, że wymogi kapitałowe zostaną pokryte środkami własnymi, nawet w przypadku umiarkowanych odchyłeń faktycznego wykonania względem przyjętych szoków. Potwierdzają to wszystkie scenariusze przyjęte do analizy. Wrażliwość wskaźnika wypłacalności (SCR) na poziom realizacji planów sprzedażowych nie przekracza 10% w odniesieniu do przedmiotowego wskaźnika w scenariuszu bazowym.
- uwzględnienie ryzyka spreadu i koncentracji dla papierów wartościowych Skarbu Państwa. Wrażliwość wskaźnika wypłacalności (SCR) na uwzględnienie ryzyka kredytowego dla krajowych papierów skarbowych nie przekracza 21% w odniesieniu do przedmiotowego wskaźnika w scenariuszu bazowym.

W żadnym z powyższych scenariuszy współczynnik pokrycia wymogu kapitałowego środkami własnymi nie osiąga wartości niższej niż 119%. Środki własne w systemie Wypłacalność II należą do Kategorii 1 w ramach powyższej analizy.

Spółka rozpatrzyła również tzw. odwrócony test stresu, który został zdefiniowany jako realizacja ryzyka powodzi (zajęcie straty w wysokości SCR na ryzyko powodzi)

przy jednoczesnym bankructwie reasekuratorów, z którymi spółka ma podpisane umowy reasekuracji nieproporcjonalnej i brak możliwości ponownego zapewnienia reasekuracji nieproporcjonalnej. W analizie uwzględniona została pełna strata w wysokości SCR na ryzyko powodzi ze względu na niepewność związaną z możliwością rozliczenia straty podatkowej w kolejnych latach (podejście ostrożnościowe).

Spółka ocenia, że zajście scenariusza zdefiniowanego w odwróconym teście stresu jest mało prawdopodobne (scenariusz o niższym prawdopodobieństwie zajścia niż 1 na 200 lat), w szczególności biorąc pod uwagę rating reasekuratorów, z którymi zostały podpisane umowy reasekuracji. W ocenie tej brane jest pod uwagę również bardzo konserwatywne założenie o braku możliwości ponownego zapewnienia reasekuracji.

C.7.4 Inne informacje

Spółka nie posiada innych, poza wykazanymi w powyższych rozdziałach, istotnych informacji dotyczących profilu ryzyka.

D. Wycena do celów wypłacalności

Ujmowanie aktywów i zobowiązań w bilansie ekonomicznym

Zasady ujmowania aktywów i zobowiązań na potrzeby bilansu ekonomicznego są zgodne z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, a także spójne z zasadami obowiązującymi dla statutowych sprawozdań finansowych sporządzonych zgodnie z PSR.

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w stosowanych zasadach ujmowania istotnych grup aktywów i zobowiązań.

Wycena aktywów i zobowiązań w bilansie ekonomicznym

Podstawą wyceny aktywów i zobowiązań przez zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji jest wartość wyznaczona przez cenę rynkowych notowanych na aktywnych rynkach, tych samych aktywów lub zobowiązań zgodnie z art. 223 ust. 1 Ustawy, tj. w wartości godziwej. Wartość godziwa rozumiana jest jako kwota, za jaką aktywa mogłyby zostać wymienione pomiędzy zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami transakcji na warunkach rynkowych.

Zgodnie z art. 10 Aktu Delegowanego wycena aktywów dokonywana jest w sposób hierarchiczny, tzn.:

- w przypadku instrumentów notowanych na aktywnych rynkach ustalenie wartości godziwej odbywa się w oparciu o kurs zamknięcia z ostatniego notowania tych samych aktywów,
- w przypadku gdy zastosowanie metody wyceny według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach tych samych aktywów nie jest możliwe, wartość godziwą ustala się w oparciu o ceny rynkowe aktywów notowanych na aktywnych rynkach podobnych składników aktywów z uwzględnieniem korekt odzwierciedlających różnice,
- jeżeli brak jest możliwości wyceny instrumentów w oparciu o powyższe zasady do wyceny wykorzystuje się alternatywne metody wyceny, które uwzględniają

publicznie dostępne informacje rynkowe. Metody alternatywne stosowane przez Towarzystwo zostały opisane w pkt D.4.

Rynek aktywny to rynek, na którym zawierane są transakcje dotyczące składnika aktywów, charakteryzujący się dostateczną częstotliwością obrotów i dostatecznym wolumenem obrotu, aby dostarczać bieżących informacji na temat wartości godziwej danego instrumentu finansowego.

Towarzystwo, w oparciu o dostępne dane (w tym dane historyczne dotyczące płynności), określa dla poszczególnych instrumentów poziom wolumenu obrotów oraz częstotliwość obrotów, pozwalające na przyjęcie podanych do publicznej wiadomości cen jako ceny rynkowe.

Instrument finansowy uznaje się za notowany na aktywnym rynku, pod warunkiem, że:

- został dopuszczony do obrotu na tym rynku,
- ceny z tego rynku podawane są do publicznej informacji
- w każdym dniu na tym rynku zawierane są transakcje na tym instrumencie lub w każdym dniu dostępne są na tym rynku wiarygodne kwotowania cen zainteresowanych nabywców i sprzedawców.

Gdy dany składnik aktywów notowany jest na więcej niż jednym rynku wyceny, dokonuje się wyznaczenia rynku głównego, z którego będą pochodziły kursy wyceny wykorzystywane do ustalenia wartości godziwej tego instrumentu, w oparciu o wolumen obrotów.

D.1 Aktywa

Grupy aktywów w bilansie ekonomicznym Spółki na dzień 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela.

W kolumnie 'Wartość wg PSR' zaprezentowano wartości ze sprawozdania statutowego Spółki zgodnie z treścią ekonomiczną, ale bez dokonywania korekt, które

byłyby konieczne w celu dostosowania tych liczb do formatu i sposobu prezentacji wymaganego w reżimie Wypłacalności II. Suma aktywów w poniższej tabeli (PSR) odpowiada sumie aktywów ze sprawozdania statutowego Spółki.

Tabela D.1.1. Aktywa w bilansie ekonomicznym Spółki na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

	REF	Wartość wg PSR	Korekty prezentacyjne	Korekty wyceny	Wartość wg Solwency II
Aktywowane koszty akwizycji	D.1.1	440 308	0	-440 308	0
Wartości niematerialne i prawne	D.1.2	12 079	0	-12 079	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku	D.3.1	2 754	0	-2 754	0
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	D.1.3	1 656	0	-48	1 608
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	D.1.4	245 031	0	-114	244 917
Dłużne papiery wartościowe	D.1.4.1	236 453	0	0	236 453
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	D.1.4.2	8 578	0	-114	8 464
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	D.1.5 /D.2.4	0	0	12 258	12 258
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie		0	0	12 258	12 258
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)		0	0	7 858	7 858
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie		0	0	4 400	4 400

Tabela D.1.1. Aktywa w bilansie ekonomicznym Spółki na dzień 31.12.2017 r. (w tys. zł)

	REF	Wartość wg PSR	Korekty prezentacyjne	Korekty wyceny	Wartość wg Solwency II
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	D.1.6	8 983	0	-8 983	0
Należności z tytułu reasekuracji biernej	D.1.6	25 898	-92	-25 806	0
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)		7	0	-2	5
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych		0			0
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)		269	92	-269	92
Aktywa ogółem		736 983	0	-478 104	258 879

Metody wyceny istotnych pozycji bilansu ekonomicznego, a także istotne różnice pomiędzy podstawami, metodami i założeniami stosowanymi przez Spółkę do wyceny na potrzeby sprawozdań finansowych zostały zaprezentowane w poniżej. Pozycje o niskim progu materialności, które nie mają istotnego wpływu na ocenę dokonywaną przez użytkowników niniejszego sprawozdania, nie ujawniono.

D.1.1 Aktywowane koszty akwizycji

W bilansie ekonomicznym aktywowane koszty akwizycji w części przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze wyceniane są w wartości zero.

W bilansie statutowym koszty poniesione w okresie sprawozdawczym w części przypadającej na przyszłe okresy sprawozdawcze podlegają rozliczeniu w czasie i są wykazywane jako aktywowane koszty akwizycji.

D.1.2 Wartości niematerialne i prawne

W bilansie ekonomicznym Towarzystwo wycenia w wartości niezerowej wyłącznie te składniki wartości niematerialnych

i prawnych, w zakresie których uzasadnione jest wykazanie dodatniej wartości składnika aktywów możliwej do uzyskania przy ewentualnej transakcji odsprzedaży (stosownie do art. 12 Aktu Delegowanego). Wg stanu na koniec roku 2017 Spółka nie zidentyfikowała takich pozycji, wobec czego wartości niematerialne i prawne w bilansie ekonomicznym wynoszą zero.

W bilansie statutowym wartości niematerialne i prawne wyceniane są wg ceny nabycia pomniejszonej o umorzenie i odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

D.1.3 Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny

Towarzystwo wycenia rzeczowe aktywa trwałe w wartości godziwej alternatywną metodą wyceny opisaną w rozdziale D.4.

W bilansie statutowym środki trwałe są wyceniane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia, pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe oraz o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości.

D.1.4 Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalone w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)

D.1.4.1 Dłużne papiery wartościowe

W bilansie ekonomicznym Towarzystwo stosuje wycenę wg wartości godziwej ustalonej na podstawie notowań z aktywnego rynku.

W bilansie statutowym Towarzystwo wycenia aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności według skorygowanej ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów z tytułu trwałej utraty wartości, pozostałe dłużne papiery wartościowe wyceniane są w wartości godziwej.

D.1.4.2 Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych

W bilansie ekonomicznym Towarzystwo wycenia depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych z zastosowaniem alternatywnej metody wyceny opisanej w rozdziale D.4.

W bilansie statutowym Towarzystwo wykazuje depozyty w wartości ustalonej według skorygowanej ceny nabycia z wykorzystaniem efektywnej stopy procentowej za wyjątkiem depozytów O/N.

D.1.5 Kwoty należne z umów reasekuracji

Wyznaczanie wartości kwot należnych z umów reasekuracji opiera się na metodyce aktuarialnej, obejmującej wyliczenie oczekiwanych przepływów pieniężnych związanych z rozliczeniami z reasekuratorem (zob. opis w podrozdziale D.2.4).

W bilansie statutowym kwoty należne z umów reasekuracji nie występują w aktywach. Odpowiednikiem tych kwot

jest udział reasekuratora w rezerwach, wyznaczany na podstawie zapisów umów reasekuracyjnych określających poziom cedowanego ryzyka na poziomie pojedynczej polisy w ramach rezerwy składki i rezerwy szkodowej (dla szkód zgłoszonych) oraz na poziomie ryzyka i roku polisy dla rezerwy na szkody zaistniałe, niezgłoszone (IBNR).

D.1.6 Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych oraz z tytułu reasekuracji biernej

W bilansie ekonomicznym w pozycji tej prezentowane są jedynie przeterminowane należności od ubezpieczających, zakładów ubezpieczeń oraz inne związane z działalnością ubezpieczeniową, a także należności z tytułu reasekuracji biernej, nieujęte w przepływach pieniężnych w najlepszym oszacowaniu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (BEL) lub w kwotach należnych w przypadku reasekuracji biernej.

Towarzystwo wycenia należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych alternatywną metodą wyceny opisaną w rozdziale D.4., z uwagi na brak aktywnego rynku.

W bilansie statutowym należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych obejmują kwoty zarówno wymagalne, jak i niewymagalne, a ich wycena następuje wg wartości nominalnej pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Ujęta korekta wartości między bilansem ekonomicznym a bilansem statutowym w całości wynika z ujęcia niewymagalnych należności w najlepszym oszacowaniu rezerw jako przyszłe przepływy pieniężne.

W pozycji tej ujmowane są wymagalne należności od reasekuratorów z tytułów innych niż płatności dotyczące uregulowanych roszczeń ubezpieczeniowych, które prezentowane są w pozycji „Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)”.

Należności nieprzeterminowane uwzględniane są w wycenie pozycji „Kwoty należne z umów reasekuracji” jako przyszłe przepływy pieniężne.

D.2 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

D.2.1 Wycena rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Tabela poniżej przedstawia wysokość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (w tys. zł) w podziale na wartość najlepszego oszacowania (brutto) i margines ryzyka, w podziale na linie biznesowe.

Tabela D.2.1. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe wg stanu na 31 grudnia 2017 r. (w tys. zł)

Linia biznesu	Najlepsze oszacowanie rezerwy	Margines ryzyka	Razem
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	648	0	648
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	7 484	409	7 893
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	26	0	26
Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych	6 131	492	6 623
Ubezpieczenia OC ogólnej	359	28	387
Ubezpieczenia kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej	121	10	131
Ubezpieczenia ochrony prawnej	-1	0	-1
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	81	5	86
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	59 286	4 237	63 523
Razem	74 135	5 181	79 316

Kalkulacja najlepszego oszacowania rezerw (dalej: BEL) dla każdej z wykazanych linii biznesowych odbywa się na podstawie prognozy przepływów finansowych, zgodnie z Aktem Delegowanym (art. 28). W przepływach nie są ujmowane: podatek od zysków oraz podatek bankowy (są uwzględniane w środkach własnych poza BEL-em), na podstawie art. 28 h Aktu Delegowanego Wypłatność II. Przy wyznaczaniu BEL-a nie są uwzględniane przyszłe

działania Zarządu czy przyszłe świadczenia uznaniowe (ze względu na ich brak), jak również dynamiczne zachowanie ubezpieczających.

Kalkulacja dokonywana jest przy zastosowaniu deterministycznej wyceny stóp procentowych, z uwzględnieniem wszelkich opcji (w tym gwarancji zwrotu składki za niewykorzystany okres ochrony). Spółka stosuje

deterministyczną wycenę ze względu na niewystępowanie gwarancji finansowych z dodatnią wartością TVOG (Time Value of Options and Guarantees).

Spółka:

- nie stosuje korekty dopasowującej, o której mowa w art. 77b Dyrektywy,
- nie stosuje korekty z tytułu zmienności, o której mowa w art. 77d Dyrektywy,
- nie stosuje przejściowej struktury terminowej stopy procentowej wolnej od ryzyka, o której mowa w art. 308c Dyrektywy,
- nie stosuje przejściowego odliczenia, o którym mowa w art. 308d Dyrektywy.

Główne założenia stosowane do wyceny najlepszego oszacowania rezerw:

- Najlepsze oszacowanie tworzy się oddzielnie dla części odpowiadającej rezerwie składki oraz części odpowiadającej rezerwie szkodowej.
- Najlepsze oszacowanie w części odpowiadającej rezerwie szkodowej tworzy się w wysokości odpowiadającej oczekiwanej wartości przyszłych wypłat odszkodowań wraz z kosztami, pomniejszonej o oczekiwaną wartość regresów.
- Najlepsze oszacowanie w części odpowiadającej rezerwie składki tworzy się w wysokości wszystkich przewidywanych przepływów, w tym w szczególności z tytułu przyszłych szkód, kosztów oraz zwrotów składek przy zerwaniach polis. Przepływy te obejmują płatności odszkodowań wraz z kosztami, zwroty składki wynikające z zerwań i rezygnacji z polis, koszty obsługi portfela, należne i nieopłacone składki.

Spółka stosuje uproszczoną metodę obliczania marginesu ryzyka, zgodną z art. 58a) Aktu Delegowanego, wykorzystującą przybliżenia kwot przyszłych SCR-ów. Spółka stosuje metodę przybliżenia przyszłych wymogów

kapitałowych w podziale na linie biznesowe, dobierając niezależne nośniki ryzyka w ramach przedstawionej segmentacji.

D.2.2 Opis poziomu niepewności związanej z wartością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Niepewność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na cele wypłacalności związana jest ze:

- zmianami w realizacji częstotliwości i wysokości szkód (zmiany szkodowości) w stosunku do dotychczas obserwowanej empiryki, zmianami w charakterystyce zachowań klientów (w szczególności w zakresie rezygnacji z umów ubezpieczeń),
- zmianami w poziomie kosztów jednostkowych (koszt per polisa), które mogą wynikać ze zmian w zakładanych poziomach łącznych kosztów obsługowych (relatywnie krótki okres planowania finansowego w stosunku do długości prognozowanych przepływów finansowych z zawartych umów ubezpieczenia), jak i ze zmiany struktury i wolumenu portfela będącego bazą do określania kosztów jednostkowych.

Niepewności te są związane z ryzykiem naturalnego odchylenia się realizacji zmiennej losowej od jej wartości oczekiwanej, a krótkookresowe odchylenia nie muszą świadczyć o niewłaściwie dobranych założeniach.

Spółka analizuje odchylenia szkodowości oraz poziomów rezygnacji umów w ramach corocznego procesu oceny zgodności założeń z realizacjami. W ramach kosztów jednostkowych Spółka analizuje w trybie rocznym zmiany założeń, wyjaśniając przyczynę ich zmian. Pozostałe czynniki niepewności i ich wpływ na poziom rezerw techniczno-ubezpieczeniowych analizowana jest przez Spółkę m.in. w ramach procesu ORSA, jak również w ramach osobnych analiz ad-hoc w sytuacji identyfikacji nowego ryzyka.

D.2.3 Różnice pomiędzy metodologią wyceny rezerw do celów wypłacalności a metodologią wyceny rezerw na potrzeby sprawozdań finansowych

Poniższa tabela zawiera istotne różnice pomiędzy podstawami, metodami i głównymi założeniami stosowanymi do wyceny do celów wypłacalności i na potrzeby sprawozdania statutowego dla wszystkich linii biznesowych:

- Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych
- Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów
- Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe
- Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych
- Ubezpieczenia OC ogólnej
- Ubezpieczenia kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej
- Ubezpieczenia ochrony prawnej
- Ubezpieczenia świadczenia pomocy
- Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych

Tabela D.2.2. Różnice pomiędzy podstawami, metodami i głównymi założeniami stosowanymi do wyceny do celów wypłacalności i na potrzeby sprawozdania statutowego dla wszystkich linii biznesowych

	Wycena na potrzeby sprawozdania statutowego	Wycena do celów wypłacalności
Rezerwy szkodowe	Rezerwy na szkody zgłoszone są tworzone w wysokości oszacowania wartości szkody przez likwidatorów. Rezerwa na szkody niezgłoszone jest tworzona z wykorzystaniem jednej z trzech metod: <ul style="list-style-type: none"> • metody Chain-Ladder • metody Fergusona • metody dopełnienia wartości szkód zgłoszonych do przyjętego, ostrożnościowego poziomu szkodowości, dla każdego miesiąca zaistnienia szkody. Rezerwa na koszty likwidacji jest ujęta na podstawie wysokości rezerw szkodowych oraz historycznych współczynników kosztów do wypłat. Brak dyskontowania rezerw.	Rezerwy na szkody zgłoszone są tworzone w wysokości oszacowania wartości szkody przez likwidatorów, pomniejszonej o oczekiwane regresy. Rezerwa na szkody niezgłoszone jest tworzona z użyciem metod występujących w wycenie na potrzeby sprawozdania statutowego, przy czym w ocenie poziomu szkodowości nie występuje czynnik ostrożnościowy, jak również uwzględniane są przyszłe regresy. Użyte dyskontowanie odzwierciedlające wartość pieniądza w czasie.
Wartość oszacowanych regresów	Oczekiwane regresy są ujęte w kwocie oszacowania przez likwidatorów. Wartość ta nie wchodzi w skład rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, lecz jest ujęta w pozycji sprawozdania „Oszacowane regresy i odzyski (wartość ujemna)”.	Ujęte w BEL w ramach rezerw szkodowych.
Rezerwa składki	Tworzona w wysokości części składki przypisanej brutto przypadającej na następne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana.	Uwzględnia przepływy pieniężne, takie jak wypłaty świadczeń wraz z kosztami, płatności składek, zwroty składek w przypadku rezygnacji klienta z umowy ubezpieczenia, koszty związane z obsługą portfela polis, rozliczenia z reasekuratorami oraz pośrednikami ubezpieczeniowymi.
Margines ryzyka	Brak	Tworzony w wysokości zapewniającej, by wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych odpowiadała kwocie, jakiej zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zażądałyby za przejęcie zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych i wywiązanie się z nich.

Łączna wartość rezerw brutto tworzonych na cele sprawozdania statutowego wyniosła 642 804 tys. zł, podczas gdy wartość rezerw tworzonych na cele wypłacalności wyniosła 79 316 tys. zł. Rezerwa na cele wypłacalności jest niższa o 563 488 tys. zł od wartości rezerw na cele sprawozdania statutowego. Jako najistotniejszą różnicę ilościową w wycenie na potrzeby sprawozdania statutowego i do celów wypłacalności Spółka wskazuje, że rezerwę składki na potrzeby rachunkowości rozpoznaje się w wysokości składki przypisanej brutto przypadającej na następne okresy sprawozdawcze, proporcjonalnie do okresu, na jaki składka została przypisana.

W analogiczny sposób rozpoznawane są odroczone koszty akwizycji. Tymczasem najlepsze oszacowanie w części odpowiadającej rezerwie składki tworzy się w wysokości wszystkich przewidywanych przepływów, w tym w szczególności z tytułu przyszłych szkód, kosztów oraz zwrotów składek przy zerwaniach polis. Odmienne podejście prowadzi do różnych wyników. Wartość najlepszego oszacowania w części odpowiadającej rezerwie składki była niższa niż kwota rezerwy składki

na potrzeby sprawozdania statutowego pomniejszona o kwotę odoczonych kosztów akwizycji o wartość 126 126 tys. zł. Różnica ta w głównej mierze związana jest z faktem, że w ramach kalkulacji rezerw na cele sprawozdania statutowego, zysk w kalkulowany w składkę brutto rozpoznawany jest w czasie (proporcjonalnie do ponoszonego ryzyka), co wpływa na zwiększenie wartości rezerw w stosunku do wartości, która odpowiada pokryciu przyszłych zobowiązań wobec klientów i kosztów Spółki. Analogiczny mechanizm nie występuje w ramach rezerw na cele wypłacalności.

Tabela poniżej przedstawia różnicę opisaną powyżej, tj. między rezerwą na cele sprawozdania statutowego pomniejszonego o kwotę odoczonych kosztów akwizycji (w tabeli jako „unettowiona rezerwa składki”) a wartością najlepszego oszacowania w części odpowiadającej rezerwie składki (w tabeli jako „BEL składki”):

Linia biznesowa	unettowiona rezerwa składki - BEL składki
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	29 295
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	30 120
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	6
Ubezpieczenia od ognia i pozostałych szkód rzeczowych	3 421
Ubezpieczenia OC ogólnej	311
Ubezpieczenia kredytu i gwarancji ubezpieczeniowej	0
Ubezpieczenia ochrony prawnej	4
Ubezpieczenia świadczenia pomocy	42
Ubezpieczenia różnych ryzyk finansowych	62 929
Razem	126 126

D.2.4 Kwoty należne z umów reasekuracji

Kwoty należne z umów reasekuracji są obliczane zgodnie z zapisami zawartych przez Spółkę umów reasekuracji.

Kwoty te obliczane są oddzielnie dla rezerw składek i rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia w następujący sposób:

- a) przepływy pieniężne dotyczące rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia obejmują płatności odszkodowań i świadczeń dotyczących roszczeń uwzględnionych w rezerwach szkodowych brutto (nieuregulowanych roszczeń ubezpieczeniowych),
- b) przepływy pieniężne dotyczące rezerw składek obejmują wszystkie pozostałe płatności, wynikające z tytułów takich jak udział reasekuratora w szkodach niezaistniałych, lecz oczekiwanych, składki na udziale reasekuratora, w tym składki minimalne i depozytowe, rozliczenia prowizji reasekuracyjnej.

Wynik tego obliczenia jest dostosowywany w celu uwzględnienia oczekiwanych strat w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta. Dostosowanie to opiera się na ocenie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez kontrahenta oraz średniej stracie z tego wynikającej (strata z tytułu niewykonania zobowiązania).

D.2.5 Istotne zmiany w założeniach

W trakcie roku Spółka dokonała przeglądu modelu do kalkulacji najlepszego oszacowania rezerw, dokonując modyfikacji modelu w przypadku produktu o najbardziej materialnej wartości najlepszego oszacowania, korygując sposób modelowania rezygnacji z ubezpieczeń. Dodatkowo w 2017 roku zaktualizowane zostały założenia: wskaźników rezygnacji, poziomu kosztów jednostkowych oraz prawdopodobieństw zająć zdarzeń ubezpieczeniowych – w przypadku wskaźników rezygnacji i poziomów szkodowości pierwotne założenia kwotacyjne zostały zastąpione założeniami empirycznymi (dla produktów, dla których dane empiryczne były wystarczające w tym zakresie). W celu skwantyfikowania oceny wpływu pojedynczych zmian Spółka dokonała kalkulacji wysokości najlepszego oszacowania rezerw w podziale na linie biznesowe w następujących scenariuszach:

- przyjmując model i założenia z bilansu otwarcia (31 grudnia 2017 roku) [scenariusz 1],
- przyjmując aktualny na bilans zamknięcia (31 grudnia 2017 roku) model, z użyciem założeń z bilansu otwarcia [scenariusz 2],
- przyjmując aktualny na bilans zamknięcia model, z założeniami z bilansu otwarcia, za wyjątkiem założeń dotyczących rezygnacji, które zostały zaktualizowane (zgodnie z założeniami obowiązującymi na bilans zamknięcia) [scenariusz 3],
- przyjmując model i założenia jak w scenariuszu 3, z dodatkową aktualizacją założeń dotyczących kosztów jednostkowych [scenariusz 4],
- przyjmując model i założenia jak w scenariuszu 4, z dodatkową aktualizacją założeń dotyczących szkodowości [scenariusz 5].

W wyniku kroku pierwszego (scenariusz 2 odniesiony do scenariusza 1) wartość najlepszego oszacowania rezerw uległa zmniejszeniu (według stanu polis na 31 grudnia 2017 roku) o 2 637 tys. zł (2% wartości najlepszego oszacowania przed uwzględnieniem wartości należności). W wyniku kroku drugiego, tj. aktualizacji wskaźników rezygnacji, wartość najlepszego oszacowania rezerw uległa dalszemu zmniejszeniu o 10 771 tys. zł (8,4%). W wyniku kroku trzeciego, tj. aktualizacji założeń dotyczących kosztów jednostkowych, nie zanotowano istotnych zmian (wpływ poniżej 1%). Najbardziej istotną zmianą założeń była zmiana dokonana w kroku czwartym, tj. aktualizacja założeń dotyczących szkodowości, w wyniku której wartość najlepszego oszacowania uległa zmniejszeniu o 37 358 tys. zł (32%). Powyższe zmiany były materialne w ramach trzech linii biznesowych: ubezpieczeń na pokrycie świadczeń medycznych, ubezpieczeń na wypadek utraty dochodów oraz ubezpieczeń różnych ryzyk finansowych.

D.3 Inne zobowiązania

Strukturę innych zobowiązań Spółki na dzień 31.12.2017 r. uwzględniającą istotne grupy zobowiązań przedstawia poniższa tabela.

W kolumnie 'Wartość wg PSR' zaprezentowano wartości ze sprawozdania finansowego statutowego Spółki zgodnie

z treścią ekonomiczną, ale bez dokonywania korekt, które byłyby konieczne w celu dostosowania tych liczb do formatu i sposobu prezentacji wymaganego w reżimie Wypłacalności II. Suma zobowiązań w poniższej tabeli (PSR) odpowiada sumie zobowiązań ze sprawozdania finansowego statutowego Spółki.

Tabela D.3.1. Inne zobowiązania (w tys. zł)

	REF	Wartość wg PSR	Korekty prezentacyjne	Korekty wyceny	Wartość wg Solwency II
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)		4 571	0	0	4 571
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników		85	0	0	85
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	D.3.1	0	0	12 128	12 128
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	D.3.2	555		-555	0
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	D.3.3	29 363	0	-29 363	0
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	D.3.4	1 337	0	0	1 337
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	D.3.5	405 203	0	-404 565	638
Inne zobowiązania ogółem		441 114	0	-422 355	18 759

Na dzień 31 grudnia 2017 roku zobowiązania, o których mowa w niniejszym rozdziale zostały zaklasyfikowane jako zobowiązania krótkoterminowe z przewidywanym terminem spłaty do 12 miesięcy, a co za tym idzie wartość zobowiązań na potrzeby Wypłacalności II odpowiada wartości zaprezentowanej w bilansie statutowym.

W ocenie Spółki wartości pieniądza w czasie na wycenę przedmiotowych zobowiązań do wartości godziwej nie ma istotnego wpływu.

D.3.1 Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Nie występują różnice w metodach ustalania i wyceny aktywów i rezerw z tytułu odroczonego podatku dochodowego dla celów bilansu ekonomicznego i sprawozdania finansowego. Podatek odroczony jest ujmowany dla wszystkich różnic przejściowych pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań a ich wartością podatkową, z zastosowaniem stawek

podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) uchwalone na dzień bilansowy.

Rezerwa i aktywa z tytułu podatku odroczonego zarówno dla potrzeb sprawozdania statutowego, jak i bilansu ekonomicznego, podlegają kompensacie po uwzględnieniu odpisów z tytułu trwałej utraty wartości. Znak ujemny w poniższej tabeli oznacza rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego, zaś dodatni – aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Tabela D.3.2 Podatek odroczonego stan na 31 grudnia 2017 (w tys. zł)

Opis	Podstawa naliczenia	Podatek odroczonego
Zmiana w wycenie rezerw techniczno ubezpieczeniowych netto	-126 889	-24 109
Strata podatkowa-lata ubiegłe	46 185	8 775
Wartości niematerialne i prawne	12 079	2 295
Pozostałe	4 791	910
RAZEM	-63 834	-12 128

Powyższa tabela ilustruje kluczowe pozycje rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Tabela D.3.3. Termin odwrócenia się przejściowych różnic podatkowych dla istotnych pozycji dochodowego podatku odroczonego

Opis	Podatek odroczonego	do 1 roku	pow 1 roku
Zmiana w wycenie rezerw techniczno ubezpieczeniowych netto	-24 109	-14 647	-9 462
Strata podatkowa-lata ubiegłe	8 775		8 775

Różnice w wysokości salda odroczonego podatku dochodowego między sprawozdaniem finansowym a bilansem ekonomicznym wynikają z różnic w wycenie aktywów i zobowiązań opisanych w niniejszym rozdziale. Najbardziej istotne różnice dotyczą przede wszystkim odmiennej metodyki kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, o których mowa w rozdziale D.2.

D.3.2 Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych

W bilansie statutowym Towarzystwo wycenia zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych w wartości wymagającej zapłaty. Ujęta korekta wartości między bilansem ekonomicznym a bilansem statutowym w całości wynika z ujęcia niewymagalnych zobowiązań w najlepszym oszacowaniu rezerw jako przyszłe przepływy pieniężne.

W ramach omawianej linii sprawozdawczej prezentowane są jedynie wymagalne (przeterminowane) składniki zobowiązań. Składniki niewymagalne (nieprzeterminowane) ujmowane są w najlepszym oszacowaniu rezerw (BEL) jako przyszłe przepływy pieniężne.

W bilansie ekonomicznym Towarzystwo, wycenia zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych alternatywną metodą wyceny opisaną w punkcie D.4., z uwagi na brak aktywnego rynku.

D.3.3 Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej

W pozycji tej ujmowane są wymagalne zobowiązania z tytułu reasekuracji. Zobowiązania nieprzeterminowane ujmowane są w wycenie pozycji „Kwoty należne z umów reasekuracji” jako przyszłe przepływy pieniężne.

W bilansie statutowym zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej obejmują kwoty zarówno wymagalne i niewymagalne a ich wycena następuje wg wartości wymagającej zapłaty.

Podstawą do wykazania wartości zobowiązań w bilansie ekonomicznym są zobowiązania przeterminowane i nieprzeterminowane z tytułu reasekuracji biernej. Zobowiązania nieprzeterminowane z tytułu reasekuracji

biernej prezentowane są w najlepszym oszacowaniu rezerw (BEL).

Przeterminowane zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej prezentowane są bilansie ekonomicznym w pozycji zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej.

Na dzień 31.12.2017 100% zobowiązań stanowiło zobowiązania niewymagalne i dlatego zostały uwzględnione jako przyszłe przepływy pieniężne w kwotach należnych z umów reasekuracji.

D.3.4 Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)

W bilansie statutowym Towarzystwo wycenia pozostałe zobowiązania w kwocie wymagającej zapłaty.

W zakresie pozostałych zobowiązań (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej) Towarzystwo w bilansie ekonomicznym prezentuje zobowiązania handlowe, kwoty należne pracownikom i dostawcom, których termin lub kwota są pewne.

Na potrzeby reżimu Wyłączalności II Towarzystwo, z uwagi na brak aktywnego rynku, wycenia zobowiązania z tytułu reasekuracji alternatywną metodą wyceny opisaną w pkt D.4.

Na dzień 31.12.2017 Spółka nie identyfikowała różnicy w wycenie innych zobowiązań na potrzeby bilansu ekonomicznego w stosunku do sprawozdania statutowego finansowego.

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała zmian w stosowanych zasadach ujmowania wyceny zobowiązań handlowych.

D.3.5 Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)

W bilansie ekonomicznym w pozostałych zobowiązaniach niewykazanych w innych pozycjach Towarzystwo prezentuje głównie zobowiązania wobec Skarbu Państwa (podatki, ZUS).

Metodyka wyceny jest analogiczna jak w przypadku pozostałych zobowiązań (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej).

W pozycji tej w kolumnie „Wartość wg PSR” zostało zaprezentowane saldo zobowiązań, które podlegają eliminacji w bilansie ekonomicznym w ramach korekt wyceny do wartości godziwej:

- odroczone prowizje reasekuracyjne (404 052 tys. zł)
- fundusze specjalne (w tym ZFŚS: 115 tys. zł, Fundusz Organizacyjny 398 tys. zł).

Poza powyższymi korektami wyceny, na dzień 31.12.2017 nie zidentyfikowano innych istotnych korekt w stosunku do danych wg PSR.

D.4 Alternatywne metody wyceny

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonała istotnych zmian w wyborze metod wyceny, przyjętych do wyceny założeń ani wykorzystywanych danych wejściowych w porównaniu do stosowanych w roku 2016.

Zgodnie z art. 10 Aktu Delegowanego Towarzystwo przy wycenie aktywów i zobowiązań kieruje się hierarchią wyceny. Gdy zastosowanie metody wyceny według cen rynkowych notowanych na aktywnych rynkach aktywów i zobowiązań nie jest możliwe stosuje się alternatywne metody wyceny.

W celu ustalania wartości godziwej aktywów i zobowiązań wykazanych w bilansie ekonomicznym Towarzystwo przyjęło założenia, poparte ogólnie dostępnymi informacjami zarówno bieżącymi jak i historycznymi, umożliwiające dokonania wyceny odzwierciedlającej wartość aktywów i zobowiązań w jak najbardziej zbliżonej wielkości do wartości godziwej.

Towarzystwo jest świadome, że przyjęte do wyceny założenia mogą ulec zmianie w wyniku przyszłych zdarzeń wynikających ze zmian otoczenia makro- i mikroekonomicznego.

Poniżej przedstawiono opis zastosowanych alternatywnych metod wyceny dla istotnych kategorii aktywów i zobowiązań Spółki.

Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny

Wartość godziwa rzeczowych środków trwałych ustalana jest w wyniku specjalistycznej wyceny zlecanej uprawnionemu, zewnętrznemu podmiotowi raz na dwa lata. Ostatnia taka wycena została przeprowadzona dla środków trwałych znajdujących się w posiadaniu Spółki na dzień 31 grudnia 2017 r.

Wycena szacunkowa sprzętu odbywa się w dwóch wariantach: porównawczym i kosztowym. Nadrzędną metodologią jest opcja porównawcza. Wyłącznie w przypadku braku możliwości szczegółowej identyfikacji modelu lub braku możliwości dopasowania porównawczej oferty transakcyjnej na rynku, wycena odbywa się w ujęciu kosztowym.

Zastosowana metoda porównawcza bazuje na wykonaniu analizy bieżących transakcji sprzedaży oraz kupna, czyli na podstawie cen ofertowych dotyczących podobnych środków technicznych do tych będących przedmiotem wyceny. W ten sposób można określić wartość najbardziej bliską aktualnej cenie transakcyjnej. Do wyznaczania wartości stosuje się porównanie do analogicznych środków trwałych, które są aktualnie w obrocie. W przypadku zidentyfikowania więcej niż jednej transakcji porównawczej, wyciągana jest średnia arytmetyczna wartości rynkowej. W aktualnej sytuacji na rynku rzeczowych aktywów trwałych jest to najbardziej precyzyjna metoda wyceny aktualnej wartości sprzętu, gdyż nie tylko wskazuje ona wartość realną sprzętu na dany dzień, ale przede wszystkim bardzo dokładną wartość odtworzeniową aktywów.

Dla celów porównawczych wykorzystano:

1. Wartości średnio rynkowe i transakcyjne na rynku hurtowym i detalicznym w UE i w Polsce.
2. Bazy źródłowe TheBrokersSite.com, Tradeloop.com, ITTradeOnline.com, Ebay.de, Ebay.co.uk, Allegro.pl
3. Bazy drugorzędne: cenniki kilkudziesięciu firm z branży używanego i nowego sprzętu IT w Europie.

Wycena pojazdów dokonuje się w oparciu o cennik eurotax. Wybór źródła służącego do ustalenia wartości godziwej został podyktowany tym, iż przedstawione w cenniku kwoty stanowią podstawę ustalenia wartości samochodów do ubezpieczenia.

Do wyceny pojazdów zastosowano kryteria: rok produkcji, silnik oraz przebieg.

Z uwagi na przeprowadzone przez Spółkę analizy oraz nieistotny poziom tej linii w bilansie ekonomicznym (<1%), na dzień 31 grudnia 2017 roku przyjęto, że wartość księgowa netto ujęta w sprawozdaniu finansowym statutowym (koszt nabycia pomniejszony o wartość umorzenia) jest racjonalnym przybliżeniem wartości godziwej tych aktywów.

Istnieje niewielka niepewność dokonanych szacunków z uwagi na istnienie rynku wtórnego na którym zawierane są transakcje kupna sprzedaży przedmiotowych aktywów.

W ocenie Spółki, stosowana metoda wyceny oznacza najbardziej przybliżone prawdopodobieństwo zbieżności wyznaczonego poziomu przedmiotowego aktywa z wartością godziwą, ze względu na fakt, iż odbywa się one w oparciu o analizy cen transakcyjnych.

Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych

Ze względu na brak aktywnego i regularnego rynku dla depozytów Towarzystwo przyjęło do wyceny poniżej opisane zasady.

Wartość godziwa depozytów typu over night (O/N) została ustalona wg wartości nominalnej lub kwocie wymagalnej zapłaty, tj. wartości nominalnej powiększonej o narosłe odsetki (naliczone liniowo). Zastosowane przez Towarzystwo uproszczenie przy ustalaniu wartości godziwej depozytu O/N zostało podyktowane krótkim terminem od daty zawarcia bilansowej do daty zapadalności tych depozytów.

Wartość godziwa depozytów innych niż depozyty typu O/N ustalana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Spółka przyjmuje do dyskonta bieżącą wartość stopy rynkowej (Interest Rate Swap, IRS) wolną od ryzyka.

Zgodnie z metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych, wyceny dokonuje się z uwzględnieniem nominału depozytu, okresu na jaki został zawarty oraz wartości stopy dyskontowej.

Z uwagi na zmienność otoczenia gospodarczego, Towarzystwo dostrzega, iż istnieje niewielka niepewność dokonanych szacunków dotyczących depozytów innych niż ekwiwalenty środków pieniężnych w zakresie zmienności stóp procentowych oraz ratingów Banków, w których zdeponowano środki pieniężne. Ocena niepewności wynika z bardzo krótkiego okresu na jaki zawierane są depozyty lub stałego oprocentowania w przypadku depozytów o dłuższym terminie do zapadalności.

Z doświadczeń Towarzystwa wynika, iż w przeszłości wycena depozytów ustalona na podstawie opisanej powyżej metody jest wartością godziwą.

Przesłanką do przyjęcia takiego założenia są: analiza danych historycznych wskazująca na 100% realizację depozytów oraz wiarygodność kredytowa instytucji finansowych, z którymi depozyty zostały zawarte – pozostawała ona na stabilnym poziomie.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne prezentowane są w bilansie ekonomicznym w wartości nominalnej.

W ocenie Spółki wycena środków pieniężnych z zastosowaniem powyżej opisanej alternatywnej wyceny odzwierciedla z dużym prawdopodobieństwem wartość godziwą aktywów. Przesłanką do przyjęcia takiego założenia są: wysoka płynność aktywów oraz wiarygodność kredytowa instytucji finansowych, w których są zdeponowane.

Źródłem niewielkiej niepewności wyceny jest fakt iż na dzień bilansowy waluty obce wykazywane są w wartości

ustalonej według kursu średniego ogłaszanego przez NBP. Z doświadczenia Towarzystwa wynika, iż kurs sprzedaży waluty odbiega od ww. kursu, a co za tym idzie wartość bilansowa odbiega od rzeczywistej wartości możliwej do uzyskanej w wyniku zawarcia transakcji sprzedaży waluty.

Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)

Pozostałe należności prezentowane są w bilansie ekonomicznym w wartości oczekiwanej, nominalnej wpłaty.

Wycena należności opiera się na historycznej analizie spłacalności należności. Z uwagi na terminowe regulowanie należności przez kontrahentów (w terminie poniżej 6 miesięcy) efekt dyskonta jest nieistotny, pomijany przy ustaleniu wartości godziwej.

Spółka nie rozpoznaje istotnej niepewności dotyczącej sposobu ustalenia wartości bilansowej należności i zobowiązań z uwagi na fakt, iż terminy płatności wynikające z zawartych umów są krótsze niż 6 miesięcy.

Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych.

Dla potrzeb sporządzenia bilansu ekonomicznego wycena przeterminowanych należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych dokonywana jest z wykorzystaniem metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych.

Spodziewane terminy spłaty tych należności nie przekraczają 6 miesięcy od daty bilansowej. Dlatego też dla celów wyceny w bilansie ekonomicznym przyjęto założenie, że efekt dyskontowania jest nieistotny. W efekcie racjonalnym przybliżeniem wartości godziwej należności na dzień 31 grudnia 2017 jest ich wartość nominalna.

Zastosowane podejście pozwala na uzyskanie najbardziej racjonalnej wartości godziwej należności ze względu na krótkie terminy spodziewanych spłat tych należności. Potwierdzają to również historyczne doświadczenia Spółki w zakresie uregulowywania zobowiązań przez kontrahentów.

Nie istnieje istotna niepewność dotycząca sposobu ustalenia wartości godziwej należności w opisany powyżej sposób z uwagi na fakt, iż spodziewane terminy płatności wynikające z zawartych umów są krótsze niż 6 miesięcy.

Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych, pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)

W przypadku zobowiązań z przewidywanym terminem spłaty poniżej 12 miesięcy za wartość godziwą przyjmuje się kwoty wymagające zapłaty. W przypadku zobowiązań z przewidywanym terminem zapłaty powyżej 12 miesięcy wartością godziwą są kwoty oczekiwanej zapłaty, o ile wpływ dyskonta jest istotny. Do dyskontowania zobowiązań Spółka wykorzystuje stopy procentowe publikowane przez EIOPA.

Zmienność otoczenia gospodarczego powoduje, iż istnieje niewielkie ryzyko walutowe oraz ryzyko stopy procentowej które mogą spowodować, iż wartość ustalona na dzień bilansowy tych zobowiązań może odbiegać od wartości rzeczywistej.

Ryzyko zmaterializować się może poprzez w sytuacji, gdy wartość zobowiązań ustalona na dzień bilansowy, w związku ze zmianą kursów walut i stóp procentowych, może odbiegać od rzeczywistej wartości, za jaką na warunkach rynkowych mogłyby one zostać wymienione między zainteresowanymi i dobrze poinformowanymi stronami.

Istnieje niewielka niepewność dotycząca sposobu ustalenia wartości godziwej wyżej wymienionych zobowiązań.

D.5 Wszelkie inne informacje

Spółka nie posiada innych, poza wykazanymi w powyższych rozdziałach, istotnych informacji dotyczących wyceny pozycji bilansu ekonomicznego w analizowanym okresie sprawozdawczym.

E. Zarządzanie kapitałem

E.1 Środki własne

E.1.1 Zasady zarządzania środkami własnymi

Głównym celem zarządzania kapitałem jest zapewnienie pozytywnej stopy zwrotu na kapitale własnym mierzonej wskaźnikiem rentowności kapitałów własnych (ROE) oraz zapewnienie stabilności funkcjonowania Spółki z punktu widzenia jej wypłacalności, czyli:

- utrzymanie kapitału na poziomie zapewniającym niezakłócone funkcjonowanie Spółki przy danym profilu ryzyka
- zapewnienie zgodności strategii biznesowej Spółki ze strategią zarządzania kapitałem, czyli spójności planowania kapitałowego z budżetowaniem i planami strategicznymi oraz przyjętym poziomem tolerancji na ryzyko, w tym także wymogami regulacyjnymi
- zapewnienie wskaźnika pokrycia kapitałowego wymogu wypłacalności środkami własnymi (SCR) w ramach systemu Solwency II powyżej limitu ustawowego oraz utrzymanie tego wskaźnika zgodnie z tolerancją na ryzyko
- efektywne wykorzystanie kapitału, które jest zapewnione poprzez:
  - utrzymywanie kapitału niezbędnego do sfinansowania wzrostu Spółki oraz rozszerzania działalności zgodnie ze strategią biznesową Spółki uwzględniając właściwy poziom ROE realizowanych zadań rozwojowych,
  - utrzymywanie efektywnego procesu budżetowania,
  - zapewnienie stabilnej i efektywnej kosztowo bazy kapitałowej.

Planowanie kapitałowe Spółki dotyczy poniższych horyzontów czasowych:

- krótkoterminowego (w odniesieniu do 3 miesięcy),
- średnioterminowego (w odniesieniu do 12 miesięcy),
- długoterminowego (w odniesieniu do okresu powyżej 1 roku).

Proces planowania kapitałów jest przeprowadzany

nie rzadziej niż raz do roku oraz za każdym razem jeśli nastąpiły istotne zmiany w działalności Spółki (np. zmiana obowiązujących regulacji, zmiana zakresu działalności). Za realizację procesu jest odpowiedzialny Dyrektor Departamentu Finansowego, we współpracy z Dyrektorem Biura Zarządzania Ryzykiem oraz Zarządem Spółki. Towarzystwo przygotowuje założenia do przeprowadzenia symulacji przyszłych poziomów ekspozycji na ryzyko oraz poziomu kapitałów. Założenia powinny uwzględniać czynniki zewnętrzne, w tym makroekonomiczne oraz wewnętrzne, w tym przyjętą strategię rozwoju Spółki na najbliższe lata oraz poziom tolerancji na ryzyko. Zarząd Spółki i Rada Nadzorcza akceptują finalną wersję budżetu i struktury kapitałowej.

W przypadku, gdy bieżący poziom kapitałów jest nieadekwatny w stosunku do preferowanej struktury oraz wartości kapitału, Zarząd Spółki może podjąć decyzję o:

- redukcji aktywności Spółki w obszarach generujących ryzyko i/lub,
- uruchomieniu awaryjnych planów kapitałowych, o których mowa w niniejszej Strategii.

W przypadku, gdy przekroczone zostaną limity kapitałowe, Zarząd Spółki podejmuje decyzję o uruchomieniu awaryjnego planu kapitałowego. W szczególności Zarząd może rozważyć podjęcie takich działań, jak:

- zmiana strategii biznesowej Spółki w celu ograniczenia ekspozycji na ryzyko i zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka, w tym ograniczenie aktywności Spółki w obszarach generujących ryzyko,
- dostosowanie polityki wypłaty dywidend,
- wystąpienie do PKO Banku Polskiego S.A. o dokapitalizowanie Spółki.

W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły żadne istotne zmiany dotyczące zasad zarządzania środkami własnymi.

E.1.2 Informacja dotycząca struktury środków własnych

Środki własne Towarzystwa składają się wyłącznie z kapitału podstawowego - Kategoria 1. W porównaniu do bilansu otwarcia na koniec okresu sprawozdawczego tj. 31.12.2017 r. kapitał zakładowy oraz nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym nie uległy zmianie.

Struktura środków własnych w Spółce zgodnie ze stanem na 31 grudnia 2017 r. prezentuje się następująco:

Tabela nr E.1.1. Struktura środków własnych w PKO TU (w tys. zł)

	Wartość na dzień 31.12.2016	Wartość na dzień 31.12.2017
Podstawowe środki własne - Kategoria 1	120 449	159 006
Kapitał zakładowy (wraz z akcjami własnymi) - Kategoria 1	25 000	25 000
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym - Kategoria 1	70 000	70 000
Rezerwa uzgodnieniowa - Kategoria 1	25 449	64 006
Dostępne i dopuszczone środki własne (Razem Kategoria 1)	120 449	159 006

Przyrost środków własnych w 2017 roku wynikał przede wszystkim z rozwoju zyskownych linii biznesowych, co ma swoje odzwierciedlenie w wysokości rezerwy uzgodnieniowej. Przedstawiona przez zakład ubezpieczeń wartość dopuszczonych i dostępnych środków własnych dotyczy zarówno pokrycia wymogu kapitałowego SCR, jak i MCR. Poza zmianą wysokości rezerwy uzgodnieniowej struktura środków własnych nie uległa zmianie w stosunku do roku 2016.

E.1.3 Różnice w wartości kapitału dla celów statutowych a celów wypłacalności

Różnice w wartości kapitału wykazywanego dla celów statutowych w porównaniu z nadwyżką aktywów nad

1. Kategoria 1 podstawowych środków własnych, to:

- nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami (160 804 tys. zł)
  - opłacony kapitał zakładowy (95 000 tys. zł),
  - rezerwa uzgodnieniowa (64 006 tys. zł).

Spółka nie posiada innych kategorii środków własnych w swojej strukturze kapitałowej.

zobowiązaniami obliczoną dla celów wypłacalności wynikają przede wszystkim z faktu, iż Towarzystwo podczas tworzenia bilansu statutowego stosuje politykę opartą na Ustawie o rachunkowości. Metody wyceny zawarte w ustawie o rachunkowości w znacznym stopniu różnią się od tych stosowanych dla celów wypłacalności, które z kolei bliższe są w swojej wykładni do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej. Ponadto Akt Delegowany Komisji Europejskiej z dnia 10 października 2014 r. ściśle określa podejście do wyceny poszczególnych składników bilansu, wprowadzając inne metody wyceny i podziału jego składowych. Szczegółowe informacje ilościowe w zakresie korekt dla poszczególnych pozycji bilansu ekonomicznego znajdują się w rozdziale D.

Tabela E.1.2. Różnice w wartości kapitału dla celów statutowych a celów wypłacalności w PKO TU S.A. (w tys. zł)

	Wartość na dzień 31.12.2017
Kapitał własny wg PSR	96 959
Korekty:	62 047
Inne wartości niematerialne i prawne i zaliczki na poczet wartości niematerialnych i prawnych	-12 079
Aktywowane koszty akwizycji	-440 308
Lokaty	0
Zmiana w wycenie rezerw techniczno ubezpieczeniowych netto	126 889
Pozostałe aktywa	-341
Pozostałe zobowiązania	389 683
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	-1 798
Środki własne wg Solvency II	159 006

E.1.4 Podsumowanie uzupełniających środków własnych

Według stanu na dzień 31.12.2017 r. Towarzystwo nie posiada uzupełniających środków własnych, o których mowa w Artykule 297 Aktu Delegowanego.

- kapitał zakładowy i agio (nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym)
- podatek od niektórych instytucji finansowych do zapłaty w okresie 12 miesięcy

Szczegółowe informacje dotyczące wysokości poszczególnych elementów składowych rezerwy uzgodnieniowej zostały zaprezentowane w załączniku nr 4 - S.23.01.01 ŚRODKI WŁASNE niniejszego sprawozdania.

E.1.5 Wyjaśnienie rezerwy uzgodnieniowej

Zgodnie ze stanem na dzień 31.12.2017 r. rezerwa uzgodnieniowa wyniosła 64 006 tys. zł.

Rezerwa uzgodnieniowa jest równa nadwyżce aktywów nad zobowiązaniami ogółem, pomniejszonej o następujące elementy:

E.2 Kapitałowy wymóg wypłacalności i minimalny wymóg kapitałowy

E.2.1 Kapitałowy wymóg wypłacalności

PKO TU do kalkulacji kapitałowego wymogu wypłacalności stosuje wyliczenia zgodne z Formułą Standardową i nie korzysta z żadnych uproszczeń przewidzianych w ramach systemu Solvency II.

Struktura kapitałowego wymogu wypłacalności została zaprezentowana w tabeli poniżej.

Tabela E.1.2. Różnice w wartości kapitału dla celów statutowych a celów wypłacalności w PKO TU S.A. (w tys. zł)

	Wartość na dzień 31.12.2017
Ryzyko rynkowe	5 164
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	3 678
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach zdrowotnych	25 845
Ryzyko ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie	85 720
Dywersyfikacja	-26 996
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	92 410
Ryzyko operacyjne	7 214
Zdolności odroczonej podatków dochodowych do pokrywania strat	0
Kapitałowy wymóg wypłacalności	99 624

Wymóg kapitałowy Towarzystwa na koniec 2017 roku wzrósł zgodnie z planem, ze względu na rozwój portfela ubezpieczeń, co zaszkodziło niższemu poziomem współczynnika wypłacalności w relacji do stanu na koniec 2016 roku. Największą dynamikę przyrostu wymogu kapitałowego odnotowano dla modułu ryzyka aktuarialnego.

Wskaźnik dopuszczonych środków własnych do SCR wyniósł 159,61% na 31.12.2017 r. zgodnie z tabelą S.23.01.01 w załączniku.

PKO TU oświadcza, iż nie złożyła wniosku do organu nadzoru dotyczącego wydania pozwolenia na stosowanie parametrów specyficznych.

E.2.2 Minimalny wymóg kapitałowy

Minimalny wymóg kapitałowy oraz jego składowe zostały zaprezentowane w tabeli poniżej.

Tabela E.2.2. Minimalny wymóg kapitałowy (w tys. zł)

	Wartość na dzień 31.12.2017
Liniiowy MCR	30 922
Górny próg MCR	44 831
Dolny próg MCR	24 906
Łączny MCR	30 922
Nieprzekraczalny dolny próg MCR	15 724
Minimalny wymóg kapitałowy	30 922

Ze względu na wzrost kapitałowego wymogu wypłacalności w trakcie 2017 roku Spółka przekroczyła skalę pozwalającą na zastawianie nieprzekraczalnego dolnego progu i kalkuluje wartość MCR w proporcji do wartości SCR. Stąd zaobserwowano wzrost przedmiotowego wymogu.

Wskaźnik dopuszczonych środków własnych do MCR wyniósł 514,21% na 31.12.2017. zgodnie z tabelą S.28.01.01 w załączniku.

Do wyznaczenia minimalnego wymogu kapitałowego wykorzystywane są dane ze strony internetowej NBP (kurs waluty) oraz naliczenia SCR bazujące na danych aktywowych i zobowiązaniowych pochodzących z: systemu centralnego, systemu księgowego, jak również danych z planów finansowych Towarzystwa oraz strony internetowej EIOPA (struktura stóp risk-free oraz symmetric adjustment).

E.3 Zastosowanie podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności

PKO TU oświadcza, iż nie korzysta z podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności.

E.4 Różnice między formułą standardową a stosowanym modelem wewnętrznym

PKO TU oświadcza, iż nie korzysta z modelu wewnętrznego do obliczenia kapitałowego wymogu wypłacalności.

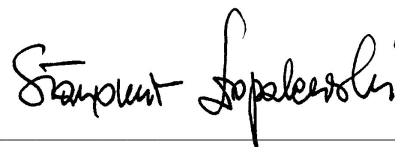
E.5 Niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym i niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności

PKO TU oświadcza, iż w całym okresie sprawozdawczym nie wystąpiła niezgodność z minimalnym wymogiem kapitałowym oraz kapitałowym wymogiem wypłacalności.

E.6 Wszelkie inne informacje

PKO TU oświadcza, iż nie posiada innych, poza wykazanymi w powyższych rozdziałach, istotnych informacji dotyczących zarządzania kapitałem w analizowanym okresie sprawozdawczym.

Sławomir Łopalewski, Prezes Zarządu

podpis

Tomasz Mańko, Członek Zarządu

podpis

Leszek Skop, Członek Zarządu

podpis

Warszawa, dnia 24 kwietnia 2018 roku

Załączniki – Roczne dane i informacje ilościowe

1. S.02.01.02 – Pozycje bilansowe

Tabela nr 1.1

Aktywa		Wartość bilansowa wg Wyłączalność II
Wartości niematerialne i prawne	R0030	0
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0040	0
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050	0
Nieruchomości, maszyny i wyposażenie (Rzeczowe aktywa trwałe) wykorzystywane na użytek własny	R0060	1 608
Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0070	244 917
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	0
Udziały w jednostkach powiązanych, w tym udziały kapitałowe	R0090	0
Akcje i udziały	R0100	0
Akcje i udziały – notowane	R0110	0
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	0
Dłużne papiery wartościowe	R0130	236 452
Obligacje państwowe	R0140	236 452
Obligacje korporacyjne	R0150	0
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	0
Zabezpieczone papiery wartościowe	R0170	0
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	R0180	0
Instrumenty pochodne	R0190	0
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	8 464
Pozostałe lokaty	R0210	0
Aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0220	0
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0230	0
Pożyczki pod zastaw polisy	R0240	0

Aktywa		Wartość bilansowa wg Wyłączalność II
Pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie dla osób fizycznych	R0250	0
Pozostałe pożyczki i pożyczki zabezpieczone hipotecznie	R0260	0
Kwoty należne z umów reasekuracji dla zobowiązań wynikających z:	R0270	12 258
Ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0280	12 258
Ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0290	7 858
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0300	4 400
Ubezpieczenia na życie i ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie, z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0310	0
Ubezpieczenia zdrowotne o charakterze ubezpieczeń na życie	R0320	0
Ubezpieczenia na życie z wyłączeniem ubezpieczeń zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0330	0
Ubezpieczenia na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, i ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0340	0
Depozyty u cedentów	R0350	0
Należności z tytułu ubezpieczeń i od pośredników ubezpieczeniowych	R0360	0
Należności z tytułu reasekuracji biernej	R0370	0
Pozostałe należności (handlowe, inne niż z działalności ubezpieczeniowej)	R0380	5
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	0
Kwoty należne, dotyczące pozycji środków własnych lub kapitału założycielskiego, do których opłacenia wezwano, ale które nie zostały jeszcze opłacone.	R0400	0
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	0
Pozostałe aktywa (niewykazane w innych pozycjach)	R0420	92
Aktywa ogółem	R0500	258 879

Tabela nr 1.2

Zobowiązania		Wartość bilansowa wg Wyłączalność II, C0010
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie	R0510	79 316
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - ubezpieczenia inne niż ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych)	R0520	70 775
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0530	0
Najlepsze oszacowanie	R0540	66 003
Margines ryzyka	R0550	4 772
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie)	R0560	8 541
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0570	0
Najlepsze oszacowanie	R0580	8 132
Margines ryzyka	R0590	409
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0600	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - ubezpieczenia zdrowotne (o charakterze ubezpieczeń na życie)	R0610	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0620	0
Najlepsze oszacowanie	R0630	0
Margines ryzyka	R0640	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - ubezpieczenia na życie (z wyłączeniem zdrowotnych oraz ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)	R0650	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0660	0
Najlepsze oszacowanie	R0670	0
Margines ryzyka	R0680	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe - ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0690	0

Zobowiązania		Wartość bilansowa wg Wyłączalność II, C0010
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0700	0
Najlepsze oszacowanie	R0710	0
Margines ryzyka	R0720	0
Zobowiązania warunkowe	R0740	0
Pozostałe rezerwy (inne niż rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe)	R0750	4 571
Zobowiązania z tytułu świadczeń emerytalnych dla pracowników	R0760	85
Zobowiązania z tytułu depozytów zakładów reasekuracji	R0770	0
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0780	12 128
Instrumenty pochodne	R0790	0
Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0800	0
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania wobec instytucji kredytowych	R0810	0
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń i wobec pośredników ubezpieczeniowych	R0820	0
Zobowiązania z tytułu reasekuracji biernej	R0830	0
Pozostałe zobowiązania (handlowe, inne niż z tytułu działalności ubezpieczeniowej)	R0840	1 337
Zobowiązania podporządkowane	R0850	0
Zobowiązania podporządkowane nieuwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0860	0
Zobowiązania podporządkowane uwzględnione w podstawowych środkach własnych	R0870	0
Pozostałe zobowiązania (niewykazane w innych pozycjach)	R0880	638
Zobowiązania ogółem	R0900	98 075
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R1000	160 804

2. S.05.01.02 – Składki, odszkodowania i świadczenia oraz koszty wg linii biznesowych

Tabela nr 2.1

		Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych związanych z ubezpieczeniami innymi niż ubezpieczenia na życie (bepośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna)								
		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090
Składki przypisane										
Brutto - Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	74 341	88 604	0	0	0	58	23 295	1 876	233
Brutto - reasekuracja czynna proporcjonalna	R0120	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto - reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0130									
Udział zakładu reasekuracji	R0140	61 874	66 754	0	0	0	26	3 767	26	0
Netto	R0200	12 467	21 850	0	0	0	32	19 528	1 850	233
Składki zarobione										
Brutto - Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	21 835	27 016	0	0	0	56	13 559	1 305	229
Brutto - reasekuracja czynna proporcjonalna	R0220	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto - reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0230									
Udział zakładu reasekuracji	R0240	18 474	22 006	0	0	0	25	709	25	0
Netto	R0300	3 361	5 010	0	0	0	31	12 850	1 280	229
Odszkodowania i świadczenia										
Brutto - Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	341	226	0	0	0	27	4 621	161	86

		Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych związanych z ubezpieczeniami innymi niż ubezpieczenia na życie (bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna)								
		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090
Brutto - reasekuracja czynna proporcjonalna	R0320	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto - reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0330									
Udział zakładu reasekuracji	R0340	286	190	0	0	0	27	327	22	0
Netto	R0400	55	36	0	0	0	0	4 294	139	86
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych										
Brutto - Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto - reasekuracja czynna proporcjonalna	R0420	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Brutto - reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0430									
Udział zakładu reasekuracji	R0440	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R0500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R0550	372	1 441	0	0	0	37	12 937	1 101	92
Pozostałe koszty	R1200									
Koszty ogółem	R1300									

Tabela nr 2.2

		Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych związanych z ubezpieczeniami innymi niż ubezpieczenia na życie (bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna)			Linie biznesowe w odniesieniu do: reasekuracja czynna nieproporcjonalna				Ogółem
		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Ubezpieczenia zdrowotne	Pozostałe ubezpieczenia osobowe	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia majątkowe	
		C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	
Składki przypisane									
Brutto - Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0110	7	299	262 001					450 714
Brutto - reasekuracja czynna proporcjonalna	R0120	0	0	0					0
Brutto - reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0130				0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0140	1	114	132 159	0	0	0	0	264 723
Netto	R0200	6	184	129 842	0	0	0	0	185 991
Składki zarobione									
Brutto - Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0210	0	231	77 943					142 175
Brutto - reasekuracja czynna proporcjonalna	R0220	0	0	0					0
Brutto - reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0230				0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0240	0	91	56 827	0	0	0	0	98 158
Netto	R0300	0	140	21 116	0	0	0	0	44 017
Odszkodowania i świadczenia									
Brutto - Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0310	0	46	2 073					7 583
Brutto - reasekuracja czynna proporcjonalna	R0320	0	0	0					0

		Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych związanych z ubezpieczeniami innymi niż ubezpieczenia na życie (bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna)			Linie biznesowe w odniesieniu do: reasekuracja czynna nieproporcjonalna				Ogółem
		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Ubezpieczenia zdrowotne	Pozostałe ubezpieczenia osobowe	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia majątkowe	
		C0100	C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	
Brutto - reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0330				0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0340	0	46	716	0	0	0	0	1 615
Netto	R0400	0	0	1 358	0	0	0	0	5 968
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych									
Brutto - Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa	R0410	0	0	0					0
Brutto - reasekuracja czynna proporcjonalna	R0420	0	0	0					0
Brutto - reasekuracja czynna nieproporcjonalna	R0430				0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R0440	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R0500	0	0	0	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R0550	0	152	11 161	0	0	0	0	27 292
Pozostałe koszty	R1200								0
Koszty ogółem	R1300								0

Tabela nr 2.3

	Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązania z tytułu ubezpieczeń na życie						zobowiązania z tytułu reasekuracji ubezpieczeń na życie		Ogółem	
	Ubezpieczenia zdrowotne	Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń na życie		
	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280		C0300
Składki przypisane										
Brutto	R1410	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1420	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1500	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Składki zarobione										
Brutto	R1510	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1520	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1600	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Odszkodowania i świadczenia										
Brutto	R1610	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1620	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1700	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Linie biznesowe w odniesieniu do: zobowiązania z tytułu ubezpieczeń na życie							zobowiązania z tytułu reasekuracji ubezpieczeń na życie		Ogółem
	Ubezpieczenia zdrowotne	Ubezpieczenia z udziałem w zyskach	Ubezpieczenia, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczenia związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	Pozostałe ubezpieczenia na życie	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Renty z umów ubezpieczenia innych niż umowy ubezpieczenia na życie oraz powiązane ze zobowiązaniami ubezpieczeniowymi innymi niż zobowiązania z tytułu ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja ubezpieczeń na życie		
	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0300	
Zmiana stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych										
Brutto	R1710	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Udział zakładu reasekuracji	R1720	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto	R1800	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koszty poniesione	R1900	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozostałe koszty	R2500									0
Koszty ogółem	R2600									0

3. S.17.01.02 – Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe dla ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

Tabela nr 3.1

		Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna								
		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	"Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów"	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane łącznie	R0010	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieceniowymi obliczanymi łącznie – Ogółem	R0050	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe obliczane jako suma najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka										
Najlepsze oszacowanie										
Rezerwy składek										
Brutto	R0060	480	7 377	0	0	0	-3	4 645	299	6
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0140	1 754	2 428	0	0	0	-5	-215	-5	0
Najlepsze oszacowanie dla rezerwy składek netto	R0150	-1 274	4 949	0	0	0	1	4 861	304	6
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia										

		Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna								
		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	"Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów"	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100
Brutto	R0160	168	107	0	0	0	29	1 485	60	116
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0240	132	87	0	0	0	28	347	23	0
Najlepsze oszacowanie netto dla rezerwy na odszkodowania i świadczenia	R0250	36	20	0	0	0	2	1 139	37	116
Łączna kwota najlepszego oszacowania brutto	R0260	648	7 484	0	0	0	26	6 131	359	121
Łączna kwota najlepszego oszacowania netto	R0270	-1 237	4 969	0	0	0	3	6 000	341	121
Margines ryzyka	R0280	0	409	0	0	0	0	492	28	10
Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych										
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0290	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0300	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0310	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem										
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem	R0320	648	7 893	0	0	0	26	6 623	387	131

		Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna								
		Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych	"Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów"	Ubezpieczenia pracownicze	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych	Pozostałe ubezpieczenia pojazdów	Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe	Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych	Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej	Ubezpieczenia kredytów i poręczeń
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0330	1 886	2 514	0	0	0	23	131	18	0
Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – Ogółem	R0340	-1 237	5 378	0	0	0	3	6 491	369	131

Tabela nr 3.2

		Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna			Reasekuracja czynna nieproporcjonalna			Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	
		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych		Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych
		C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160		C0170
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0010	0	0	0	0	0	0	0	0
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej, po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta, związane z rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi obliczanymi łącznie – Ogółem	R0050	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane jako suma najlepszego oszacowania i marginesu ryzyka									
Najlepsze oszacowanie									
Rezerwy składek									
Brutto	R0060	-1	27	58 384	0	0	0	0	71 214
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0140	0	-30	7 465	0	0	0	0	11 391
Najlepsze oszacowanie dla rezerwy składek netto	R0150	-1	57	50 920	0	0	0	0	59 823
Rezerwy na odszkodowania i świadczenia									

		Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna			Reasekuracja czynna nieproporcjonalna				Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie
		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	
		C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0170	
Brutto	R0160	0	54	902	0	0	0	0	2 921
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0240	0	51	200	0	0	0	0	867
Najlepsze oszacowanie netto dla rezerwy na odszkodowania i świadczenia	R0250	0	3	701	0	0	0	0	2 054
Łączna kwota najlepszego oszacowania brutto	R0260	-1	81	59 286	0	0	0	0	74 135
Łączna kwota najlepszego oszacowania netto	R0270	-1	61	51 621	0	0	0	0	61 877
Margines ryzyka	R0280	0	5	4 237	0	0	0	0	5 181
Kwota wynikająca z zastosowania przepisów przejściowych dotyczących rezerw techniczno-ubezpieczeniowych									
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczane łącznie	R0290	0	0	0	0	0	0	0	0
Najlepsze oszacowanie	R0300	0	0	0	0	0	0	0	0
Margines ryzyka	R0310	0	0	0	0	0	0	0	0
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem									
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe – ogółem	R0320	-1	86	63 523	0	0	0	0	79 316

		Bezpośrednia działalność ubezpieczeniowa oraz reasekuracja czynna proporcjonalna			Reasekuracja czynna nieproporcjonalna				Ogółem zobowiązania z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie
		Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej	Ubezpieczenia świadczenia pomocy	Ubezpieczenia różnych strat finansowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	
		C0110	C0120	C0130	C0140	C0150	C0160	C0170	
Kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz reasekuracji finansowej po dokonaniu korekty ze względu na oczekiwane straty w związku z niewykonaniem zobowiązania przez kontrahenta – Ogółem	R0330	0	21	7 665	0	0	0	0	12 258
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe pomniejszone o kwoty należne z umów reasekuracji i od spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia) oraz z reasekuracji finansowej – Ogółem	R0340	-1	65	55 858	0	0	0	0	67 058

4. S.19.01.21 – Odszkodowania i świadczenia z tytułu pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Ogółem zobowiązania z tytułu działalności ubezpieczeniowej innej niż ubezpieczenia na życie

Rok szkody / rok zawarcia umowy

Z0010	1 – Rok zajścia szkody
-------	------------------------

Wyplacone odszkodowania i świadczenia brutto (na zasadzie niekumulatywnej)
(wartość bezwzględna)

	Rok	Rok zmiany											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 & +	
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	
Wcześniejsze lata	R0100												0
N-9	R0160	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-8	R0170	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-7	R0180	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-6	R0190	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-5	R0200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-4	R0210	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-3	R0220	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-2	R0230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-1	R0240	1 194	516	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N	R0250	3 917	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

		W bieżącym roku	Suma lat (skumulowana)
		C0170	C0180
	R0100		
	R0160		
	R0170		
	R0180		
	R0190		
	R0200		
	R0210		
	R0220		
	R0230		
	R0240	516	1 711
	R0250	3 917	3 917
Ogółem	R0260	4 434	5 628

Niezdyskontowane najlepsze oszacowanie dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto (wartość bezwzględna)

		Rok zmiany										
	Rok	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 & +
		C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0290	C0300
Wcześniejsze lata	R0100											0
N-9	R0160	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-8	R0170	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-7	R0180	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-6	R0190	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-5	R0200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-4	R0210	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-3	R0220	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-2	R0230	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N-1	R0240	1 775	56	0	0	0	0	0	0	0	0	0
N	R0250	2 868	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

		Koniec roku (dane zdyskontowane)
		C0360
	R0100	
	R0160	
	R0170	
	R0180	
	R0190	
	R0200	
	R0210	
	R0220	
	R0230	
	R0240	56
	R0250	2 865
Ogółem	R0260	2 921

5. S.23.01.01 – Środki własne

Tabela nr 5.1

		Ogółem	Kategoria 1 - nieograniczone	Kategoria 1 - ograniczone	Kategoria 2	Kategoria 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Podstawowe środki własne przed odliczeniem z tytułu udziałów w innych instytucjach sektora finansowego zgodnie z art. 68 rozporządzenia delegowanego (UE) 2015/35						
Kapitał zakładowy (wraz z akcjami własnymi)	R0010	25 000	25 000		0	
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z kapitałem zakładowym	R0030	70 000	70 000		0	
Kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0040	0	0		0	
Podporządkowane fundusze udziałowe/członkowskie w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności	R0050	0		0	0	0
Fundusze nadwyżkowe	R0070	0	0			
Akcje uprzywilejowane	R0090	0		0	0	0
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej związana z akcjami uprzywilejowanymi	R0110	0		0	0	0
Rezerwa uzgodnieniowa	R0130	64 006	64 006			
Zobowiązania podporządkowane	R0140	0		0	0	0
Kwota odpowiadająca wartości aktywów netto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	R0160	0				0
Pozostałe pozycje środków własnych zatwierdzone przez organ nadzoru jako podstawowe środki własne, niewymienione powyżej	R0180	0	0	0	0	0
Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wypłacalność II						
Środki własne ze sprawozdań finansowych, które nie powinny być uwzględnione w rezerwie uzgodnieniowej i nie spełniają kryteriów klasyfikacji jako środki własne wg Wypłacalność II	R0220	0				

		Ogółem	Kategoria 1 – nieograniczone	Kategoria 1 – ograniczone	Kategoria 2	Kategoria 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Odliczenia						
Wartość odliczeń z tytułu udziałów kapitałowych w instytucjach finansowych i kredytowych	R0230	0	0	0	0	0
Podstawowe środki własne ogółem po odliczeniach	R0290	159 006	159 006	0	0	0
Uzupełniające środki własne						
Nieopłacony kapitał zakładowy, do którego opłacenia nie wzwano i który może być wzwany do opłacenia na żądanie	R0300	0			0	
Nieopłacony kapitał założycielski, wkłady/składki członkowskie lub równoważna pozycja podstawowych środków własnych w przypadku towarzystw ubezpieczeń wzajemnych, towarzystw reasekuracji wzajemnej i innych towarzystw ubezpieczeń opartych na zasadzie wzajemności, do których opłacenia nie wzwano i które mogą być wzwane do opłacenia na żądanie	R0310	0			0	
Nieopłacone akcje uprzywilejowane, do których opłacenia nie wzwano i które mogą być wzwane do opłacenia na żądanie	R0320	0			0	0
Prawnie wiążące zobowiązanie do subskrypcji i opłacenia na żądanie zobowiązań podporządkowanych	R0330	0			0	0
Akredytywy i gwarancje zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0340	0			0	
Akredytywy i gwarancje inne niż zgodne z art. 96 pkt 2 dyrektywy 2009/138/WE	R0350	0			0	0
Dodatkowe wkłady od członków zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0360	0			0	
Dodatkowe wkłady od członków – inne niż zgodnie z art. 96 ust. 3 akapit pierwszy dyrektywy 2009/138/WE	R0370	0			0	0
Pozostałe uzupełniające środki własne	R0390	0			0	0
Uzupełniające środki własne ogółem	R0400	0			0	0

		Ogółem	Kategoria 1 – nieograniczone	Kategoria 1 – ograniczone	Kategoria 2	Kategoria 3
		C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
Dostępne i dopuszczone środki własne						
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR)	R0500	159 006	159 006	0	0	0
Kwota dostępnych środków własnych na pokrycie MCR	R0510	159 006	159 006	0	0	
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie SCR	R0540	159 006	159 006	0	0	0
Kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie MCR	R0550	159 006	159 006	0	0	
SCR	R0580	99 624				
MCR	R0600	30 922				
Stosunek dopuszczonych środków własnych do SCR	R0620	159,61%				
Stosunek dopuszczonych środków własnych do MCR	R0640	514,21%				

		C0060	
Rezerwa uzgodnieniowa			
Nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami	R0700	160 804	
Akcje własne (posiadane bezpośrednio i pośrednio)	R0710	0	
Przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia	R0720	1 798	
Pozostałe pozycje podstawowych środków własnych	R0730	95 000	
Korekta ze względu na wydzielone pozycje środków własnych w ramach portfeli objętych korektą dopasowującą i funduszy wyodrębnionych	R0740	0	
Rezerwa uzgodnieniowa	R0760	64 006	
Oczekiwane zyski			
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń na życie	R0770	0	
Oczekiwane zyski z przyszłych składek – Działalność w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie	R0780	1 918	
Oczekiwane zyski z przyszłych składek - Ogółem	R0790	1 918	

6. S.25.01.21 – Kapitałowy wymóg wypłacalności – dla podmiotów stosujących formułę standardową

		Kapitałowy wymóg wypłacalności brutto	Parametry specyficzne dla zakładu	Uproszczenia
		C0110	C0080	C0090
Ryzyko rynkowe	R0010	5 164	~~brak~~	brak
Ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta	R0020	3 678	~~brak~~	~~brak~~
Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie	R0030	0	brak	brak
Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach zdrowotnych	R0040	25 845	brak	brak
Ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie	R0050	84 720	brak	brak
Dywersyfikacja	R0060	-26 996	~~brak~~	~~brak~~
Ryzyko z tytułu wartości niematerialnych i prawnych	R0070	0	~~brak~~	~~brak~~
Podstawowy kapitałowy wymóg wypłacalności	R0100	92 410	~~brak~~	~~brak~~

Obliczanie kapitałowego wymogu wypłacalności		C0100
Ryzyko operacyjne	R0130	7 214
Zdolność rezerw techniczno-ubezpieczeniowych do pokrywania strat	R0140	0
Zdolności odroczonych podatków dochodowych do pokrywania strat	R0150	0
Wymóg kapitałowy dla działalności prowadzonej zgodnie z art. 4 dyrektywy 2003/41/WE	R0160	0
Kapitałowy wymóg wypłacalności z wyłączeniem wymogu kapitałowego	R0200	99 624
Ustanowione wymogi kapitałowe	R0210	0
Kapitałowy wymóg wypłacalności	R0220	99 624
Inne informacje na temat SCR		~~brak~~
Wymóg kapitałowy dla podmodułu ryzyka cen akcji opartego na duracji	R0400	0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla pozostałej części	R0410	0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla funduszy wyodrębnionych	R0420	0
Łączna kwota hipotetycznego kapitałowego wymogu wypłacalności dla portfeli objętych korektą dopasowującą	R0430	0
Efekt dywersyfikacji ze względu na agregację nSCR dla RFF na podstawie art. 304	R0440	0

7. S.28.01.01 – Minimalny wymóg kapitałowy – działalność ubezpieczeniowa lub reasekuracyjna prowadzona jedynie w zakresie ubezpieczeń na życie lub jedynie w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

Komponent formuły liniowej dla zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych z tytułu ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

		C0010
MCRN _L Wynik	R0010	30 922

		Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczone łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))	Składki przypisane w okresie ostatnich 12 miesięcy netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej)
		C0020	C0030
Ubezpieczenia pokrycia kosztów świadczeń medycznych i reasekuracja proporcjonalna	R0020	0	12 467
Ubezpieczenia na wypadek utraty dochodów i reasekuracja proporcjonalna	R0030	4 969	21 850
Ubezpieczenia pracownicze i reasekuracja proporcjonalna	R0040	0	0
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej z tytułu użytkowania pojazdów mechanicznych i reasekuracja proporcjonalna	R0050	0	0
Pozostałe ubezpieczenia pojazdów i reasekuracja proporcjonalna	R0060	0	0
Ubezpieczenia morskie, lotnicze i transportowe i reasekuracja proporcjonalna	R0070	3	32
Ubezpieczenia od ognia i innych szkód rzeczowych i reasekuracja proporcjonalna	R0080	6 000	19 528
Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ogólnej i reasekuracja proporcjonalna	R0090	341	1 850
Ubezpieczenia kredytów i poręczeń i reasekuracja proporcjonalna	R0100	121	233
Ubezpieczenia kosztów ochrony prawnej i reasekuracja proporcjonalna	R0110	0	6
Ubezpieczenia świadczenia pomocy i reasekuracja proporcjonalna	R0120	61	184
Ubezpieczenia różnych strat finansowych i reasekuracja proporcjonalna	R0130	51 621	129 842
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń zdrowotnych	R0140	0	0
Reasekuracja nieproporcjonalna pozostałych ubezpieczeń osobowych	R0150	0	0
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń morskich, lotniczych i transportowych	R0160	0	0
Reasekuracja nieproporcjonalna ubezpieczeń majątkowych	R0170	0	0

Komponent formuły liniowej dla zobowiązań ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych z tytułu ubezpieczeń na życie

		C0040
MCRN _L Wynik	R0200	0

		Najlepsze oszacowanie i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe obliczone łącznie netto (tj. po uwzględnieniu reasekuracji biernej i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))	Całkowita suma na ryzyku netto (z odliczeniem umów reasekuracji i spółek celowych (podmiotów specjalnego przeznaczenia))
		C0050	C0060
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – świadczenia gwarantowane	R0210	0	
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń z udziałem w zyskach – przyszłe świadczenia uznaniowe	R0220	0	
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym	R0230	0	
Inne zobowiązania z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie i (reasekuracji) ubezpieczeń zdrowotnych	R0240		
Całkowita suma na ryzyku w odniesieniu do wszystkich zobowiązań z tytułu (reasekuracji) ubezpieczeń na życie	R0250		0

Ogólne obliczenie MCR

		C0070
Liniowy MCR	R0300	30 922
SCR	R0310	99 624
Górny próg MCR	R0320	44 831
Dolny próg MCR	R0330	24 906
Łączny MCR	R0340	30 922
Nieprzekraczalny dolny próg MCR	R0350	15 724
		C0070
Minimalny wymóg kapitałowy	R0400	30 922